

UNIVERZITA PALACKÉHO V OLOMOUCI

PEDAGOGICKÁ FAKULTA

Ústav pedagogiky a sociálních studií

BAKALÁŘSKÁ PRÁCE

Školní družina pohledem žáků a jejich rodičů

Eliška Soldánová

Olomouc 2024

Mgr. Adéla Antlová, Ph.D.

Prohlášení

Prohlašuji, že jsem bakalářskou práci vypracovala samostatně a použila jsem pouze literaturu a další zdroje, které jsou uvedené níže v seznamu.

V Olomouci dne

Eliška Soldánová

Poděkování

Ráda bych touto cestou poděkovala vedoucí práce Mgr. Adéle Antlové, Ph.D. za odborné vedení, cenné rady a připomínky při psaní bakalářské práce a také za to, že mě při psaní motivovala a směřovala tím správným směrem.

Dále bych chtěla poděkovat všem zúčastněným respondentům za jejich vstřícnost a ochotu při realizaci dotazníkového šetření a v neposlední řadě také rodině, která mi byla při psaní bakalářské práce oporou.

Anotace

Jméno a příjmení:	Eliška Soldánová
Katedra:	Ústav pedagogiky a sociálních studií
Vedoucí práce:	Mgr. Adéla Antlová, Ph.D.
Rok obhajoby:	2024

Název práce:	Školní družina pohledem žáků a jejich rodičů
Název v angličtině:	AFTER SCHOOL CLUB FROM the PERSPEKTIVE of PARENTS and PUPILS
Zvolený typ práce:	Výzkumná práce – zpracování primárních dat
Anotace práce:	Bakalářská práce se v teoretické části zabývá popisem jednotlivých témat vyplývajících z názvu práce. Kapitoly popisují školní družinu jako výchozí téma práce, dále charakterizují vychovatele jako jedince, který působí ve školní družině, a pojmy volný čas, pedagogika volného času, zájmové vzdělávání a s ním spojená školská zařízení. Kromě toho se věnují i popisu žáka v mladším školním věku a rodině. Cílem praktické části je zhodnotit vybranou školní družinu z pohledu žáků a jejich rodičů.
Klíčová slova:	Školní družina, dítě, žák, vychovatel, pedagog, rodina, zájmové vzdělávání, volný čas, školské zařízení.
Anotace v angličtině:	The theoretical part of the bachelor thesis deals with the description of individual topics based on the title of the thesis. The first chapter describes the after school club as the initial topic of the thesis. This is followed by a chapter in which the educator is

	<p>characterised as an individual who works in an after school club. The third chapter is devoted to the characteristics of the concept of leisure, leisure pedagogy and also a description of leisure education and the associated school facilities. The penultimate fifth chapter is devoted to the description of the junior school-age pupil and the last chapter to the family. The aim of the practical part is to find and describe how pupils and their parents evaluate the selected after school club.</p>
Klíčová slova v angličtině:	After school club, child, disciple, educator, educationalist, family, leisure education, leisure, school facilities.
Přílohy vázané v práci:	<p>Příloha č. 1 – odborná kvalifikace vychovatele.</p> <p>Příloha č. 2 – dotazník pro rodiče.</p> <p>Příloha č. 3 – dotazník pro žáky.</p> <p>Příloha č. 4 – informovaný souhlas.</p>
Rozsah práce:	111 s.
Jazyk práce:	Český jazyk

Obsah

Prohlášení	2
Poděkování	3
Anotace	4
Úvod	9
TEORETICKÁ ČÁST	11
1 Školní družina	11
2.1 Historie školní družiny	11
2.2 Charakteristika, organizace a cíle školní družiny	13
2.3 Činnosti školní družiny	15
2.4 Prostředí, prostory a vybavení školní družiny	16
2.5 Legislativa a dokumentace školní družiny	18
3 Vychovatel ve školní družině	21
3.1 Charakteristika a osobnostní předpoklady vychovatele	21
3.2 Pracovní náplň a činnosti vychovatele	22
3.3 Legislativní ukotvení práce vychovatele	24
4 Volný čas	26
4.1 Vymezení pojmu volný čas a volný čas dětí	26

4.2	Pedagogika volného času.....	28
4.3	Zájmové vzdělávání a jeho zařízení	29
5	Vývoj žáka v mladším školním věku.....	31
5.1	Žák v mladším školním věku.....	31
5.2	Kognitivní vývoj žáka v mladším školním věku	32
5.3	Emoční a socializační vývoj žáka v mladším školním věku	33
6	Význam rodiny v životě dítěte	35
6.1	Rodina.....	35
6.2	Rodiče a prarodiče	36
6.3	Zapojování rodičů do výchovného procesu školy a školských zařízení	38
	PRAKTICKÁ ČÁST	41
7	Průzkumné šetření.....	41
7.1	Výzkumný problém a cíle průzkumného šetření	41
7.2	Metoda pro získání potřebných dat	42
7.3	Vzorek respondentů.....	42
7.4	Průběh šetření	43
8	Výsledky dotazníku pro rodiče.....	45
8.1	Vzorek respondentů.....	45
8.2	Dotazníkové položky	45

8.3	Vyhodnocení výsledků dotazníku pro rodiče	72
9	Výsledky dotazníku pro žáky	75
9.1	Vzorek respondentů.....	75
9.2	Dotazníkové položky	76
9.3	Vyhodnocení výsledků dotazníku pro žáky.....	99
10	Diskuze.....	102
11	Limity výzkumu, etický aspekt a doporučení pro praxi	105
12	Závěr	106
	Seznam použitých zdrojů	107
	Přílohy	112

Úvod

Hlavním impulsem, který mě přivedl k tématu mé bakalářské práce, bylo moje zaměstnání jako asistentka pedagoga v základní škole před nástupem na mateřskou dovolenou. Současně jsem pracovala na částečný úvazek i ve školní družině. Žák se speciálními vzdělávacími potřebami, kterému jsem pomáhala ve výuce, navštěvoval po vyučování školní družinu, v níž také potřeboval moji částečnou asistenci. Měla jsem tak možnost aktivně se podílet na činnostech a blíže nahlédnout na působení školní družiny. Cítila jsem, že bych se v budoucnosti chtěla realizovat právě ve školní družině nebo v jiných zařízeních pro zájmové vzdělávání, a proto jsem začala zjišťovat, jaké jsou kvalifikační požadavky na vychovatele ve školní družině. Následně jsem začala studovat obor „Vychovatelství“ na Pedagogické fakultě v Olomouci.

V průběhu studia se mi opět naskytl možnost nahlédnout do školní družiny v rámci praxe, a to do družiny, do které jsem sama jako dítě docházela po vyučování. V dětství jsem do školní družiny nechodila ráda. Netěšila jsem se na každý den strávený do pozdních odpoledních hodin právě tam. Do školní družiny jsem ale chodit musela, jelikož oba moji rodiče chodili z práce pozdě odpoledne a nechtěli, abych trávila čas po vyučování bez dohledu dospělé osoby. Začala jsem tedy uvažovat o tom, co zapříčinilo můj negativní postoj ke školní družině v mém mladém věku a zda i některé dnešní děti dochází do školní družiny pouze z nutnosti, nebo jsou naopak ve školní družině rády a chodily by tam, i kdyby nemusely.

Tyto důvody mě vedly ke zvolení tématu bakalářské práce, která se dělí na dvě hlavní části – teoretickou část a praktickou část. Cílem teoretické části práce je popsat klíčová témata, která vychází z tématu práce „*Školní družina pohledem žáků a jejich rodičů*“. Skládá se z pěti kapitol. První kapitolou je školní družina, která je ústředním tématem této práce. Kapitola obsahuje historii, charakteristiku, cíle, činnosti, prostředí a dokumentaci školní družiny. V druhé kapitole se objasňuje, kdo je vychovatelem, jaké by měly být jeho osobnostní předpoklady, co obsahuje náplň práce vychovatele ve školní družině a jeho ukotvení v zákoně. Cílem další kapitoly je vymezit pojmy *volný čas*, *pedagogika volného času* a stručně charakterizovat další subjekty, které se věnují dětem mimo vyučování. Předposlední čtvrtá kapitola objasňuje vývojová specifika žáka v mladším školním věku, jelikož právě tato věková kategorie navštěvuje školní družiny. Poslední pátá kapitola nese název „*rodina*“. Popisuje

význam a funkci rodiny, vymezuje role rodiče a role prarodiče a obecně nahlíží do problematiky komunikace rodičů, školy a školských zařízení.

Teoretická část volně navazuje na část praktickou, kterou charakterizuje průzkumné šetření. V úvodu praktické části popíšeme průzkumné šetření, které provádíme. Vymezíme výzkumný problém, hlavní cíl průzkumu a cíle dílčí. Objasníme metodologii k získání potřebných dat, seznámíme se s vzorkem respondentů a popíšeme průběh šetření. Následně uvedeme a popíšeme výsledky dotazníkového šetření.

Hlavním cílem průzkumu je zhodnotit vybranou školní družinu z pohledu žáků a jejich rodičů. Jako nejvhodnější metoda pro sběr potřebných dat byla zvolena metoda dvou dotazníků. Jeden dotazník je věnovaný žákům docházejících do vybrané školní družiny a druhý dotazník je věnovaný jejich rodičům. Hlavní cíl průzkumu je dále rozdělený na další dílčí cíle, aby bylo zřejmé, co chceme v průzkumu zjistit, a na co nás v dotaznících bude zajímat.

V prvním dotazníku, který byl určený pro rodiče, jejichž děti docházejí do vybrané školní družiny nás zajímalo, z jakého důvodu přihlašují své děti k docházce do školní družiny, zda jsou dostatečně informováni o dění ve školní družině, jakým způsobem komunikují s vychovatelkami a jak jsou s vychovatelkami a celkovou působností školní družiny spokojeni. V druhém dotazníku, který je určen žákům vybrané školní družiny, nás zajímal jejich pohled na to, z jakého důvodu navštěvují školní družinu a zda ji navštěvují rádi. Dalším dílčím cílem bylo v druhém dotazníku zjistit, jak jsou žáci spokojeni s aktivitami a činnostmi ve školní družině a zda mají ve školní družině kamarády. Zajímalo nás také celkové hodnocení školní družiny a paní vychovatelky z pohledu žáků.

TEORETICKÁ ČÁST

1 Školní družina

Ústředním tématem vyplývajícím již z názvu práce je *školní družina*, proto je školní družině věnována první kapitola, ve které uvedeme čtenáře do problematiky tématu. Nastíníme historii školní družiny, její vývoj od počátků až do současnosti, a objasníme její poslání, cíle a činnosti. Dále popíšeme prostředí, ve kterém by se školní družina měla nacházet, a její odpovídající materiální vybavení. Závěr této kapitoly se zabývá legislativou a dokumentací, které se pojí se školní družinou.

2.1 Historie školní družiny

Výchova v České republice má hluboké historické kořeny. Vývoj výchovy závisel na proměnách společnosti a souběžně s výchovou se proměňovala struktura školních družin.

Výchova byla dříve podmíněna majetností rodiny. Děti z chudších rodin pracovaly a byly zapojovány do běžných rodinných povinností již v útlém věku. Volného času jim proto moc nezbyvalo, a i ten trávily s rodinou. (Pávková in Hájek, Pávková, 2007, s. 19)

V 18. století se učitelé ve svém volném čase dobrovolně věnovali dětem po vyučování. V této době totiž školský zákon nijak neupravoval výchovu mimo vyučování. Učitelé se zaměřovali na výuku předmětů, které byly ve škole opomíjeny. (Pávková in Hájek, Pávková, 2007, s. 19; Pávková, Pavlíková, Hrdličková, Hájek, Stárka in Pávková, Hájek, Hofbauer, Hrdličková, Pavlíková, 2002, s. 112)

Větší změny nastaly po zavedení povinné školní docházky v roce 1774. Lidé se začali více stěhovat do měst za práci a trávili v ní mnoho času. Uvědomovali si, že pokud děti nebudou po vyučování v adekvátní péči dospělého a nebudou dělat vhodné činnosti a aktivity, vyrostou z nich uličníci. To by však pro společnost nebylo přínosné. Tento fakt vedl také k postupnému zřízení volnočasových aktivit. Děti měly více svobody, co se týče volby mimoškolních činností, a začaly rozhodovat o svém volném čase. Nejdříve začaly vznikat dobročinné útvary, do kterých mohly děti docházet. Následně v roce 1885 byla založena první oficiální instituce

pro školou povinné děti, o které se rodiče po vyučování nemohli postarat, a to obvykle kvůli pracovním povinnostem. Tato první instituce se nazývala „Útulek“ a pracovaly v něm učitelky ručních prací, kterým se říkalo „vychovatelky“. Ty měly za úkol dohlížet na děti, na jejich bezpečnost a v neposlední řadě se podílet na jejich výchově. Již v této době se Útulek podobal školní družině, jak ji známe dnes. (Pávková in Hájek, Pávková, 2007, s. 19–20)

Útulky dostaly název „Školní družina“ až v roce 1931. Se změnou názvu instituce přišly také další změny, jako např. větší důraz na propojení volného času s výukou ve škole. Mimo jiné do školní družiny již nedocházely pouze děti z chudších rodin, ale také ostatní děti z více majetnických rodin. (Pávková in Hájek, Pávková, 2007, s. 20)

V roce 1948 se školní družina, již samostatná instituce, stala součástí škol podle školského zákona. V tomto období se nejvíce kladl důraz na propojení povinné školní docházky s družinou. Děti ve školních družinách pokračovaly ve výuce, připravovaly se na výuku a plnily školní úkoly. Družiny však neměly být pokračováním školní výuky, ale měly mít spíše volnočasový charakter. K velké změně pak došlo v roce 1960, kdy školský zákon stanovil, že do školních družin budou docházet pouze děti mladšího školního věku. Děti staršího školního věku poté navštěvovaly školní kluby, a to z důvodu různých odlišností těchto věkových skupin. (Pávková in Hájek, Pávková, 2007, s. 20)

Školním družinám a klubům bylo doporučováno vést družinové oddělení po třiceti žácích. Toto doporučení se nezměnilo a dodnes tak družinová oddělení fungují. Větší důraz byl kladen na přirozenost aktivit, spontánnost dětí a pohybové, naučné i relaxační aktivity – jak ve třídách, tak venku v přírodě. (Pávková in Hájek, Pávková, 2007, s. 20)

Nové školské zákony, které vydalo ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy (dále jen MŠMT) v dalších letech 20. století, nepřinesly školní družině žádné velké změny. Charakter školní družiny zůstává stejný. (Pávková in Hájek, Pávková, 2007, s. 20)

2.2 Charakteristika, organizace a cíle školní družiny

„Školní družina je školské zařízení, která poskytuje zájmové vzdělávání žákům z jedné nebo několika základních škol podle vlastního vzdělávacího programu, který jim umožňuje výrazně se profilovat podle zájmů a potřeb žáků. Školní družina slouží výchově, vzdělávání, rekreační, sportovní a zájmové činnosti žáků v době mimo vyučování.“ (školní družiny, 2024)

Školní družina je také základním a běžně využívaným školským zařízením zaměřeného na výchovu dětí mimo vyučování v době školního roku, nebo v některých případech i v době prázdnin. Není pokračováním běžného školního vyučování, uplatňují se v ní pravidla pedagogiky volného času a řídí se specifickými požadavky vycházející z legislativy. Školní družinu můžeme vnímat jako přechodné místo mezi pobytem ve škole a odchodem domů. Pro rodiče může mít význam pouze sociální – zajištění dohledu kvalifikovanými pracovníky nad jejich dětmi, když jsou v zaměstnání. Pro žáky má však školní družina mnohem větší význam, a to především v uplatňování zájmového vzdělávání. (Hájek in Hájek, Pávková, 2011, s. 7, s. 9-10)

Pro školní družinu je charakteristická věková skupina žáků mladšího školního věku, tedy žáků prvního až pátého ročníku základní školy. Za jistých podmínek ji mohou navštěvovat také žáci z přípravných tříd základní školy, žáci přípravných stupňů speciální školy, žáci druhého stupně základní školy, žáci gymnázia s šestiletým nebo osmiletým studijním plánem, nebo žáci odpovídajícího ročníku osmiletého vzdělávacího programu konzervatoře. (Školní družiny, 2024)

Nutno podotknout, že každá školní družina může přijmout k pravidelné docházce omezený počet žáků na jedno oddělení. Žáci mladšího školního věku dané základní školy mají v přihlášení k pravidelné docházce přednost.

Pro žáky staršího školního věku (šestý až devátý ročník) bývají obvykle zřizovány spíše školní kluby, místo školních družin. Význam školního klubu blíže popíšeme v podkapitole 4.3. o subjektech zájmového vzdělávání. (Pávková, Pavlíková, Hrdličková, Hájek, Stárka in Pávková, Hájek, Hofbauer, Hrdličková, Pavlíková, 2002, s. 112)

Výše jsme již uvedli, že se školní družina dělí na družinové oddíly. Ty jsou sestavovány podle věku žáků, přechodů některých žáků do kroužků a dle různých časových odchodů žáků domů. Jejich maximální kapacita je omezena na třicet žáků na jeden družinový oddíl. Žáci jsou přihlašováni do školní družiny většinou k pravidelnému docházení. Školní družina může realizovat různé zájmové kroužky, do kterých se mohou zapsat nejen žáci, kteří školní družinu běžně navštěvují, ale také ti žáci, kteří nejsou k docházce do školní družiny přihlášení. Účast žáků v jednotlivých kroužcích pak bývá zpoplatněna malým finančním příspěvkem. (Hájek in Hájek, Pávková, 2011, s. 10)

V novém projektu, který nese název „Diferenciace ve výuce a inovace ŠVP v družinách“ (Swart, Pražáková, Hnáťová, 2023) se realizovaly některé výzkumy zaměřené na školní družiny, kterých se zúčastnilo čtrnáct vychovatelek z různých základních škol. Většina vychovatelek se shodla na tom, že chod školní družiny jim výrazně narušují různé odchody žáků do jiných zájmových kroužků a jejich nadřazování před činnostmi školní družiny. Vychovatelkám tyto odlišné odchody žáků znemožňují plánovat časově náročnější aktivity a trávit více času například při venkovních činnostech v rámci jednoho dne.

Školní družina má za úkol naplňovat denní program žáků bohatými, výchovně podmětými a zajímavými aktivitami. Pro její činnost je nutné dodržovat personální, materiální, řídicí a kontrolní podmínky. Cílem pedagogických pracovníků ve školní družině je maximálně podporovat individuální potřeby každého žáka a umožňovat mu potřebný prostor k projevu, rozvoji, zapojování do aktivit a k zábavě. Cílem školní družiny je podporovat a rozvíjet osobnost každého žáka, učit žáky novým dovednostem, naučit žáky přijímat základní hodnoty společnosti, podporovat a posilovat jejich samostatnost. Důležitým cílem školní družiny je také výchova žáků k plnohodnotnému využití volného času. (Hájek in Hájek, Pávková, 2011, s. 10-11)

Bendl (2015, s. 124) uvádí jako obecný cíl naučit žáky vhodně a podnětně trávit svůj volný čas, vážit si ho a chápat ho jako významnou hodnotu v našem životě. Tento obecný cíl se následně dá rozdělit do dílčích cílů, do nichž můžeme například zařadit učení žáků efektivně odpočívat, objevovat své jedinečné schopnosti, uspokojovat své vlastní potřeby a vést žáky k potřebě se celoživotně vzdělávat.

2.3 Činnosti školní družiny

Ve školní družině se realizuje činnost pravidelná, příležitostná a spontánní. Základním charakteristickým prvkem školní družiny je její pravidelná činnost, která zahrnuje denní dosahování cílů v družinových oddílech. Za příležitostnou činnost považujeme takové akce a události, které jsou realizovány mimo běžný program školní družiny. Jsou určeny pro žáky, pedagogy a také především pro rodiče a další veřejnost. Spontánní činnosti žáků zahrnují veškeré neorganizované aktivity žáků, které nejčastěji probíhají v ranní družině, odpoledne, nebo při trávení času venku. (Hájek in Hájek, Hofbauer, Pávková, 2011, s. 146–147)

Podle metodického pokynu MŠMT (Metodický pokyn Č. j.: 17 749/2002-51 k postavení, organizaci a činnosti školních družin, 2002) naplňuje školní družina svoji funkci v době po vyučování činnostmi, které si podrobněji popíšeme.

- První skupinu tvoří **činnosti odpočinkové**, které slouží k oddychu a regeneraci sil žáků. Do běžného dne ve školní družině bývají začleňovány nejčastěji v ranní družině, kde tráví žáci čas před začátkem školního vyučování. Uplatňují se naopak také po skončení školního dne, kdy jsou žáci většinou po obědě a potřebují chvilku odpočinku po školním vyučování. Odpočinkové činnosti bývají začleňovány i mezi jednotlivé plánované činnosti a aktivity ve školní družině.
- Druhou skupinu zahrnují **rekreační činnosti**, které umožňují žákům aktivně odpočívat, a to díky různým spontánním a pohybovým her. Cílem těchto činností je obnovit a aktivizovat energii žáků po tom, co trávili čas v lavicích během školního vyučování.
- Další skupinou jsou **činnosti zájmové**, které napomáhají individuálnímu rozvoji žáků tím, že umožňují žákům dělat to, co je baví a mohou tak rozvíjet své schopnosti, dovednosti a zájmy. Tyto činnosti mohou některým žákům navíc pomoci vyrovnat se se školním neúspěchem, nebo pocitem méněcennosti.
- Poslední činností dle metodického pokynu je **příprava na vyučování**, která zahrnuje veškeré činnosti spojené se školou a školními povinnostmi. Tyto činnosti však nejsou

pevně zakotveny ve školském zákoně, a proto nejsou a nesmí být ve školní družině povinné. Plnění domácích úkolů ve školní družině je možné pouze se souhlasem rodiče nebo zákonného zástupce. Ostatní aktivity, které slouží k přípravě na výuku nebo opakování učiva, by měly být s žáky prováděny zábavnou a nenásilnou formou.

Pávková (2014, s. 75-76, s. 79-80) kromě výše uvedených činností navíc ještě zmiňuje činnosti veřejně prospěšné a sebeobslužné.

- **Veřejně prospěšné činnosti** spočívají v dobrovolném vykonávání různých aktivit, které přinášejí radost druhým lidem nebo skupinám (např. tvorba dárků pro jiné osoby, pomoc druhým, péče o blízké prostředí, účast na přípravě školních akcí atd.). Motivací pro žáky tak není materiální nebo jiné ohodnocení, ale dobrý pocit z pomoci lidem.
- Poslední skupinou jsou **činnosti sebeobslužné**. Podstatou těchto činností je učit žáky samostatnosti v péči o sebe a o své vlastní věci. Dále se zaměřují na zvládání řešení osobních záležitostí a možných situací ve společnosti.

Holeyšovská (2003, s. 7), která je autorkou knihy „*Rok ve školní družině*“, v níž popisuje vyzkoušené činnosti v praxi, klade velký důraz na správnou motivaci žáků. Dle autorky je nejlepší a nejúčinnější motivací poskytnutí žákům pocítění vlastního úspěchu. Proto je důležité při každé činnosti ve školní družině zaměřit pozornost na žáky, kteří mohou prožívat ve škole pocit méněcennosti nebo neúspěchu, ale i na ty žáky, kteří jsou ve škole velmi nadaní. Pocit úspěchu by měli prožívat všichni žáci.

2.4 Prostředí, prostory a vybavení školní družiny

Vývoj každého člověka ovlivňují dvě skupiny faktorů – exogenní a endogenní. Do exogenní skupiny spadá právě prostředí, v kterém se jedinec pohybuje a ve kterém vyrůstá. (Bendl a kol., 2015, s. 82)

„Důležitost prostředí pro vývoj a výchovu dětí a mládeže se zrcadlí už v tom, že prostředí se prostřednictvím svého působení podílí na „formování“ žáků tím, že motivuje,

kultivuje, ukázněje, podněcuje, ale také ubíjí trýzní nebo učí nepravostem, zkrátka „vychovává“, a to jak v pozitivním, tak v negativním smyslu.“ (Bendl a kol., 2015, s. 83)

Aby školní družiny mohly dobře plnit stanovené cíle, úkoly a činnosti, musí mít pro to dostatečné prostory, vhodné materiální vybavení a celkové výchovně podnětné prostředí. Vybavení školní družiny lze hodnotit z hlediska pedagogického, psychologického a hygienického. Z pedagogického hlediska posuzujeme vhodné a různorodé podněty v prostředí školní družiny. Z hlediska psychologického hodnotíme barvu nábytku, stěn, závěsů a dalších doplňků. Hygienickým aspektem se rozumí celkové umístění školní družiny do vhodného prostředí, vhodné vnitřní osvětlení, dostatek denního světla a dodržování čistoty a psychohygieny. Všechny tři zmíněná hlediska spolu souvisí a navzájem se prolínají. (Pávková, Pavlíková, Hrdličková in Pávková, Hájek, Hofbauer, Hrdličková, Pavlíková, 2002, s. 66-67)

Školní družina by měla mít svůj vlastní prostor zařízený podobně jako herna, která svým materiálním vybavením a uspořádáním vyhovuje potřebám žáků mladšího školního věku. Prostory školní družiny by tedy měly být výrazně odlišné od běžných školních tříd. (Hájek in Hájek, Pávková 2011, s. 41)

Kromě toho by místo, kde se nachází školní družina, mělo být prostorné, vzdušné, dobře osvětlené s dostatkem denního světla, klidné a připomínající domácí prostředí. Pro odpočinek žáků by měly být zařazeny do vybavení školní družiny lehátka nebo polštáře, aby si žáci mohli vybrat místo a polohu, kde a jak budou odpočívat. (Pávková, Pavlíková, Hrdličková in Pávková, Hájek, Hofbauer, Hrdličková, Pavlíková, 2002, s. 67-68)

Každé oddělení by pak mělo být vybaveno nábytkem, který je uzpůsobený žákům. Skříňky a poličky pro uložení potřebných pomůcek by měly být vhodně rozmístěny tak, aby nezabíraly příliš mnoho místa v prostoru a žáci měli možnost dostatečného pohybu. Stoly a židličky jsou pro žáky místem, kde se mohou připravovat na vyučování nebo tvořit zájmové či rukodělné činnosti. Ty by měly být umístěny v klidnější části oddělení a uspořádány takovým způsobem, aby na sebe žáci viděli a měli možnost mezi sebou komunikovat. Volba podlah závisí na jednoduché omyvatelnosti, aby na nich žáci mohli pracovat s různými materiály.

Koberce jsou umístěny pouze do určité části oddělení školní družiny, jelikož by neměly pokrývat větší plochu než samotná podlaha. (Hájek in Hájek, Pávková, 2011, s. 42)

Do základního vybavení školní družiny patří stolní hry, stavebnice, sportovní vybavení pro vnitřní i venkovní využití, vybavení a materiály pro výtvarné činnosti, knihy, časopisy a v neposlední řadě také hudební nástroje, které vychovatelé mohou využít při hudebních nebo pohybových aktivitách žáků. Většina školních družin již bývá vybavena televizemi, tablety, rádiem nebo počítači. Veškerá tato technika by měla žákům sloužit k naplňování výchovně-vzdělávacích cílů školní družiny. K základnímu vybavení školní družiny neodmyslitelně patří také hřiště a venkovní areály. Těmto prostorám by měly vychovatelky věnovat stejnou pozornost jako vnitřním prostorám. (Hájek in Hájek, Pávková, 2011, s. 43)

Hřiště a dvory u školní družiny by měly mít vhodné vybavení a správnou úpravu terénu. Ideální variantou pro sportovní nebo rekreační činnosti jsou také veřejná hřiště, parky, travnaté prostory a další místa v širším okolí školní družiny. (Pávková, Pavlíková, Hrdličková in Pávková, Hájek, Hofbauer, Hrdličková, Pavlíková, 2002, s. 69)

Vybavení a vzhled nezáleží pouze na finančních možnostech zařízení, ale také na nápaditosti, tvořivosti, akčnosti a vkusu vychovatelky. Výzdoba se v průběhu školního roku může měnit například dle ročních období. Je také vhodné do zkrášlování a výzdoby školní družiny aktivně zapojit i žáky. Žáci tak mají možnost vystavit své výrobky v prostorách školy a školní družiny, kde je mohou vidět rodiče i širší veřejnost. Kromě toho se žákům nabízí příležitost pro zútulnění prostředí, ve kterém žáci tráví svůj volný čas. (Pávková, Pavlíková, Hrdličková in Pávková, Hájek, Hofbauer, Hrdličková, Pavlíková, 2002, s. 68)

2.5 Legislativa a dokumentace školní družiny

Školní družiny jsou součástí školských zařízení pro zájmové vzdělávání, které jsou nepostradatelnou součástí celoživotního učení a vzdělávání. Svoji právní oporu mají v zákoně č. 561/2004 Sb., o předškolním, základním, středním, vyšším, odborném a jiném vzdělávání (školský zákon). Tento zákon věnuje pozornost zájmovému vzdělávání v osmé části § 111

kde je blíže charakterizován jeho význam a uvedeny jednotlivá školská zařízení, kde se zájmové vzdělávání uskutečňuje. Mezi nimi stojí právě i školní družiny. V § 111a je stanovena organizace školských zařízení pro zájmové vzdělávání. (Zákon č. 561/2004 Sb., školský zákon)

Dalším právním dokumentem, který upravuje školská zařízení pro zájmové vzdělávání je vyhláška č. 74/2005 Sb., V první části vyhlášky je specifikováno zájmové vzdělávání, jeho formy a kdo je účastníkem zájmového vzdělávání. Ve druhé části vyhlášky jsou vymezeny jednotlivá školská zařízení, kde se uplatňuje zájmové vzdělávání a školní družiny mají své místo § 8 - § 10. Třetí část vyhlášky stanovuje výši poplatků za zájmové vzdělávání a čtvrtá část obsahuje závěrečná ustanovení vyhlášky. (Vyhláška č. 74/2005 Sb., o zájmovém vzdělávání)

Podrobněji se školním družinám věnuje metodický pokyn k postavení, organizaci a činnosti školních družin. V tomto metodickém pokynu je podrobněji popsána školní družina včetně jejího poslání, organizace, činností, prostředí, řádů a dokumentace, kterou vedou pedagogičtí pracovníci ve školní družině. Z metodického pokynu se pro naše potřeby konkrétněji zaměříme na článek druhý a šestý. V druhém článku se pojednává o řádech školních družin, které je ředitel školy nebo zařízení povinen vydat. Jedná se o obecný řád školní družiny, jehož nutný obsah je konkrétně formulován právě v druhém článku metodického pokynu a vnitřní řád školní družiny. Vnitřní řád stanovuje chod a režim školní družiny. Ředitel jej vydává jako součást školního řádu, nebo jako samostatný dokument. Závazný je pro pedagogické pracovníky a zároveň je určený k informování rodičů žáků docházejících do školní družiny. Proto by mělo vedení nebo školy zajistit, aby s tímto dokumentem byli všichni rodiče seznámeni. Šestý článek metodického pokynu se věnuje vedení pedagogické dokumentaci ve školní družině. Zmíněn je zde formulář, do kterého vychovatel zapisuje výchovně-vzdělávací činnosti, které se v oddělení školní družiny realizují. Dále se část článku věnuje zápisovým lístkům, které sice byly již v minulosti vyřazeny z povinné dokumentace školní družiny, ale Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy (dále jen MŠMT) doporučuje, aby každá školní družina zvážila, zda je bude nadále v upravené podobě používat, nebo ne. Zápisové lístky totiž poskytují vychovatelům důležité informace o žákovi. Vychovatelé v družině vedou také

docházkový sešit, který obsahuje informace o docházkách žáků. (Metodický pokyn Č.j.: 17 749/2002-51 k postavení, organizaci a činnosti školních družin, 2002)

Školní družina je rovněž povinna mít svůj vlastní školní vzdělávací program (dále jen ŠVP), který musí být v souladu s platnými normami. ŠVP by měl obsahovat základní informace o zařízení, délce a časovém rozvrhu vzdělávání, obsahu, formách a cílech vzdělávání. Dále by měly být v ŠVP uvedeny podmínky pro vzdělávání žáků se speciálními potřebami a pro žáky mimořádně nadané. Uvádí se také informace o materiálních, bezpečnostních, personálních a ekonomických podmínkách zařízení. ŠVP je oficiálním a veřejným dokumentem, který vydává ředitel školy nebo zařízení, ale při jeho tvorbě je vhodné, aby se zapojili také vychovatelé školní družiny. (Sedláček, 2022)

3 Vychovatel ve školní družině

Vychovatel je jedinec, který svým vlivem formuje chování a vývoj ostatních lidí, především těch mladších, jako jsou děti, žáci a mládež. Může se jednat o vychovatele, pro kterého je tato role jeho zaměstnáním a který má odborné vzdělání. Jedinec se však do role vychovatele může dostat také v důsledku nějaké specifické situace, např. když se stane rodičem. (Kolář, 2012, s. 166)

S ohledem na charakter práce je druhá kapitola věnována vychovateli ve školní družině. Zaměříme se na jeho osobnostní předpoklady, náplň práce, činnosti a ukotvení vychovatele v zákoně.

3.1 Charakteristika a osobnostní předpoklady vychovatele

Podle Hadj-Mousové (2006, s. 44) má profese vychovatele dvojí zaměření. Z pedagogického hlediska se jedná o pedagogického pracovníka, který se svým vzděláním, působením na mládež a svými kompetencemi blíží profesi učitele. Z psychologického hlediska je však důležitější druhé zaměření profese vychovatele, a to je jeho pomáhající, někdy až poradenská role mezi svými svěřenci.

Vychovatel působí výchovně na své svěřence, zaměřuje se na utváření jejich hodnot, postojů a vzorců chování a podílí se také na rozvoji osobnosti každého svého svěřeného žáka. Správný vychovatel je schopen si vybudovat pozitivní vztah s žáky založený na důvěře. Takový vychovatel se pak mnohdy může dozvědět o některých problémech a tíživých situacích žáků. V těchto případech by měl vychovatel umět žáky vyslechnout, porozumět jim, nabídnout jim pomoc a hledat správná východiska daných problémů. (Hadj-Mousová, 2006, s. 44-45)

Stanovit přesné nároky na osobnost vychovatele a následně osobnost hodnotit je však velmi náročná záležitost. Každý člověk má zajisté pozitivní vzpomínky na některé pedagogy, kteří nás v minulosti ovlivňovali. V některých aspektech se jejich osobnosti mohly podobat, ale i tak byl jistě každý pedagog svou povahou odlišný. Povaha a osobnost vychovatele záleží

také na vrozených předpokladech a délkou praxe v pedagogickém oboru. Avšak přesto jsou na vychovatele kladeny specifické požadavky. (Pávková, 2014, s. 103)

Škoviera (2022, s. 59), uvádí tři důležité oblasti kompetencí vychovatele. Jsou to kompetence osobností, vzdělanostní a kompetence zodpovědnosti. V pomáhajících profesích, jako je i profese vychovatele, se výše zmíněné kompetence navzájem prolínají.

Z osobnostních kompetencí vychovatele je nepochybně důležité mít kladný vztah ke všem dětem a obecně i k lidem jako takovým. Dále by měl být vychovatel citlivý, pozitivně naladěný, akční, hravý a měl by mít smysl pro humor. Jelikož vychovatel pracuje ve skupině žáků, měl by být přirozeně vůdčí typ se smyslem pro organizaci činností a denních aktivit. Zároveň by však měl respektovat všechny žáky a přistupovat k nim jako ke svým partnerům. Dobrý vychovatel dokáže žáky motivovat, povzbudit, nacházet v nich kladné osobnostní předpoklady a ty dále rozvíjet. Neméně důležitý je pozitivní vztah vychovatele ke sportu, přírodě a zdravému životnímu stylu, aby zvládal sportovní aktivity a procházky. (Hájek in Hájek, Pávková, 2007, s. 32)

3.2 Pracovní náplň a činnosti vychovatele

Vychovatel zajišťuje ve školní družině výchovně-vzdělávací činnost, která se orientuje jak na celkový, tak na dílčí rozvoj osobnosti žáků v souladu s výchovně-vzdělávacím programem dané školní družiny. (Bendl, 2015, s. 13)

Dle Bendla (2015, s. 13-14) lze činnost vychovatele ve školní družině rozdělit do následujících oblastí:

- **Administrativní činnosti** zahrnují zaznamenávání a uchovávání dokumentace vychovatelem, ve kterých jsou obsaženy docházky žáků, pedagogické činnosti a hodnocení práce žáků.

- **Organizačními činnostmi** se rozumí plánování a organizování chodu dané školní družiny, nebo jejího oddělení. Do organizačních činností spadá plánování akcí, událostí, výletů, besídek a dalších školních akcí.
- Do **koordinačních činností** patří sjednocení práce a aktivit vychovatelů mezi jednotlivými družinovými oddělení.
- Další oblastí jsou **metodické činnosti**, při kterých vychovatel připravuje výchovně-vzdělávací materiály, plánuje a realizuje činnosti zaměřené na minimalizaci výchovných problémů a zapojování žáků s individuálními vzdělávacími potřebami.
- Vychovatel při práci také uplatňuje **diagnostické činnosti**, při kterých hodnotí povahy a potřeby jednotlivých žáků.
- Poslední oblastí jsou **činnosti vzdělávací a výchovné**, ve kterých se klade důraz na to, aby vychovatel podporoval a rozvíjel osobnost všech žáků, a to prostřednictvím všech výše zmíněných oblastí.

K pracovní náplni vychovatele se vyjadřuje např. Hájek (in Hájek, Pávková, 2011, s. 38), který popisuje pracovní náplň jako součást pracovní smlouvy a dle něj by měla nejčastěji zahrnovat následující body:

- Zajištění výchovně-vzdělávací práce a vhodné volení činností pro rozvoj osobnosti a odpočinek žáků,
- dodržování bezpečnosti a čistoty,
- utváření dobré nálady v kolektivu a posilování důvěry a sebevědomí u žáků,
- podporování, dodržování a dbání na sebeobslužné činnosti žáků,
- seznámení se s daným učivem, které žáci z daného oddělení probírají,
- vedení pedagogické dokumentace,
- přípravování pomůcek,
- průběžná komunikace s rodiči,
- vystavování výrobků a prací žáků školní družiny pro veřejnost,
- spolupracování s ostatními pedagogickými pracovníky a účastnění se na poradách školského zařízení.

3.3 Legislativní ukotvení práce vychovatele

Výše jsme podrobněji popsali osobnostní předpoklady vychovatele. Avšak pro odbornou práci vychovatele nestačí pouze dobré povahové vlastnosti. Vychovatel ve školní družině je pedagogický pracovník, na kterého se vztahují (jako na každého pedagogického pracovníka) specifické právní předpisy, které musí splňovat, aby mohl vykonávat svoji pedagogickou činnost ve školském nebo jiném zařízení. Tyto právní předpisy a požadavky upravuje zákon č. 563/2004 Sb., o pedagogických pracovnících a o změně některých zákonů. (Pedagogičtí pracovníci a pracovnice, 2024)

V první části tohoto zákona (§ 2, první odstavec) se podrobně vymezuje pojem „pedagogický pracovník“ a v odstavci druhém je definováno, kdo je pedagogickým pracovníkem, který vykonává přímou pedagogickou činnost. Definiuje tedy i vychovatele. V prvním odstavci § 3 jsou stanoveny požadavky pro výkon pedagoga – např. bezúhonnost, dobrý zdravotní stav a další. V § 4 jsou vypsány také požadavky, které se vztahují k dostatečné znalosti českého jazyka. V druhé části zákona o pedagogických pracovnících jsou stanoveny kvalifikační podmínky pro výkon práce pedagogů. O kvalifikačních podmínkách vychovatele pojednává první odstavec v §16, ve kterém jsou jasně definované podmínky kvalifikace vychovatele. Odstavec druhý se potom vztahuje k výši kvalifikace u vychovatele, který působí ve školském výchovném nebo ubytovacím zařízení. (Zákon č. 563/2004 Sb., o pedagogických pracovnících a o změně některých zákonů)

Zatímco míru dosaženého vzdělání jedince lze jasně a prokazatelně doložit, jen stěží lze při pracovním pohovoru s člověkem, kterého pravděpodobně vidíme poprvé v životě, určit, zda je pro práci vychovatele opravdu vhodným kandidátem. Proto by měla být důležitá následná kontrolní činnost vychovatele a jeho práce, která by měla zahrnovat také zjišťování spokojenosti žáků docházejících do školní družiny a jejich rodičů.

Hájek (in Hájek, Pávková 2011, s. 35-36) ještě doplňuje, že přes odbornou kvalifikaci vychovatelů je ve výchovné činnosti žádoucí celoživotní sebevzdělávání, rozšiřování svých znalostí a zvyšování své odbornosti. Pokud by se vychovatel dále ve své praxi nevzdělával,

mohl by později podlehnout „vyhoření“. Vychovatel se může vzdělávat teoretickou formou nebo prostřednictvím vzdělávacích kurzů.

Požadavky na odbornou kvalifikaci vychovatele pro nahlédnutí přikládáme v příloze č. 1.

4 Volný čas

Tato kapitola je věnována oblasti *volného času*, který souvisí se zvoleným tématem práce. Žáci do školní družiny dochází nejčastěji po skončení vyučování a tráví v ní svůj volný čas. Zaměříme se tedy na vymezení pojmu *volný čas*, *pedagogiku volného času* a uvedeme faktory, které ovlivňují to, jak děti chápou a tráví svůj volný čas. V poslední části této kapitoly vypíšeme zájmová zařízení, v nichž mohou děti, žáci a mládež trávit svůj volný čas.

4.1 Vymezení pojmu volný čas a volný čas dětí

Veselá (1999, s. 23) vymezuje volný čas jako dobu strávenou mimo pracovní, rodinné, společenské a jiné povinnosti. Je to tedy čas, kdy jedinec nemá žádné povinnosti, má čas sám pro sebe a může se svobodně rozhodnout, jak ho bude trávit.

Spousta (1996, s. 16) popisuje volný čas jako nejcennější čas, v němž jedinec svobodně volí ty aktivity a činnosti, které mu přináší dobrý pocit a při kterých si uvědomuje svoje přednosti. Nedostatek volného času nebo jeho nenaplnění může v jedinci způsobovat pocit prázdnoty, ale i psychické problémy.

Hofbauer (2004, s. 13) vysvětluje volný čas jako čas, kdy jedinec vykonává činnosti a aktivity dobrovolně, bez jakéhokoliv nátlaku a míry povinností, které vyplývají z jeho sociálních rolí v životě.

Ačkoliv je pojem volný čas vymezován různými autory odlišně, vždy je založen na stejném jádru – na dobrovolnosti.

Volný čas můžeme také chápat ve dvou rovinách:

- **Negativní chápání volného času** – Volný čas je chápán pouze jako zbytkový čas z celého dne po splnění všech povinností a fyziologických potřeb.

- **Pozitivní chápání volného času** – Volný čas je chápán jako svobodný čas jedince, ve kterém se může seberealizovat. (Vážanský, 1992, s. 11; Vážanský a Smékal, 1995, s. 22–23)

O pozitivně stráveném volném času hovoříme také tehdy, když předejdeme patologickým jevům, umožníme tělu si odpočinout a zregenerovat se, navazujeme zdravé vztahy, navozujeme pozitivní pocity a naplňujeme pro nás důležité hodnoty. (Potměšilová in Pospíšilová, 2010, s. 12-13)

Mezi trávením volného času dětí a dospělých se vyskytují významné rozdíly. Děti tráví volný čas odlišně než dospělí, všeobecně mají více volného času než dospělí a jsou více ovlivňováni, co se týče způsobu naplňování volného času. Z pedagogického hlediska se považují za problematické skupiny dětí, které jsou přetěžovány školními, zájmovými nebo pracovními povinnostmi. Toto přetěžování jim brání k plnohodnotnému využití volného času. Za problematické se považují také skupiny, které mají naopak volného času až příliš a nedokážou jej kvalitně naplnit. (Hájek, Hofbauer a Pávková, 2003, s. 20-21)

Hofbauer (2004, s. 56-59) uvádí různé faktory, které ovlivňují to, jak děti tráví volný čas, jakou hodnotu pro ně volný čas má a co jim přináší. Mezi tyto faktory řadíme:

- **Rodinu**, která představuje základní sociální skupinu, do které se dítě narodí a v které většinou vyrůstá. Rodina také formuluje základní představy dítěte o tom, jak lze trávit volný čas.
- **Zařízení volného času**, jelikož má svoje specifika ve výchovném a vzdělávacím přístupu, organizaci a odborném vedení.
- **Volnočasové aktivity a zařízení školy**, do kterých se zařazují spíše aktivity po skončení vyučování, např. zájmové kroužky.
- **Sdružování dětí a mládeže**, které spočívá v dobrovolné činnosti v různých sociálních skupinách, v nichž si děti osvojují některé důležité hodnoty, navazují sociální vazby a formují svoji osobnost.

4.2 Pedagogika volného času

Svobodová (2023, s. 13) definuje *pedagogiku volného času* jako disciplínu, která se může vymezovat ze dvou různých pohledů – z pohledu sociálního oboru nebo humanitního oboru. Z pohledu oboru sociálního se pedagogika volného času zaměřuje na záměrné a organizované působení na jedince. Z pohledu oboru humanitního je pedagogika volného času chápána jako záměrná a pravidelná činnost s menším důrazem na organizované působení. Dle obou vymezení lze pedagogiku volného času chápat jako vědeckou disciplínu zabývající se teorií a praxí volného času v životě každého jedince.

Pávková (2014, s. 8-9) definuje pedagogiku volného času jako jednu z pedagogických disciplín, která se řadí mezi společenské vědy a zaměřuje se na výchovu, cíle a prostředky ve volném čase. Zároveň úzce spolupracuje s dalšími vědními obory – např. s psychologií nebo sociologií.

Pedagogika volného času je poměrně nová pedagogická disciplína, která zkoumá nové přístupy a nachází nové adekvátní metody aktivit, které respektují potřeby a požadavky jedince i celé společnosti. Do svého působení zahrnuje všechny věkové kategorie, přičemž velký význam má pro mladou generaci – především pro děti. Ty se totiž teprve seznamují se všemi volnočasovými možnostmi a učí se, kde a jak mohou kvalitně trávit svůj volný čas. (Hofbauer in Kaplánek, 2010, s. 47-48)

Z pohledu školského prostředí se mnohdy pedagogika volného času označuje také jako výchova mimo vyučování. Ve spojitosti s výchovou a volným časem se používají také následující pojmy:

- **Výchova pro volný čas**, ve které dochází k záměrnému ovlivňování jedince k plnohodnotnému využívání volného času.
- **Výchova ve volném čase** představuje významnou část výchovného procesu v lidském životě, kdy jedinec disponuje relativní mírou svobody ve svém rozhodování.
- **Výchova volným časem** zahrnuje činnosti ve volném čase a příslušné organizace, ve kterých mohou jedinci trávit volný čas a také metody a formy využívané jako

prostředky výchovy během trávení volného času. (Hájek, Hofbauer a Pávková, 2011, s. 67, s. 69)

Dle Hofbauera (2004, s. 18) je posláním pedagogiky volného času zkoumat právě tyto výše zmíněné pojmy, vnášet do nich nové myšlenky a umožňovat mladé generaci, aby za pomoci dospělých a později i samostatně volila vhodné aktivity, které přispívají k osobnímu růstu mladých, rozvoji sociálního okolí, prospěchu společnosti a zachování přírody.

4.3 Zájmové vzdělávání a jeho zařízení

Jak již bylo zmíněno v podkapitole o legislativě školní družiny, *zájmové vzdělávání a jeho zařízení* upravuje školský zákon č. 561/2004 Sb., konkrétně § 111 a vyhláška pro školská zařízení zabývající se zájmovým vzděláváním č. 74/2005 sb. Zájmové vzdělávání neplní funkci vzdělání jako ve škole, ale jeho cílem je plnit jiné, pro každého jedince důležité funkce. Svým působením rozvíjí osobnost každého jedince, podporuje jeho psychickou rovnováhu, rozvíjí dovednosti, znalosti a schopnosti. Kompenzuje také vytíženost jedince ze strany školy a naplňuje další prospěšné funkce. Významná funkce zařízení pro zájmové vzdělávání je také podpora spravedlnosti, jelikož přikládají každému jedinci stejné možnosti bez ohledu na rasu, pohlaví, víru a další okolnosti. Umožňují účastníkům plnohodnotné využití volného času, rozvoj svého talentu a přispívají k prevenci rizikového chování u dětí a mladistvých. (Zájmové vzdělávání, 2024)

Mezi subjekty pro zájmové vzdělávání se řadí školní družiny, školní kluby a střediska volného času.

- **Školní družinu** jsme podrobněji charakterizovali v první kapitole práce.
- **Školní klub** je zřizován pro žáky druhého stupně základní školy a jeho primární činností je organizace zájmových aktivit, kroužků a konání průběžných i příležitostných akcí. Dětem docházejícím do školního klubu je také umožněn dostatek času, aby se mohly realizovat prostřednictvím spontánních činností. (Hájek in Hájek, Hofbauer a Pávková, 2011, s. 149)

- **Středisko volného času** má dva typy zařízení – dům dětí a mládeže a stanice pro volný čas. Dům dětí a mládeže má širokou škálu oblastí zájmového vzdělávání a jeho funkce působení na děti je výchovně-vzdělávací a rekreační. Stanice pro volný čas se oproti domu dětí a mládeže specializuje pouze na vybrané zájmové aktivity a nemá tedy tak rozsáhlou působnost oblastí zájmového vzdělávání. (Pávková, Pavlíková, Hrdličková, Hájek, Stárka in Pávková, Hájek, Hofbauer, Hrdličková a Pavlíková, 2002, s. 121)

5 Vývoj žáka v mladším školním věku

Vývojovými fázemi života od početí až po stáří se věnuje vývojová psychologie. S ohledem na téma práce se zaměříme primárně na charakteristiku vývojového období žáka *mladšího školního věku*, jelikož právě tohle věkové období je pro školní družinu charakteristické.

5.1 Žák v mladším školním věku

Dle Thorové (2015, s. 402) vymezujeme období mladšího školního věku (jinak také středního dětství) v rozmezí od 6 do 12 let. Toto vývojové období můžeme dále rozdělit na rané střední dětství a pozdní střední dětství. Období raného středního dětství znamená pro žáka nástup do školy a trvá od 6 do 9 let. Pro období pozdního středního dětství je charakteristický nástup puberty a zpravidla trvá od 10 do 12 let.

Při popisu tohoto vývojového období se někdy používá termín „klidné“, nebo „málo zajímavé“ období žáka. Výzkumy však ukazují, že tomu tak není. Mladší školní období není fází stagnace, ale přináší důležité a nezbytné změny a události, které mají vliv na další vývoj žáka. Během tohoto období žák dosahuje významných pokroků a proměn. Z psychologického hlediska můžeme období žáka v tomto věku nazvat také jako období „střízlivého realismu“. Žák už tolik nelpí pouze na svých potřebách a přáních a nesetrvává u fantazijního myšlení, jako tomu bylo ještě v předškolním věku. Naopak chce pochopit a znát věci takové, jaké jsou v reálném životě. (Langmeier, Krejčíková, 2006, s. 117-118)

Dle Vágnerové a Lisé (2021, s. 267) představuje vstup do povinné školní docházky významnou společenskou událost pro rodiče žáka i bezpochyby pro žáka samotného. Žák při tomto okamžiku získává novou, doposud nepoznanou roli – stává se školákem a je si vědom toho, že po prvním usednutí do školní lavice se v jeho životě udály velké změny. To, jak se žák ve škole cítí, jaké pocity ve škole prožívá a jak se mu daří, může mít významný dopad na jeho psychiku, sebepojetí a v neposlední řadě také na jeho budoucí směřování v životě. Začátek školní etapy můžeme také vnímat jako vstup žáka do společnosti.

5.2 Kognitivní vývoj žáka v mladším školním věku

Při nástupu žáka do školy, většinou kolem 7. roku života, se vyvíjí skutečné logické myšlení, kdy žák začíná zvládat logické operace a úsudky. Jeho logické vnímání je však v tomto věku stále zaměřeno na konkrétní jevy, které si žák dokáže živě představit. Takové logické myšlení založené na konkrétnosti přetrvává až do věku přibližně 11 let. Avšak již v raném středním věku žák lépe chápe příčinné vztahy a stále více se zajímá o složitější odpovědi na své otázky. (Langmeier, Krejčíková, 2006, s. 124-128)

Pojem „čas“ je pro žáka v raném středním věku také spíše konkrétní záležitostí. Čas přisuzuje k určitému dění a k tomu, co v daný čas dělá. Lepší a přesnější chápání času se rozvíjí až na konci raného středního dětství, a to okolo 8 let. Postupem tohoto vývoje se žák lépe orientuje v sledu různých událostí a začíná chápat pořadí dějů – co se stalo v minulosti, co se děje nyní a co se může stát v blízké budoucnosti. Učí se také rozlišovat délku trvání určité události a získává povědomí o tom, že čas plyne pouze jedním směrem a nelze jej vrátit zpět. (Vágnerová, Lisá, 2021, s. 288)

Také pozornost u mladších žáků je přirozeně ještě stále omezená. Žák by však již měl být schopen umět se soustředit na danou činnost přiměřeně dlouhou dobu odpovídající jeho věku. Odhaduje se, že časový úsek pozornosti na daný předmět, úkol nebo činnost se zvyšuje pouze o několik minut za rok života dítěte. Schopnosti selektivní pozornosti, tedy zaměření své pozornosti na důležité věci a potlačení okolních jevů, je žák schopen mezi 7. až 11. rokem života. Přesouvat svoji pozornost z jedné činnosti na druhou je žák schopen až v období mezi 7. až 12. rokem života. (Vágnerová, Lisá, 2021, s. 302-303)

Ve věku od 6 do 12 let se také rozvíjí a zvyšují paměťové funkce žáka. Paměť má již schopnost zpracovávat nové informace s větší kapacitou, což se postupně projevuje zlepšováním rychlosti a rozvojem metapaměti, paměťových strategií, systematického ukládání klíčových informací a efektivního využívání paměti v každodenním životě. (Vágnerová, Lisá, 2021, s. 304-305)

5.3 Emoční a socializační vývoj žáka v mladším školním věku

Pro žáka je nástup do školy emočně náročná záležitost. V jeho životě se odehrává množství novinek a žák začíná postupně chápat, že má více povinností než dříve a musí ve škole dodržovat určitá pravidla. Tyto změny spojeny se školní docházkou a školními povinnostmi mohou někdy vést až k fobii ze školy. Také z tohoto důvodu je velmi důležité, jak se žák ve škole cítí, co prožívá, jaké má ve škole výsledky a jak k němu přistupuje samotný učitel. Všechny tyto, ale i další okolnosti, ovlivňují žákovo sebepojetí a míru jeho sebevědomí, které je důležité pro jeho budoucí život. (Thorová, 2015, s. 413)

Pro žáka v mladším věku je však obecně typické spíše pozitivní ladění. Žák obvykle vnímá optimisticky veškeré dění okolo jeho osoby. Své emoce už dokáže lépe hodnotit a orientovat se v nich. To je zapříčiněné zvýšením emoční inteligence. S vyvíjením kognitivních funkcí přichází také schopnost rozlišovat své emoce a umět o nich mluvit. Žák dokáže vyjádřit, když se mu něco líbí, má z něčeho radost, nebo naopak když je naštvaný. Mladší žák již postupně začíná chápat také emoce druhých lidí. Postupně začíná chápat, že různí lidé mohou prožívat odlišné emoce ve stejné situaci, dokáže tuto skutečnost akceptovat a také se vcítit do druhých lidí. Tyto změny jsou způsobeny poklesem egocentrismu. V neposlední řadě je žák mladšího školního věku v porovnání s předškolním věkem již schopen usměrňovat svoje emoce a nedávat je příliš otevřeně najevo. Ke zlepšování usměrňování svých emocí dochází pak okolo 9. až 10. roku. (Vágnerová, Lisá, 2021, s. 319-324)

U školáka se z emočního hlediska rozvíjí také sebehodnotící emoce, a to jak pozitivní, tak i negativní. Tato skutečnost, jak žák sám sebe hodnotí, dále ovlivňuje jeho sebevědomí, sebepojetí a postoje. Emoce mladšího žáka bývají mnohdy jen odrazem vztahů s jinými lidmi – např. s rodiči. (Vágnerová, Lisá, 2021, s. 323)

Ze socializačního hlediska se při nástupu žáka do školy navyšuje jeho okruh sociálních vztahů. Žák již nepřebírá modely chování a postojů pouze od své rodiny, primárně od rodičů, ale také od svých vrstevníků a učitelů. Mladší školáci rádi navazují nové přátelské vazby právě se svými spolužáky. Oblíbenými žáky ve skupině jsou žáci sportovně nadaní, žáci s dobrým

školním prospěchem, žáci dominantní, ale také žáci pomáhající a vstřícní. Kolektiv třídy se obvykle rozděluje na skupiny žáků. (Thorová, 2015, s. 413)

Dle Vágnerové a Lisé (2021, s. 327) je rodina stále nejdůležitějším činitelem a představuje pevné zázemí pro správný rozvoj osobnosti žáka. Dalším důležitým činitelem je pro žáka i škola jako taková, protože umožňuje rozvoj sociálních kompetencí a díky jejímu působení žák získává předpoklady pro další uplatnění ve společnosti. V neposlední řadě je klíčová skupina vrstevníků, která žákům umožňuje rozvoj jiných dovedností a znalostí než ty, které přebírají od dospělých. (Vágnerová, Lisá, 2021, s. 327-32)

6 Význam rodiny v životě dítěte

Poslední kapitola je věnována základní a nejdůležitější sociální skupině, do které se dítě narodí – *rodině*. Význam rodiny je hluboký v životě každého jedince. Pro dítě představuje skupinu lidí, která ovlivňuje jeho dětství, dospívání a do jisté míry i jeho dospělost. Objasníme tedy pojem *rodina*, její význam, funkce a prostředí. Práce je zaměřená rovněž na rodiče žáků, proto se blíže zaměříme na charakteristiku a význam rodičů a prarodičů v životě dítěte. Závěr kapitoly se okrajově zabývá také problematikou komunikace rodičů a školy a postojů rodičů vůči škole.

6.1 Rodina

Rodina je dle Koláře (2012, s. 118) nejstarší společně žijící útlá sociální skupina, která je charakterizována společnými pokrevními, citovými, příbuzenskými a jinými vazbami. Jako *rodinu* můžeme označit skupinu nejméně tří osob, ve které tvoří základ manželé nebo partneři – muž a žena. Ti potom spolu mají jedno nebo více dětí.

Rodina vznikla již před dlouhými lety a na jejím vzniku se podílel přirozený instinkt spojený s pohlavním rozmnožováním a také instinkt své potomky ochraňovat, předávat jim své zkušenosti a učit je. V dnešní době své potomky již nemusíme ochraňovat před divokou zvěří a živelnými zákonitostmi přírody, ale ochraňujeme je před jinými nástrahami dnešního života a tyto přirozené instinkty tedy přetrvávají od pradávných dob až dodnes – ačkoli již v odlišném významu. (Matějček, 1994, s. 15)

Rodina by měla plnit základní funkce a mezi ty nejdůležitější můžeme dle Kačániho a Mikloše (1975, s. 15) zařadit funkci sexuální, ekonomickou a výchovnou. Sexuální funkce je důležitá pro uspokojení emocionálních a intimních potřeb dvou jednotlivců. Ekonomickou funkcí rozumíme zajišťování materiálního zabezpečení a výchovnou funkcí se rozumí zajišťování adekvátního rozvoje svých dětí.

Značný vliv na vývoj dítěte v *rodině* má bezpochyby rodinné prostředí. To působí a ovlivňuje dítě od narození často až po dobu dospělosti. Ovlivňuje jeho kognitivní,

psychomotorický a sociální vývoj. Mnoho prováděných výzkumů potvrdilo, že rodinné prostředí má silný vliv na postoj dítěte ke škole, všeobecný postoj k životu a také na to, jakým životním stylem se bude dítě ubírat. Rodinná výchova uskutečňovaná rodiči dítěte nebo jinými rodinnými členy je spolu s rodinným prostředím základním, prvním a důležitým prvkem ve výchově dítěte. (Průcha, Walterová, Mareš, 2013, s. 249)

Aby rodinné prostředí mohlo vyhovět dnešním nárokům na výchovu, mělo by disponovat odpovídajícími prostředky a vhodnými podmínkami. Do těchto prostředků a podmínek můžeme zařadit základní materiální vybavení a zabezpečení dítěte. Tyto dva činitele jsou nezbytné pro uspokojení vývojových a výchovných potřeb dítěte. Každá rodina má jiné finanční možnosti k plnění materiálních podmínek, ale v zásadě by rodina měla být schopna uživit své dítě, zajistit mu optimální výživu, vhodné podmínky pro učení, odpočinek, zábavu a společnost. Dítě by také mělo mít své vlastní osobní místo, např. svůj dětský pokoj. Další vhodnou podmínkou pro rodinné prostředí je dostatek času pro péči a výchovu dítěte. Poslední důležitou podmínkou, která má vliv na podmínky předchozí, je vzájemný vztah rodičů založený na harmonii a vzájemném respektu. Rodiče by k výchově měli přistupovat jednotně, měli by být důslední, ale také by měli projevovat pochopení a lásku. (Kačáni, Mikloš, 1975, s. 19-20)

6.2 Rodiče a prarodiče

Rodiče jsou manželé nebo partneři, kteří mají jedno či více dětí a touto skutečností přijímají významnou společenskou roli rodičů. Jejich odpovědností je zabezpečit pro své děti materiální, sociální a citovou podporu a významně se podílet na správném rozvoji svých dětí. (Kolář, 2012, s. 119)

V současné době se manželství neuzavírají již z důvodu rozumového a hospodářského, jako tomu bylo v minulosti. Dnes jsou spolu manželé nebo partneři kvůli vzájemné lásce. Manželství je zcela dobrovolné a v dnešní době více než kdy dříve spočívá na citovém propojení mezi partnery. I takové pojetí manželství může být spojeno s určitými riziky, jako je například zvýšený počet rozvodů a rozpadů rodin. Rodiny se často rozpadají již velmi brzy,

kdy jsou děti ještě malé, což může ovlivnit jejich zdravý osobní rozvoj. Partneři by si tedy měli všimnout jeden druhého a také případných vztahových problémů, které lze vždy adekvátně řešit. Dítě, které prožije šťastné a spokojené dětství, má totiž vyšší pravděpodobnost, že v budoucnu připraví šťastné dětství i svým vlastním dětem. (Matějček, 1994, s.10, s. 18)

Rodiče by měli mít ambici vytvořit spolu pěkný domov pro svoje děti a na těchto rodinných záležitostech by se měli podílet společně. Děti, kteří žijí v příjemném a bezpečném domácím prostředí, mají tendence si domů zvat své kamarády. Pro děti zvláště ve školním věku představuje domov také primární místo lidského vzdělávání. (Matějček, 1994, s. 10, s. 13-14)

Být rodičem zahrnuje také získávání nových zkušeností a poznatků, které by rodiče jinak jen těžko mohli získat. Děti dávají svým rodičům novou životní roli, než jakou zastávali dříve. K roli rodičů patří také do jisté míry schopnost plánovat budoucnost svých dětí, harmonicky začleňovat svůj osobní čas do času věnovaného svým dětem a s ohledem na své děti plánovat i svojí vlastní budoucnost. (Matějček, 1994, s. 27-28)

Významnou roli ve výchově dětí mají také *prarodiče* – babička a děda. Bez nich není dle Mertina (2015, s. 107) rodina úplná. Přestože prarodiče často nežijí v místě bydliště rodiny a rodina je navštěvuje jen zřídka a nepravidelně, jsou nedílnou součástí rodiny. Děti si však prarodičů nejvíce užijí, když jsou jim nablízku, když s nimi mohou trávit část dne, víkendy nebo k nim jezdit pravidelně na prázdniny.

Role prarodičů ve výchově dětí závisí na různých okolnostech a možnostech, kterými prarodiče disponují. V současnosti jsou časové možnosti jiné, než byly dříve, a také vztahy prarodičů k vnoučatům jsou odlišné, než jak tomu bylo kdysi. Dnešní prarodiče jsou často stále aktivní, pracující, mají své vlastní záliby a koníčky. Kromě toho má významnou roli vztah prarodičů s rodiči dětí a další okolnosti, které ovlivňují vztah prarodičů ke svým vnoučatům. (Mertin, 2015, s. 107)

Prarodiče přinášejí svým vnoučatům odlišné vnímání světa než jejich mladší rodiče. Jejich priority a ambice se liší od ambic mladší generace a obvykle nežijí uspěchaný život jako mladí lidé. Ačkoli nemusí rozumět nejnovějším trendům dnešní doby, mají bohaté životní zkušenosti a mnoho moudrosti, kterou mohou předat dětem. Prarodiče se často také vyznačují

tím, že nejsou přísní a důslední jako rodiče, což je pro děti bezpochyby vyhovující. Svým ovlivňováním a trávením času s vnoučaty jim rozšiřují jejich obzory a přispívají k celkové výchově rodiny. (Mertin, 2015, s. 107)

6.3 Zapojování rodičů do výchovného procesu školy a školských zařízení

Škola a rodina jsou dvě velmi důležité složky dominující v každém životě člověka. Proto je žádoucí, aby se rodiče svých dětí aktivně zapojovali do aktivit školy a naopak aby škola umožňovala a nabízela možnosti pro zapojování rodičů do výchovného působení školy.

V devadesátých letech začal být kladen větší důraz na propojení vztahů mezi rodiči a školou. Důvodů pro zlepšení spolupráce bylo hned několik, např. posílení demokratických vztahů, zvýšení odpovědnosti všech aktérů ve výchovném procesu, nabízení lepšího přehledu při výběru školy, zlepšení výsledků žáků a další. Důvody rodičů, proč se zapojit do aktivit a působení školy, byly a jsou prosté. Rodiče chtějí lépe porozumět fungování školy a nahlédnout do běžného školního dění. Chtějí se aktivně podílet na zlepšování výsledků jejich dítěte, udržovat kontakty s pedagogy a vedením školy a navazovat sociální vazby s ostatními rodiči žáků. Nyní se na rodiče pohlíží jako na neoddělitelnou složku školního procesu a jejich role je vedle žáků a učitelů velmi důležitá. (Průcha, 2009, s. 319)

Jak bylo již výše zmíněno, zapojení rodičů do působnosti školy je žádoucí. Stejně tak je důležité vytváření pozitivních vztahů mezi rodiči, žáky a školou. Nicméně v praxi je náročné tyto požadavky plnit a s nimi se mohou naskytnout i některá rizika. Škola by totiž neměla na rodiče pohlížet jako na obecnou skupinu lidí se společnými znaky a podle specifík této skupiny vyvozovat potřeby a požadavky rodičů. Poněvadž je každý rodič jiný a má různé ekonomické, sociokulturní a další individuální podmínky, liší se jeho očekávání a potřeby. Ve skutečnosti však škola často vychází spíše z obecných a stereotypních představ o tom, co chtějí rodiče žáků. Tyto představy pak mohou některé rodiče znevýhodňovat, např. ty, kteří své potřeby nedokážou vyjádřit dostatečně jasně. Stejně tak může být znevýhodněná i samotná škola, např. když příliš dává přednost požadavkům rodičů nad svoje vlastní požadavky a cíle

ve výchovném procesu. Rodiče však poté můžou chápat takový postoj školy jako nedostatečně pevně stanovenou koncepci školy. (Průcha, 2009, s. 321)

Postoje rodičů vůči škole nejsou jednotné, každý rodič zastává jiný názor na školu a dle toho přijímá určitou roli. Role rodičů blíže popisuje Šed'ová (in Rabušicová, Šed'ová, Trnková, Čicháček, 2004, s. 33-38):

- **Rodiče jako zákazníci** – Na tuto roli můžeme nahlížet dvěma úhly pohledu. Z prvního úhlu pohledu je učitel odborníkem, který ví, jak svoji práci dělat, sám ví vše nejlíp, dovede se sám o zákazníky zajímat a budovat si s nimi vztah. Druhý pohled se dívá na rodiče jako odborníka, který ví sám nejlépe, co je pro jeho dítě nejlepší, zná své dítě nejlépe a proto ví, co od školy požaduje a jaké má potřeby. Rodiče jako zákazníci školy mají možnost a právo na vyslovení svých požadavků a potřeb. Mohou se zapojovat do rozvoje školy, přijímat nabídky školy a případně mají možnost své dítě přehlásit do jiné školy. To, jaký postoj zaobírá škola k rodičům, jak naslouchá požadavkům rodičů a do jaké míry se nechá rodiči inspirovat a ovlivňovat, záleží na více faktorech.
- **Rodiče jako partneři** – Tuto roli můžeme chápat jako „partnerský“ vztah mezi učitelem a rodiči za cílem dosahování co nejlepších možných výsledků žáka a jeho spokojenosti ve škole. Pro učitele to znamená potlačit svojí kvalifikační odbornost, aby se i k nevzdělaným rodičům dostal blíže, dokázal pochopit jejich přání a požadavky a naslouchal jim, protože každý rodič má své zkušenosti s výchovou a své dítě zná nejlépe. Pro tuto roli platí, že vztah mezi učitelem a rodičem by měl být rovnocenný a přínosný pro všechny strany.
- **Rodiče jako občané** – Role občana je všeobecně vázána ke státním institucím. Rodič je tedy vázán na školu jako občan a může uplatňovat svoje práva, ale také plnit svoje povinnosti, které spadají pod školní záležitosti. K roli rodiče jako občana se vztahují všechny výše zmíněné role, jelikož v každé roli rodiče vůči škole je rodič také stále občan.
- **Rodiče jako problém** – Pohled na rodiče jako na problém se rozděluje na tři oblasti problémových rodičů. Rodiče nestranní, špatní rodiče a rodiče až příliš snaživí. Nestranní rodiče školu respektují, kontakt se školou udržují spíše na základní úrovni, nevyvíjejí snahu pro aktivní se zapojování do vzdělávacího procesu nebo lepší a častější

komunikaci se školou. Naopak rodiče špatní nemají v podstatě žádnou snahu o komunikaci se školou a o výsledcích svého dítěte. Někteří rodiče školu dokonce ignorují. Úplně odlišnou oblastí se jeví rodiče příliš snaživí, kteří vyvíjejí mnoho aktivity a snahy pro příliš častou komunikaci se školou. Účastní se na veškerých školních akcích a setkáních, připravují se na vyučování společně s dítětem a plní s ním domácí úkoly. Problém nastává, když v důsledku této až přehnané snaživosti se učitelé začínají cítit nejistě a nekomfortně. Učitele totiž může svazovat nadměrná častá komunikace s rodiči a prezentování rodičům jasné výsledky dítěte, další postupy učitele ve vyučování, pedagogické názory učitele a další informace, které snaživí rodiče mohou po učitelích požadovat.

PRAKTICKÁ ČÁST

7 Průzkumné šetření

Empirická část bakalářské práce je věnována kvantitativně orientovanému pedagogickému výzkumu. Pro získání potřebných dat bylo realizováno dotazníkové šetření, které bylo předloženo žákům školní družiny na základní škole ve Štěpánově a také jejich rodičům.

V následujících kapitolách praktické části bakalářské práce představíme výzkumný problém, hlavní cíl i dílčí cíle. Popíšeme metodologii výzkumu, obeznámíme čtenáře se vzorkem respondentů a s průběhem celého šetření. Následně vyhodnotíme výsledky dotazníku určeného pro žáky, kteří navštěvují vybranou školní družinu a výsledky dotazníku pro rodiče těchto žáků. V diskuzi pak shrneme zjištěné výsledky z obou dotazníků a výsledky průzkumu porovnáme s jinými obsahově podobnými průzkumy.

7.1 Výzkumný problém a cíle průzkumného šetření

Výzkumný problém: Jak vnímají žáci a jejich rodiče vybranou školní družinu?

Hlavní cíl: Zhodnotit vybranou školní družinu z pohledu žáků a jejich rodičů.

Dílčí cíle týkající se názoru rodičů na školní družinu:

- zjistit, z jakého důvodu rodiče přihlašují své děti k docházce do školní družiny,
- zjistit, zda jsou rodiče dostatečně informováni o dění ve školní družině a jakým způsobem se k informacím dostávají,
- zjistit, zda a v jaké míře jsou rodiče spokojeni s vybranou školní družinou a vychovatelkami, které výchovně působí na jejich děti.

Dílčí cíle týkající se názorů žáků na školní družinu:

- zjistit, z jakého důvodu žáci navštěvují školní družinu a zda ji navštěvují rádi,
- zhodnotit spokojenost žáků s nabídkou aktivit a činností ve školní družině a zda je školní družina zdrojem navazování kamarádských vztahů,
- zjistit, zda a v jaké míře jsou žáci spokojeni s vybranou školní družinou a vychovatelkami, které na žáky působí.

7.2 Metoda pro získání potřebných dat

K průzkumnému šetření byla zvolena metoda dotazníku. Pro naplnění stanovených cílů a získání potřebných dat od respondentů, byly vytvořeny dva dotazníky. První dotazník byl předložen rodičům žáků, kteří docházejí do vybrané školní družiny a druhý dotazník byl následně podán samotným žákům ve školní družině.

Dle Chrásky (2016, s. 158) je dotazník „*soustava předem připravených a pečlivě formulovaných otázek, které jsou promyšleně seřazeny a na které respondent odpovídá písemně*“.

Dotazník určený pro rodiče obsahuje celkem 18 položek, a to polouzavřených, škálových i výčtových. Druhý dotazník, který je určený pro žáky, zahrnuje 15 položek a je sestaven z otevřených, uzavřených, polouzavřených, škálových a výčtových položek. Oba dotazníky byly před zahájením průzkumu předány k vyplnění rodinným příslušníkům autorky za účelem zjištění srozumitelnosti všech položek a přípravy možných odpovědí.

7.3 Vzorek respondentů

Vybraným vzorkem byli všichni žáci docházející do školní družiny ZŠ Štěpánov a jejich rodiče. Průzkumného šetření se zúčastnilo celkem 130 respondentů. Z tohoto celkového počtu respondentů se zúčastnilo průzkumu 69 rodičů a 61 žáků, z toho 33 dívek a 28 chlapců.

7.4 Průběh šetření

Nejprve bylo vedení školy seznámeno s cílem průzkumného šetření bakalářské práce a požádáno o souhlas ve vybrané školní družině. Po schválení byla provedena návštěva zmíněné školní družiny se záměrem představit se všem paním vychovatelkám, seznámit je s cílem průzkumného šetření, informovat je o celkovém průběhu a požádat je o součinnost při rozdávání dotazníků rodičům. Před samotným zahájením průzkumného šetření paní ředitelka rozeslala e-mail všem rodičům, kteří mají své dítě/děti ve školní družině a obeznámila je s konáním průzkumného šetření ve školní družině a s celkovým průběhem.

Nejprve byly do školní družiny doručeny obálky formátu A4, ve kterých se nacházely dotazníky určené pro rodiče spolu s informovanými souhlasmi týkajícími se vyplnění dotazníku dětmi rodičů. Na žádost autorky dotazníků paní vychovatelky předávaly obálky rodičům při vyzvednutí žáka ze školní družiny. Žákům, kteří ze školní družiny odcházejí sami bez doprovodu zákonného zástupce, byly obálky vloženy do aktovek. Rodiče, kteří s průzkumem souhlasili, vyplnili dotazník a informovaný souhlas. Následně rodiče dotazníky opět vkládali do obálek, které zalepili a vhodili je společně s informovanými souhlasmi do určených nádob, které se nacházely v šatnách školní družiny. Díky zalepení obálek byla při průzkumu stále zaručena anonymita. Po dvou týdnech se návratnost obálek snížila na minimum. Pár dní poté byly obálky s dotazníky a informovanými souhlasmi vybrány z určených nádob a poté byl určen jejich počet. Počet informovaných souhlasů určil počet žáků, kteří se mohou účastnit dotazníkového šetření.

Nejprve byly dotazníky vyplňovány žáky 1. a 2. tříd. Jelikož tyto žáci nemají pevně osvojené čtení a psaní, dotazník byl vyplněn společně s autorkou dotazníku, jednotlivě a odděleně od ostatních žáků. Každá položka a možnosti odpovědí byly žákům přečteny a jejich odpovědi byly zaznamenány do dotazníků. V případě otevřených položek byly zaznamenávány přesné odpovědi, které žáci sdělili. Žáci třetích a vyšších tříd vyplňovali dotazníky již každý samostatně bez pomoci. Při vyplňování dotazníků byla autorka vždy přítomna pro kontrolu a případné doplňující vysvětlení.

Celkový průběh šetření hodnotíme kladně. Většina rodičů jasně plnila instrukce a žáci vyjadřovali pozitivní reakce na dotazníky. Výzkumné šetření poskytlo žákům zajímavé zpestření dne ve školní družině. Avšak kvůli dlouhodobé absenci žáků v průběhu dotazníkového šetření nebyla získána data od všech žáků ve školní družině. Dotazník mělo vyplnit celkem 66 žáků, a přestože byla autorka dotazníku přítomna ve školní družině každodenně v průběhu dvou týdnů, 5 žáků nebylo zastiženo z důvodu jejich absence.

8 Výsledky dotazníku pro rodiče

Jednotlivé položky byly vyhodnoceny a následně shrnuty do tabulek. Pro přehlednost jsou položky vyobrazeny i v jednoduchých grafech.

8.1 Vzorek respondentů

Do průzkumného šetření se zapojilo celkem 69 rodičů, kteří mají dítě nebo děti ve školní družině ve Štěpánově, z oslovených 110 rodičů. Průzkumu se tedy účastnilo 62,7 % ze všech oslovených rodičů.

8.2 Dotazníkové položky

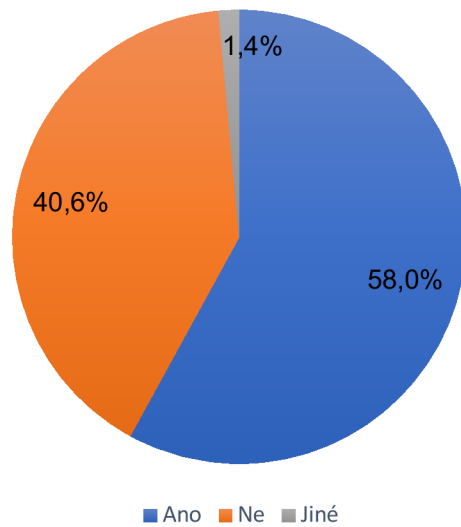
Položka č. 1

Docházel/a jste Vy sám (sama) v minulosti do školní družiny?

Cílem otázky bylo zjistit, zda rodiče žáků v minulosti sami navštěvovali školní družinu.

Odpověď	n	n %
Ano.	40	58,0 %
Ne.	28	40,6 %
Jiné.	1	1,4 %
Celkem.	69	100,0 %

Tab. 1. Docházel/a jste v minulosti do školní družiny?

Graf 1. Docházel/a jste v minulosti do školní družiny?

Dle grafu větší polovina, tedy 58 % respondentů, do školní družiny v minulosti sama docházela. 40,6 % respondentů nikdy v minulosti školní družinu nenavštěvovalo a pouze jeden respondent (1,4 %) k položce v dotazníku připojil odpověď, že si nepamatuje, zda do školní družiny v minulosti docházel či nikoliv. Proto byla tato odpověď v tabulce a grafu zařazena do odpovědi „jiné“.

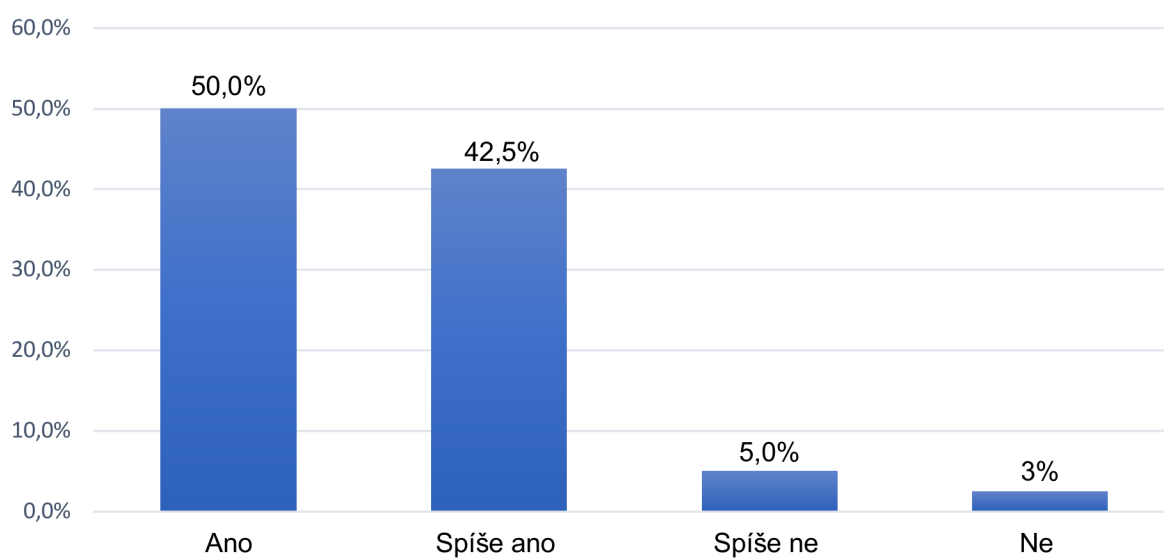
Položka č. 2

Docházel/a jste v minulosti do školní družiny rád/a?

Na položku č. 2 a č. 3 odpovídali pouze ti respondenti, kteří v minulosti docházeli do školní družiny. Záměrem bylo zjistit, jaký vztah ke školní družině měli oni sami.

Odpověď	n	n %
Ano.	20	50,0 %
Spíše ano.	17	42,5 %
Spíše ne.	2	5,0 %
Ne.	1	3 %
Celkem	40	100 %

Tab. 2. Docházel/a jste v minulosti do školní družiny rád/a?

Graf č. 2. Docházel/a jste v minulosti do školní družiny rád/a?

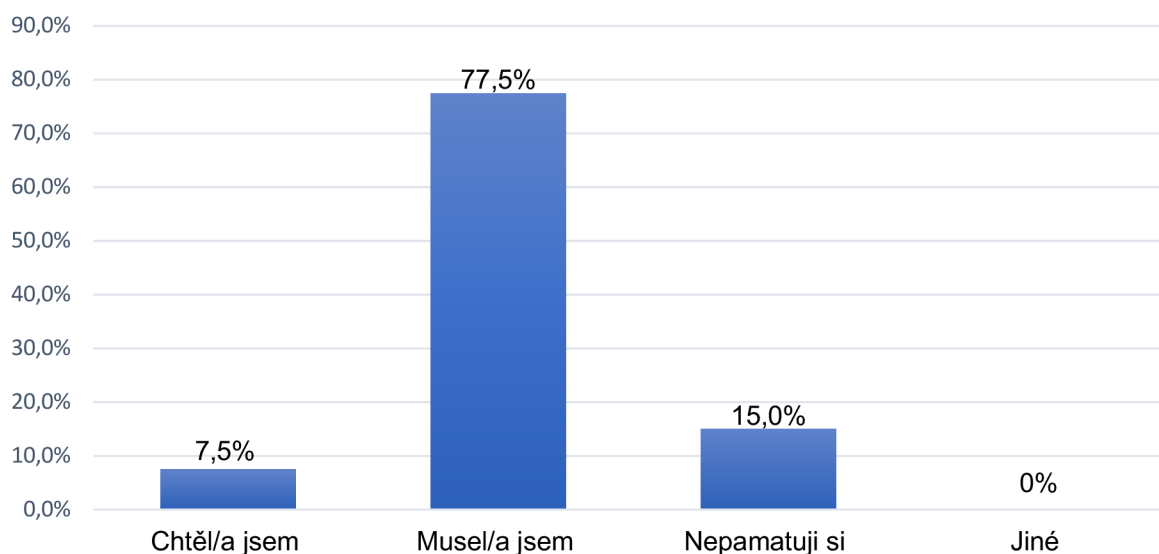
Přesně 50 % respondentů uvedlo, že v minulosti do školní družiny docházeli rádi a dalších 42,5 % respondentů docházelo do školní družiny spíše rádi. Naopak spíše nerado navštěvovalo školní družinu 5 % respondentů a vůbec nerado 3 %.

Položka č. 3

Z jakého důvodu jste v minulosti do školní družiny docházel/a?

Odpověď	n	n %
Chtěl/a jsem.	3	7,5 %
Musel/a jsem.	31	77,5 %
Nepamatuji si.	6	15,0 %
Jiné.	0	0 %
Celkem	40	100 %

Tab. 3. Z jakého důvodu jste v minulosti docházel/a do školní družiny?

Graf 3. Z jakého důvodu jste v minulosti docházel/a do školní družiny?

Z výše uvedeného grafu je patrné, že většina respondentů docházela do školní družiny, protože musela. I přes tuto skutečnost respondenti do školní družiny docházeli z velké části

rádi, jak jsme mohli vidět v grafu č. 2. Pouze 7,5 % respondentů navštěvovalo školní družinu z vlastní iniciativy. 15 % respondentů si nepamatují z jakého důvodu do školní družiny docházelo a možnost odpovědi „jiné“ nevyužil žádný z respondentů.

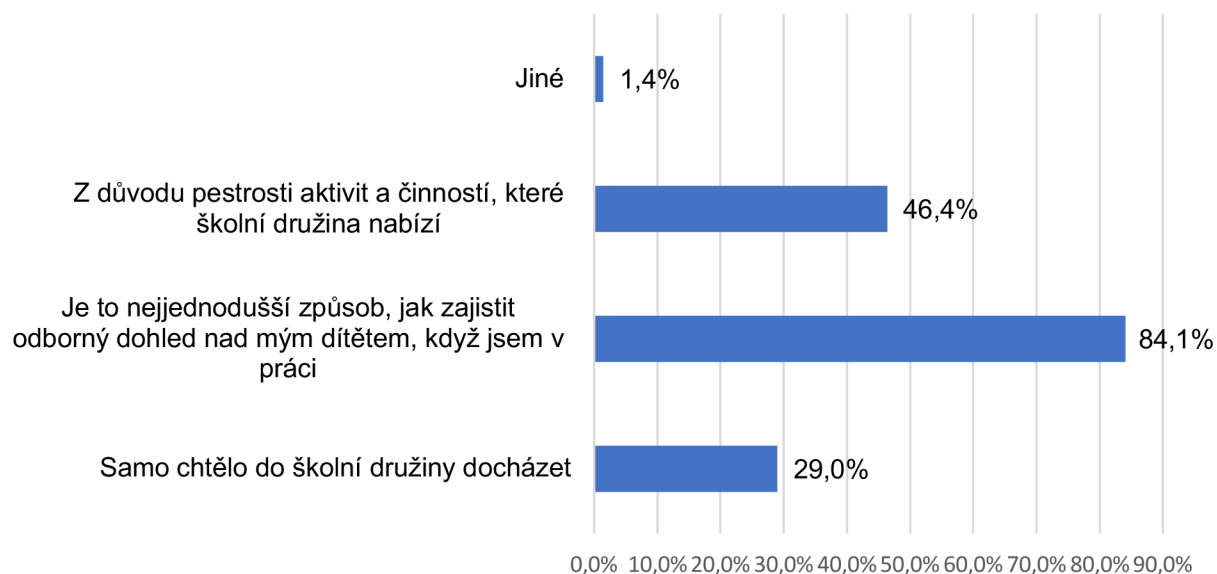
Položka č. 4

Z jakého důvodu jste přihlásil/a Vaše dítě k docházce do školní družiny?

Zajímalo nás, z jakého důvodu respondenti přihlašují své děti k docházce do školní družiny. Dali jsme respondentům na výběr ze 4 možností a mohli také zvolit více odpovědí zároveň. Následně výsledná data opět uvedeme níže v tabulce a znázorníme pomocí grafu.

Odpověď	n	n %
Samo chtělo do školní družiny docházet.	20	29,0 %
Je to nejjednodušší způsob, jak zajistit odborný dohled nad mým dítětem, když jsem v práci.	58	84,1 %
Z důvodu pestrosti aktivit a činností, které školní družina nabízí.	32	46,4 %
Jiné.	1	1,4 %

Tab. 4. Z jakého důvodu dochází Vaše dítě do školní družiny?

Graf 4. Z jakého důvodu dochází Vaše dítě do školní družiny?

Z uvedených výsledků můžeme vidět, že 84 % respondentů volilo možnost odpovědi „Nejjednodušší způsob dohledu nad dítětem, když jsem v práci“. Z toho vyplývá, že většina respondentů by nechtěla, aby jejich děti trávily volný čas po škole doma samy nebo např. venku bez dohledu dospělé osoby. Druhá nejvíce volená možnost (46 %), proč rodiče přihlašují své děti do školní družiny, je nabídka zajímavých aktivit a činností, které školní družina žákům nabízí. Respondentů, kteří přihlásili své děti k docházce do ŠD z důvodu vlastní iniciativy dětí, je 29 %. Pouze jeden respondent (1,4 %) nesouhlasil s žádnou z výše uvedených možností, a proto zvolil odpověď „jiné“, ke které dopsal odpověď „společný čas s vrstevníky i mimo vyučování a prostor pro společnou hru dětí“.

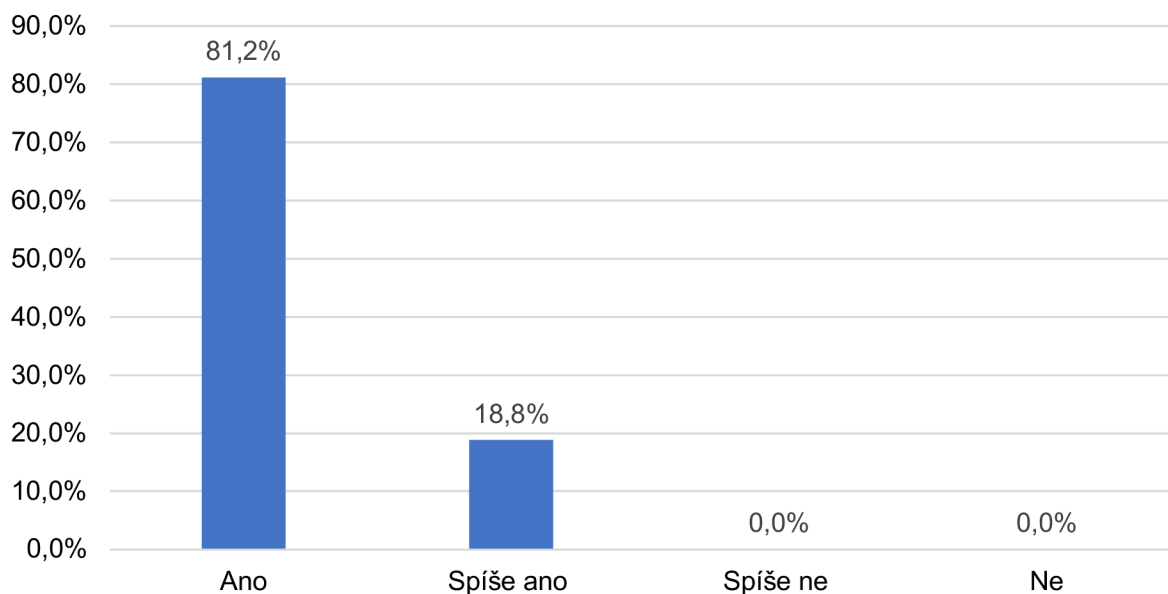
Položka č. 5

Jste celkově spokojen/a se školní družinou, kam Vaše dítě dochází?

Cílem této položky bylo zjistit, zda jsou respondenti spokojeni s danou školní družinou. Respondenti vybírali jednu z nabízených škálových odpovědí.

Odpověď	n	n %
Ano.	56	81,2 %
Spíše ano.	13	18,8 %
Spíše ne.	0	0,0 %
Ne.	0	0,0 %
Celkem.	69	100,0 %

Tab. 5. Jste celkově spokojen/a se školní družinou, kam Vaše dítě dochází?

Graf 5. Jste celkově spokojen/a se školní družinou, kam Vaše dítě dochází?

Z výsledků je patrné, že všichni respondenti ohodnotili celkovou spokojenost se školní družinou pozitivně. 81,2 % respondentů jsou celkově spokojeni a 18,8 % respondentů jsou se školní družinou spíše spokojeni. Žádný z respondentů (0 %) nezvolil možnost vyjadřující nespokojenost.

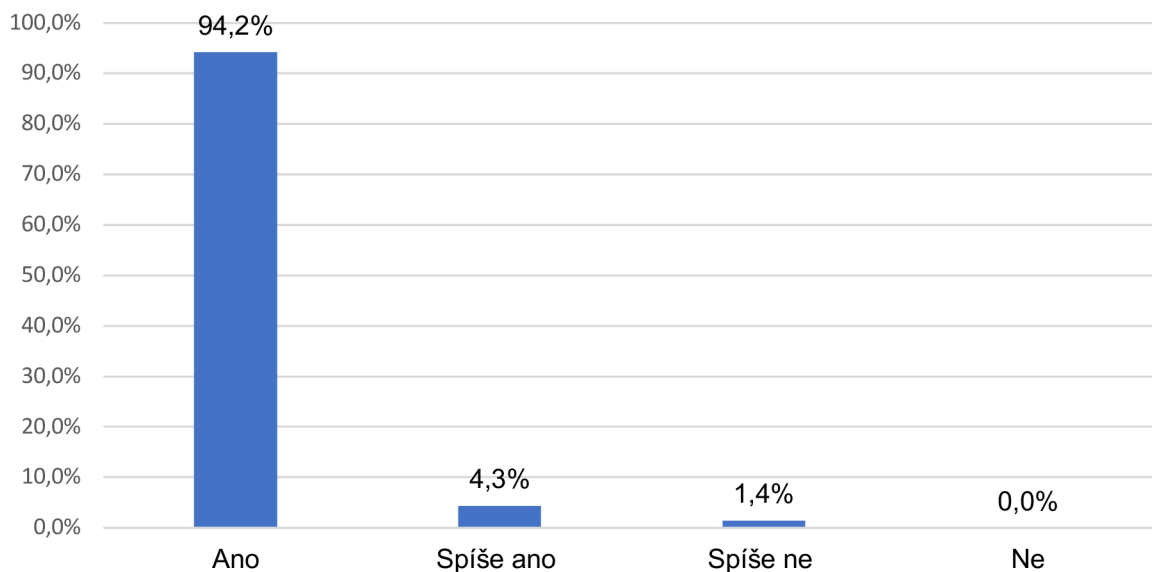
Položka č. 6

Zajímáte se o to, jak je Vaše dítě ve školní družině spokojeno?

Několik dětí tráví čas ve školní družině každý všední den po skončení vyučování ve škole i několik hodin. Proto jsme zjišťovali, jestli se rodiče zajímají o spokojenost jejich dětí, co se týče školní družiny.

Odpověď	n	n %
Ano.	65	94,2 %
Spíše ano.	3	4,3 %
Spíše ne.	1	1,4 %
Ne.	0	0,0 %
Celkem	69	100,0 %

Tab. 6. Zajímáte se o to, jak je Vaše dítě ve školní družině spokojeno?

Graf 6. Zajímáte se o to, jak je Vaše dítě ve školní družině spokojeno?

Respondenti z 94, 2 % zvolili možnost „ano“. Znamená to, že drtivá většina rodičů se dle výsledků zajímá o spokojenost svého dítěte / svých dětí. Pouze 4,3 % respondentů zvolilo, že se spíše zajímá, ale i tento výsledek považujeme za kladný. Spíše se nezajímá o spokojenost svého dítěte/dětí pouze jeden respondent (1,4 %).

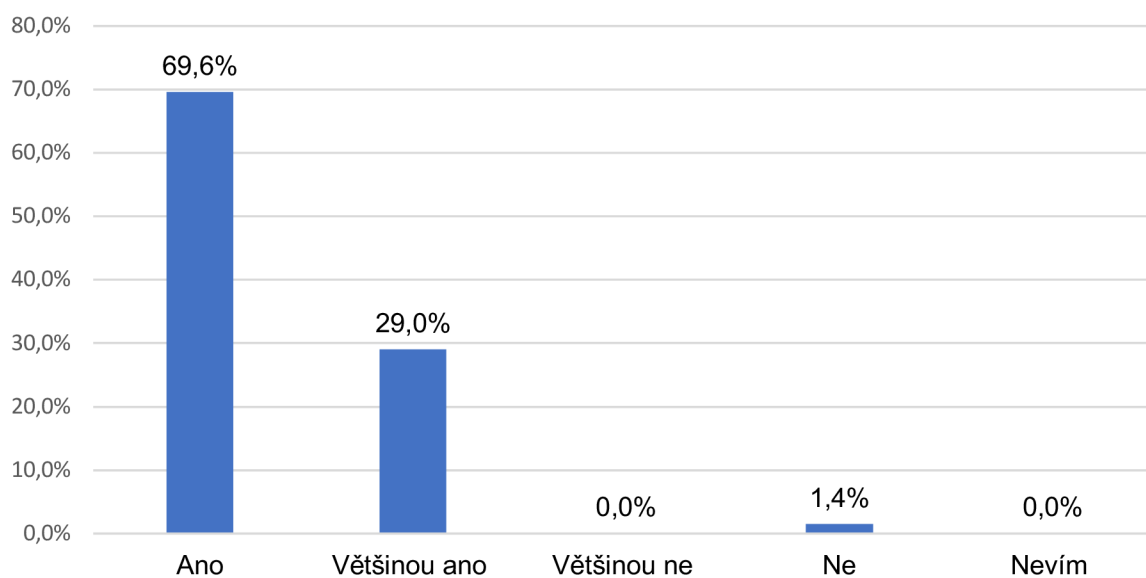
Položka č. 7

Dochází Vaše dítě do školní družiny rádo?

V předchozí položce jsme mohli pozorovat, že se respondenti zajímají o to, jak jsou jejich děti ve školní družině spokojené. Proto jsme následně položili respondentům v dotazníku i otázku, zda podle rodičů dochází žáci do školní družiny rádi.

Odpověď	n	n %
Ano.	48	69,6 %
Většinou ano.	20	29,0 %
Většinou ne.	0	0,0 %
Ne.	1	1,4 %
Nevím.	0	0,0 %
Celkem	69	100,0 %

Tab. 7. Dochází Vaše dítě do školní družiny rádo?

Graf 7. Dochází Vaše dítě do školní družiny rádo?

Z uvedených výsledků je patrné, že dle názoru respondentů dochází do školní družiny žáci rádi, nebo alespoň většinou rádi. 69,6 % respondentů zvolilo možnost „ano“ a domnívají se tak, že jejich děti do školní družiny dochází vždy rádi. 29 % respondentů zvolilo možnost „většinou do školní družiny dochází rádi“. Jeden respondent (1,4 %) z celkových

69 respondentů zvolil možnost „domnívám se, že moje dítě do školní družiny nechodí rádo“. Žádný z respondentů nezvolil možnost „nevím“, ani „většinou ne“.

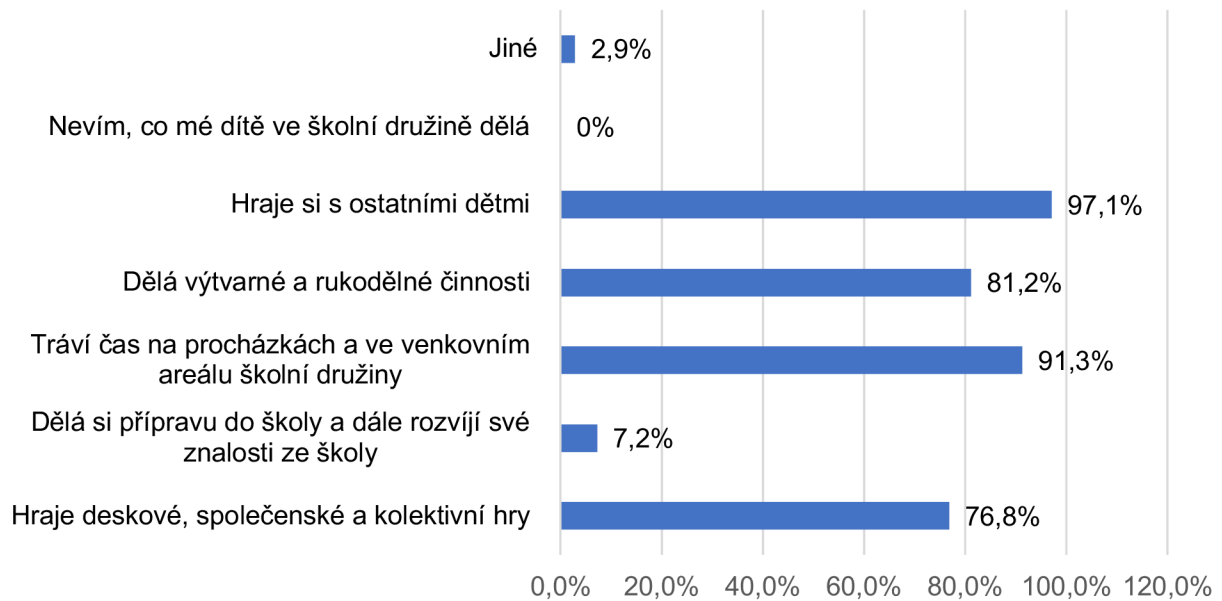
Položka č. 8

Víte, co Vaše dítě dělá během dne ve školní družině?

V návaznosti na spokojenost respondentů a jejich dětí se školní družinou nás dále zajímalo, zda mají respondenti představu o tom, jak jejich děti tráví svůj volný čas během běžného dne ve školní družině. Respondenti mohli vybrat z nabízených možností neomezený počet odpovědí dle jejich představy o tom, co děti ve školní družině dělají.

Odpověď	n	n %
Hraje deskové, společenské a kolektivní hry.	53	76,8 %
Dělá si přípravu do školy a dále rozvíjí své znalosti ze školy.	5	7,2 %
Tráví čas na procházkách a ve venkovním areálu školní družiny.	63	91,3 %
Dělá výtvarné a rukodělné činnosti.	56	81,2 %
Hraje si s ostatními dětmi.	67	97,1 %
Nevím, co mé dítě ve školní družině dělá.	0	0,0 %
Jiné	2	2,9 %

Tab. 8. Víte, co Vaše dítě dělá během dne v školní družině?

Graf 8. Víte, co Vaše dítě dělá během dne ve školní družině?

Největší zastoupení respondentů získala možnost hraní si s ostatními dětmi. Zvolila ji naprostá většina respondentů (97 %). Jako druhou nejčastěji volenou možnost (91 %) respondenti volili trávení času venku, a to buď na vycházkách, nebo ve venkovních prostorech školy a školní družiny. O dělání výtvarných a rukodělných činnostech ve školní družině se domnívá 81 % respondentů a dále o hraní společenských, kolektivních a deskových her 77 % respondentů. Naopak malé procento (7 %) respondentů se domnívá, že jejich děti dělají ve školní družině přípravu na vyučování nebo jiné činnosti, které dále rozvíjejí znalosti dětí. To může být zapříčiněno dobrovolností plnění úkolů ve školní družině. 3 % respondentů zvolilo také únikovou možnost „jiné“, do níž připojilo odpověď „sledování výchovných pořadů nebo filmů“. Žádný z respondentů (0 %) si nemyslí, že by o činnostech a aktivitách ve školní družině nic nevěděl.

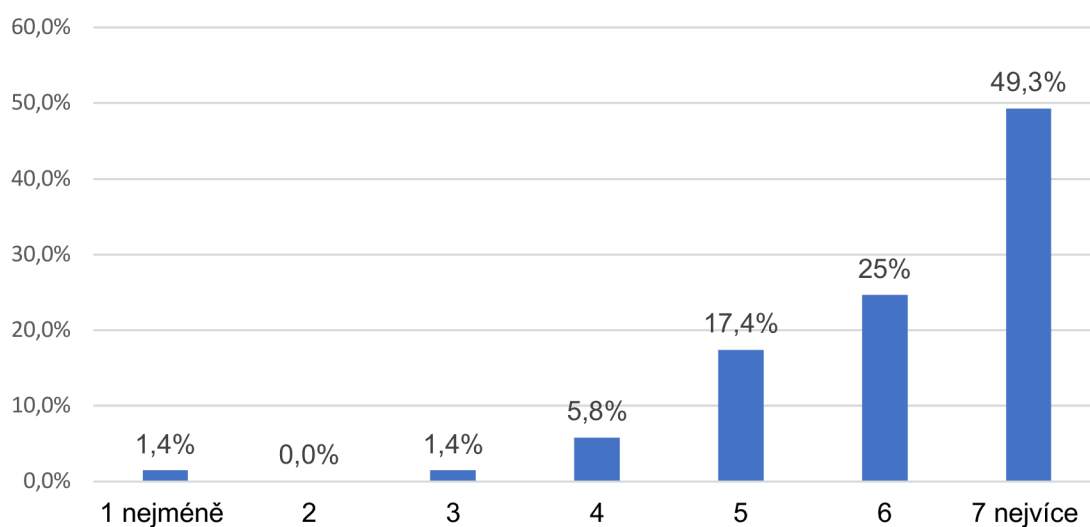
Položka č. 9

Zakroužkujte na stupnici čísel, jak jste z pohledu rodiče spokojen/a s nabídkou aktivit a činností, které má Vaše dítě možnost ve školní družině dělat.

Požádali jsme respondenty, aby zakroužkovali jedno ze sedmi čísel podle toho, jak jsou ze svého pohledu spokojeni s aktivitami a činnostmi, které školní družina dětem respondentů nabízí.

Odpověď	n	n %
1 nejméně	1	1,4 %
2	0	0,0 %
3	1	1,4 %
4	4	5,8 %
5	12	17,4 %
6	17	25 %
7 nejvíce	34	49,3 %
Celkem	69	100,0 %

Tab. 9. Jak jste spokojeni s aktivitami a činnostmi pro Vaše dítě ve školní družině.

Graf. 9. Jak jste spokojeni s aktivitami a činnostmi pro Vaše dítě ve školní družině.

Téměř polovina (49,3 %) respondentů zvolila možnost 7, která znázorňuje největší spokojenost s nabídkou aktivit a činností ve školní družině. Dalších 25 % zvolilo možnost 6 a 17,4 % respondentů možnost 5. Tito respondenti jsou s nabídkou aktivit a činností pro jejich děti spokojeni s menšími výhradami. 5, 8 % respondentů volilo možnost 4, která znázorňuje střed spokojenosti. Pouze malé procento respondentů volilo možnost menší (1,4 %) nebo nejmenší (1,4 %). Žádný z respondentů (0 %) nezvolil možnost 2.

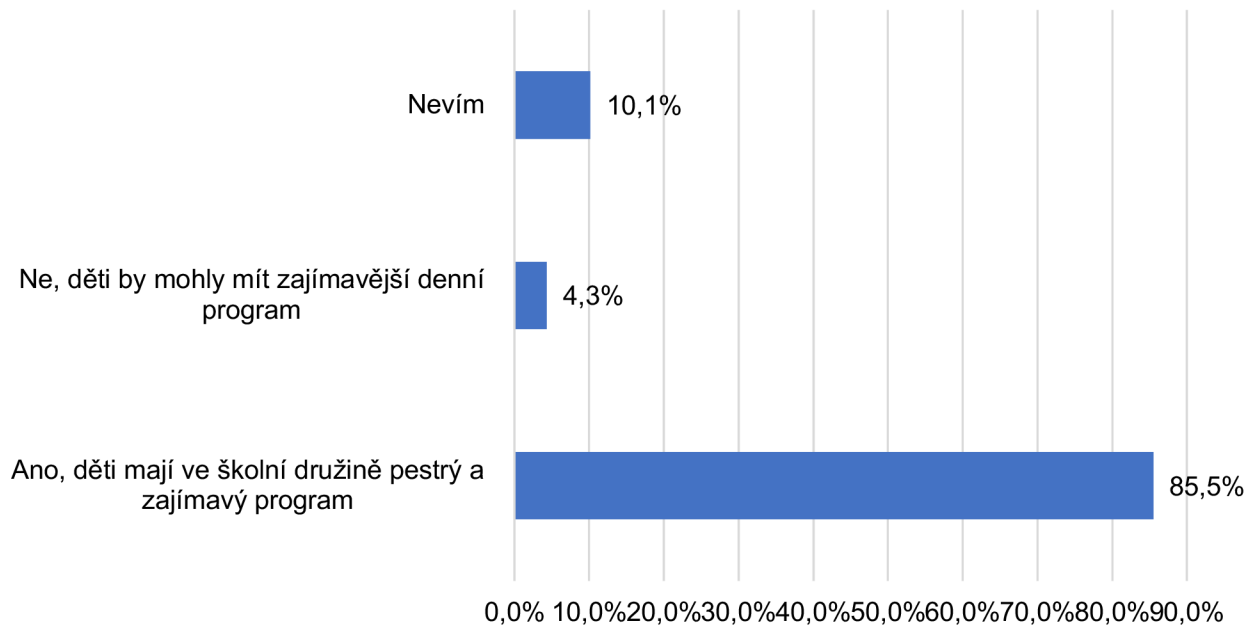
Položka č. 10

Domníváte se, že je nabídka aktivit a činností pro děti dostatečně pestrá?

Tato položka navazuje na položku předchozí a jejím cílem je zjistit, jak jsou respondenti spokojeni s pestroostí aktivit a činností pro jejich děti. Položka by zároveň také měla ověřit vyhodnocená data z předchozí položky.

Odpověď	n	n %
Ano, děti mají ve školní družině pestrý a zajímavý program.	59	85,5 %
Ne, děti by mohly mít zajímavější denní program.	3	4,3 %
Nevím.	7	10,1 %
Celkem	69	100,0 %

Tab. 10. Domníváte se, že je nabídka aktivit a činností pro děti dostatečně pestrá?

Graf 10. Domníváte se, že je nabídka aktivit a činností pro děti dostatečně pestrá?

Respondenti dostali možnost vyjádřit se ke spokojenosti týkající se pestrosti nabízených aktivit a činností pro jejich děti ve školní družině. 85,5 % respondentů hodnotí aktivity a činnosti pro děti jako pestré a zajímavé. Z toho vyplývá, že je většina respondentů s programem dětí spokojena a hodnotí jej kladně. 10,1 % respondentů si není jista, zda mají děti program ve školní družině pestrý či nikoliv, a proto zvolili možnost „nevím“. 4,3 % respondentů by si pro děti představovali zajímavější a pestřejší denní program.

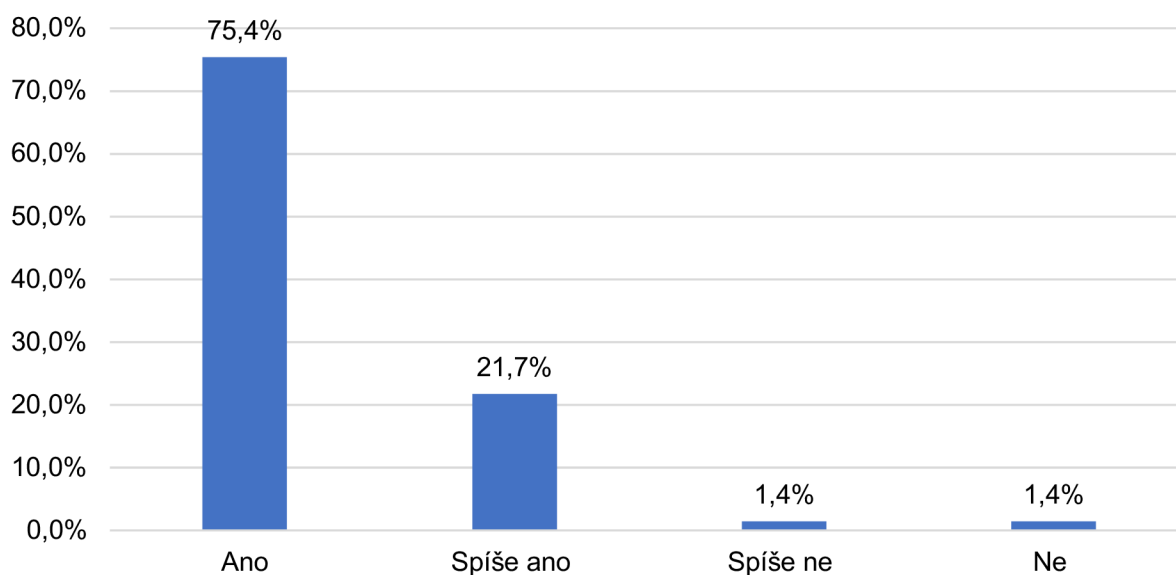
Položka č. 11

Jste dostatečně informovaní o prováděných aktivitách a činnostech ve školní družině?

Další položka v dotazníku měla směřovat ke zjištění informovanosti respondentů o denních aktivitách a činnostech. Respondenti měli možnost vybrat si jednu z nabízených možností podle toho, jak hodnotí kvalitu informovanosti.

Odpověď	n	n %
Ano.	52	75,4 %
Spíše ano.	15	21,7 %
Spíše ne.	1	1,4 %
Ne.	1	1,4 %
Celkem	69	100,0 %

Tab. 11. Jste dostatečně informovaní o prováděných aktivitách a činnostech ve školní družině?

Graf 11. Jste dostatečně informovaní o prováděných aktivitách a činnostech ve školní družině?

Z uvedených výsledků můžeme vyčíst velmi dobré hodnocení respondentů v rámci informovanosti o prováděných aktivitách a činnostech jejich dětí ve školní družině. 75,4 % respondentů hodnotí informovanost jako naprosto dostatečnou a 21,7 % respondentů je s informovaností spíše spokojena. Spíše nedostatečnou informovanost o aktivitách a činnostech pocítuje 1,4 % respondentů a naprosto nedostatečnou informovanost pocítuje taktéž 1,4 % respondentů.

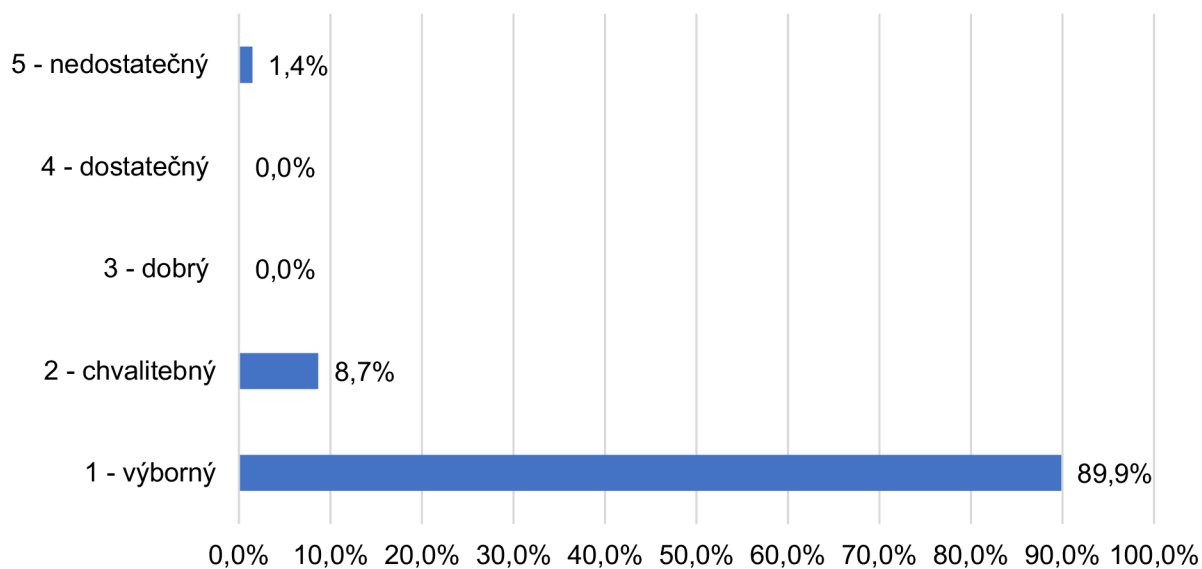
Položka č. 12

Ohodnoťte známkou 1–5 (1 nejlepší- 5 nejhorší), jak jste celkově spokojeni s komunikací s vychovatelkami

Cílem této položky bylo volně navázat na položku předchozí a zjistit, jak respondenti hodnotí celkovou spokojenost s informovaností a komunikací mezi respondenty a vychovatelkami. Respondenti vyjadřovali svoji spokojenost zvolením jedné z pěti známek.

Odpověď	n	n %
1 - výborný	62	89,9 %
2 - chvalitebný	6	8,7 %
3 - dobrý	0	0,0 %
4 - dostatečný	0	0,0 %
5 - nedostatečný	1	1,4 %
Celkem	69	100,0 %

Tab. 12. Jak jste celkově spokojeni s komunikací s vychovatelkami?

Graf 12. Jak jste celkově spokojeni s komunikací s vychovatelkami?

Z interpretovaných dat je zřejmá naprostá spokojenost téměř všech dotazovaných respondentů s komunikací s vychovatelkami. 89,9 % respondentů zvolilo známku „výborná“ a dalších 8,7 % respondentů „chvalitebná“. Žádný z respondentů nezvolil střed spokojenosti s komunikací ani horší spokojenost s komunikací. Pouze jeden respondent (1,4 %) ohodnotil komunikaci jako naprosto nedostatečnou a tedy nevyhovující.

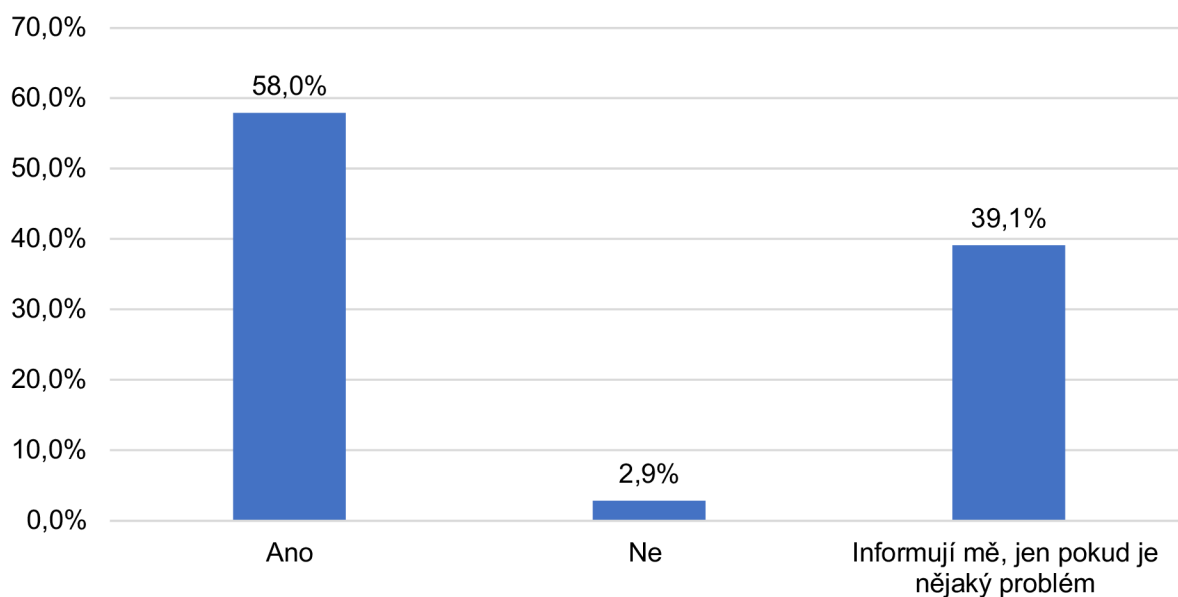
Položka č. 13

Dostávají se Vám v dostatečné míře informace od paní vychovatelky o chování Vašeho dítěte?

K dotazníkovým položkám orientovaných na spokojenost respondentů s informovaností a komunikací jsme dále zařadili položku, která zjišťuje, zda se respondentům dostávají informace od vychovatelek o chování jejich dětí. Také nás zajímalo, zda vychovatelky informují respondenty o chování jejich dětí jen tehdy, když vznikne nějaký výchovný problém, nebo jestli se informace k respondentům dostávají průběžně.

Odpověď	n	n %
Ano.	40	58,0 %
Ne.	2	2,9 %
Informují mě, jen pokud je nějaký problém.	27	39,1 %
Celkem	69	100,0 %

Tab. 13. Dostávají se Vám v dostatečné míře informace od paní vychovatelky o chování Vašeho dítěte?

Graf 13. Dostávají se Vám v dostatečné míře informace od paní vychovatelky o chování Vašeho dítěte?

Více než polovina (58 %) respondentů uvedla, že je s mírou informovanosti o chování jejich dětí spokojena. Ke 39 % respondentům se dostávají informace o chování jejich dětí pouze pokud je nějaký problém, ale ani tuto odpověď nehodnotíme jako negativní. Negativně hodnotíme odpověď 2,9 % respondentů, kteří uvedli, že se k nim nedostávají informace o chování jejich dětí ve školní družině.

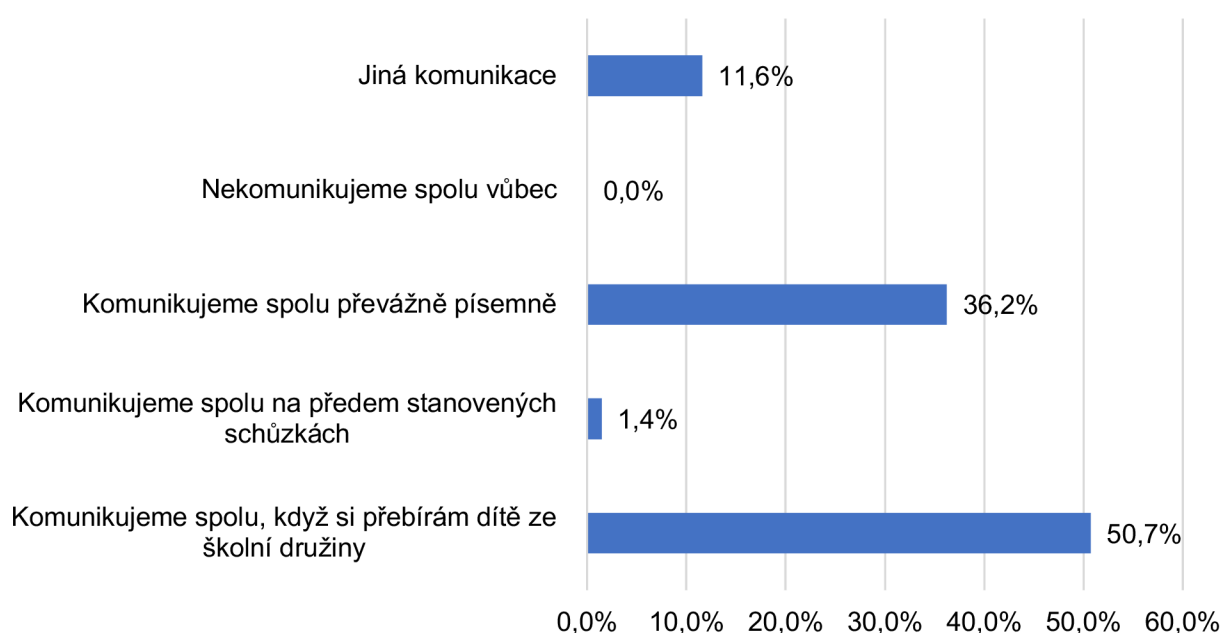
Položka č. 14

Jakou formou probíhá předávání informací mezi Vámi jako rodičem a paní vychovatelkou?

Záměrem přidání této položky do dotazníku bylo zjištění, jakým způsobem se předávají informace a jak komunikují respondenti s vychovatelkami.

Odpověď	n	n %
Komunikujeme spolu, když si přebírám dítě ze školní družiny.	35	50,7 %
Komunikujeme spolu na předem stanovených schůzkách.	1	1,4 %
Komunikujeme spolu převážně písemně.	25	36,2 %
Nekomunikujeme spolu vůbec	0	0,0 %
Jiná komunikace	8	11,6 %
Celkem	69	100,0 %

Tab. 14. Jakou formou probíhá předávání informací mezi rodiči a vychovatelkami?

Graf 14. Jakou formou probíhá předávání informací mezi rodiči a vychovatelkami?

Z uvedených výsledků můžeme vidět, že asi polovina (50,7 %) respondentů komunikuje a předává si informace s vychovatelkami v okamžiku, kdy si přebírají své děti ze školní družiny. Písemně komunikuje s vychovatelkami 36,2 % respondentů. 11,6 % respondentů zvolilo v položce možnost jiné komunikace, ke které víceméně shodně uváděli komunikaci přes internetovou síť Facebook nebo školní informační systém „Škola online“. Jeden z respondentů navíc uvedl komunikaci přes paní asistentku. Na předem domluvených schůzkách komunikuje

s vychovatelkou pouze jeden (1,4 %) respondent. Pozitivně vnímáme nulové zastoupení možnosti „nekomunikujeme spolu vůbec“.

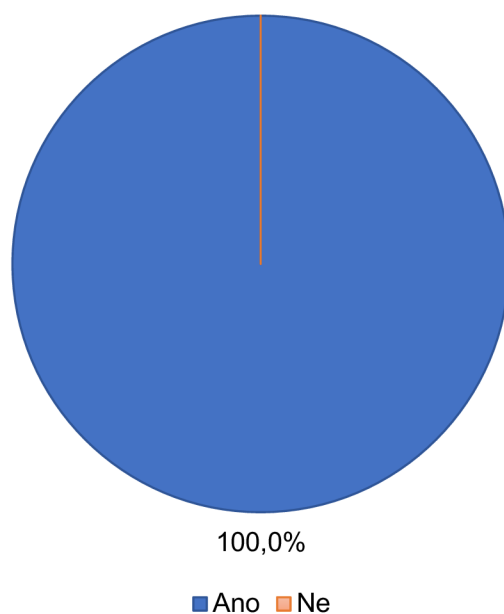
Položka č. 15

Jste jako rodiče spokojeni s paní vychovatelkou, která působí na Vaše dítě ve školní družině?

Tato položka se zaměřuje konkrétně na spokojenost respondentů s vychovatelkou, která působí na děti ve školní družině.

Odpověď	n	n %
Ano.	69	100,0 %
Ne.	0	0,0 %
Celkem	69	100,0 %

Tab. 15. Jste spokojeni s paní vychovatelkou, která působí na děti ve školní družině?

Graf 15. Jste spokojeni s paní vychovatelkou, která působí na děti ve školní družině?

K dotazované položce na spokojenost s působením vychovatelek ve školní družině se vyjádřilo 100 % respondentů pozitivně. Všichni respondenti vyjádřili svoji spokojenost s působením vychovatelek a žádný z dotazovaných respondentů se tedy nevyjádřil negativně.

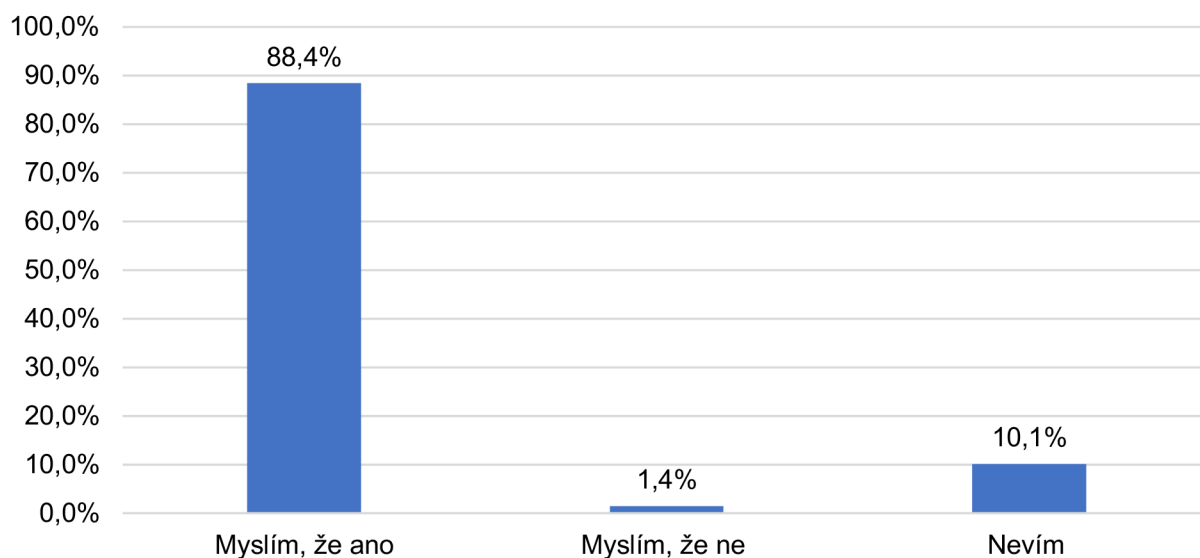
Položka č. 16

Myslíte si, že je paní vychovatelka ve školní družině mezi dětmi oblíbená?

Dále nás také zajímalo, zda se respondenti domnívají nebo ví, jak jsou vychovatelky oblíbené mezi dětmi respondentů.

Odpověď	n	n %
Myslím, že ano.	61	88,4 %
Myslím, že ne.	1	1,4 %
Nevím.	7	10,1 %
Celkem	69	100,0 %

Tab. 16. Myslíte si, že je paní vychovatelka ve školní družině oblíbená?

Graf 16. Myslíte si, že je paní vychovatelka ve školní družině oblíbená?

I na tuto položku respondenti odpovídali z velké části pozitivně a domnívají se tak, že i u dětí je vychovatelka oblíbená a mají ji rádi. 88,4 % respondentů zvolilo „myslím, že je paní vychovatelka mezi dětmi oblíbená“. 10,1 % respondentů neví, jestli je nebo není paní vychovatelka ve školní družině oblíbená a jeden z respondentů (1,4 %) se domnívá, že paní vychovatelka ve školní družině oblíbená není.

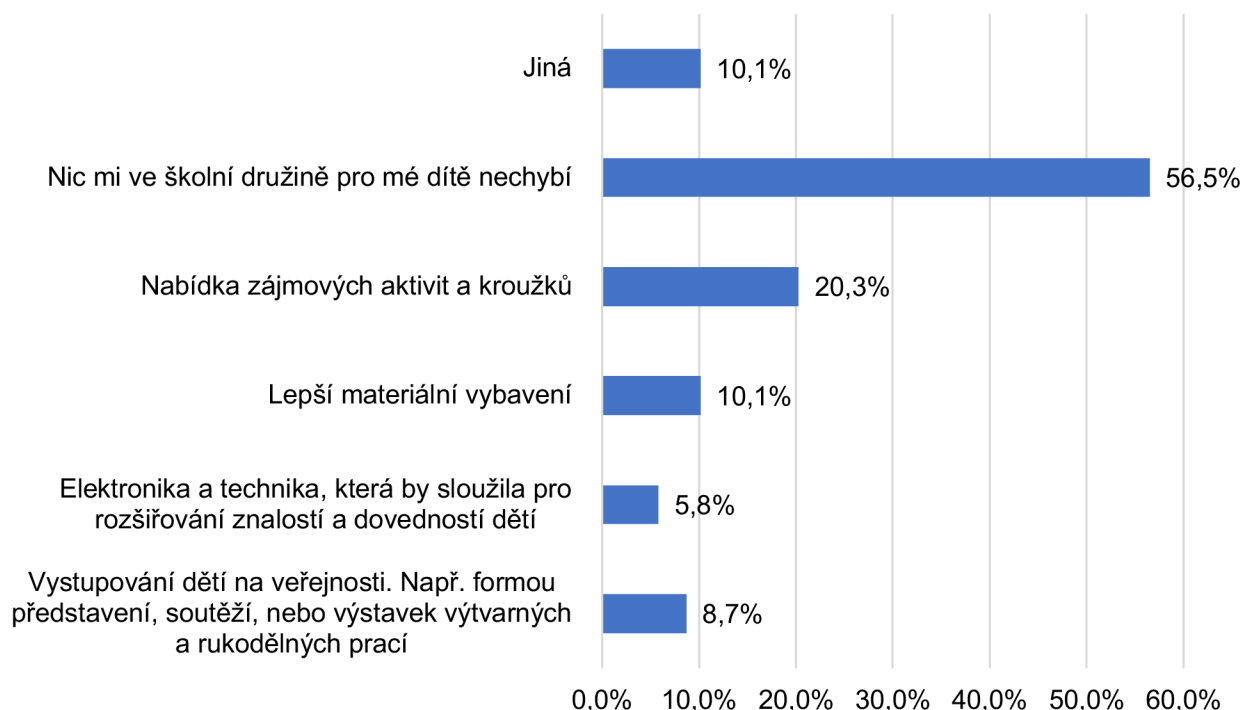
Položka č. 17

Chybí Vám něco ve školní družině?

V předposlední položce dotazníku jsme respondentům dali na výběr několik možností odpovědí a respondenti mohli zvolit jednu z nabízených, pokud by právě ten zvolený aspekt chtěli ve školní družině změnit nebo zlepšit. Několik respondentů označilo více z nabízených možností.

Odpověď	n	n %
Vystupování dětí na veřejnosti. Např. formou představení, soutěží, nebo výstavek výtvarných a rukodělných prací.	6	8,7 %
Elektronika a technika, která by sloužila pro rozšiřování znalostí a dovedností dětí.	4	5,8 %
Lepší materiální vybavení.	7	10,1 %
Nabídka zájmových aktivit a kroužků.	14	20,3 %
Nic mi ve školní družině pro mé dítě nechybí.	39	56,5 %
Jiná.	7	10,1 %

Tab. 17. Chybí Vám něco ve školní družině?

Graf 18. Chybí Vám něco ve školní družině?

Největší podíl z nabízených možností získala možnost „nic mi ve školní družině pro mé dítě nechybí“, zvolilo ji 56,5 % respondentů. Respondenti, kterým ve školní družině něco chybí nebo vidí prostor pro zlepšení některých z uvedených možností, nejčastěji (20,3 %) volili nedostačující nabídku zájmových aktivit a kroužků. Lepší materiální vybavenost by si ve školní družině přálo 10,1 % respondentů. Dalších 10,1 % respondentů vybralo možnost jiné odpovědi, ve které nejčastěji uváděli, že by ocenili rekonstrukci školní družiny, zlepšení zastaralého vzhledu a nedostačujících malých šaten ve školní družině. Dalším 8,7 % respondentům chybí větší angažovanost školní družiny na veřejných nebo společenských akcích, kde by se děti respondentů mohly realizovat na představeních nebo prezentovat své výrobky ze školní družiny. 5,8 % respondentů by v materiálním vybavení školní družiny uvítalo více elektroniky a další techniky pro rozšiřování znalostí jejich dětí.

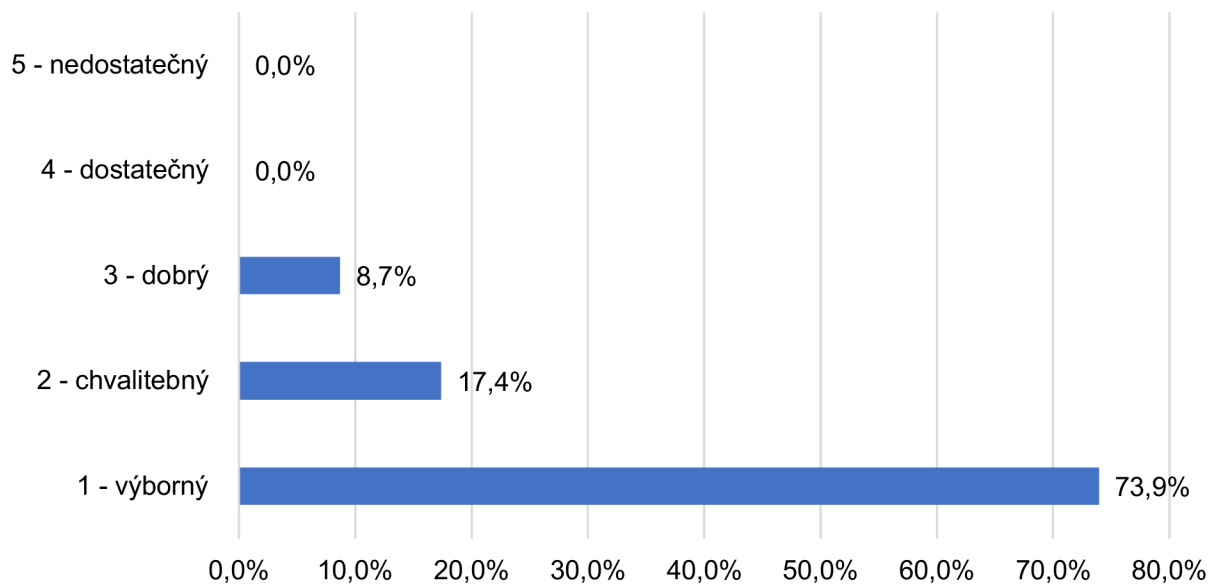
Položka č. 18

Jakou známku od 1-5 (1 nejlepší – 5 nejhorší) byste celkově udělil/a školní družině, kam Vaše dítě dochází?

Cílem poslední položky v dotazníku bylo ověřit spokojenost respondentů s vybranou školní družinou, kterou navštěvují děti respondentů. Respondenti hodnotili spokojenost výběrem jedné z pěti známek.

Odpověď	n	n %
1 - výborný	51	73,9 %
2 - chvalitebný	12	17,4 %
3 - dobrý	6	8,7 %
4 - dostatečný	0	0,0 %
5 - nedostatečný	0	0,0 %
Celkem	69	100,0 %

Tab. 18. Jakou známku byste udělil/a školní družině, kam Vaše dítě dochází?

Graf 18. Jakou známku byste udělil/a školní družině, kam Vaše dítě dochází?

Z uvedených výsledků můžeme obecně pozorovat pozitivní hodnocení školní družiny jako školského zařízení. 73,9 % respondentů hodnotí celkovou spokojenost se školní družinou jako výbornou a dalších 17,4 % respondentů hodnotilo školní družinu jako chvalitebnou. Domníváme se, že tito respondenti jsou s působením školní družiny spokojeni s menšími výhradami, tedy s prostorem pro zlepšení některých hledisek. S celkovou působností školní družiny je středně spokojeno 8,7 % respondentů. Za pozitivum považujeme také fakt, že žádný z respondentů (0 %) nehodnotil celkovou spokojenost se školní družinou pouze jako dostatečnou, nebo dokonce nedostatečnou.

8.3 Vyhodnocení výsledků dotazníku pro rodiče

Z dotazníku, který byl určen rodičům žáků, kteří navštěvují vybranou školní družinu, jsme hledali odpovědi na otázky odvozené z jednotlivých dílčích cílů této práce. Zkoumali jsme, z jakého důvodu respondenti čili rodiče žáků přihlašují své děti do školní družiny a zda samotní rodiče v minulosti školní družinu navštěvovali. V návaznosti na tento dílčí cíl nás zajímalo, jestli rodiče, kteří přihlásí své děti k docházce ve školní družině, se dále zajímají o spokojenost svých dětí v tomto zařízení. Dále bylo naším cílem zhodnotit informovanost rodičů o dění ve školní družině nebo také o chování svých dětí. V rámci tohoto dílčího cíle jsme zjišťovali, jakou formou komunikace se dostávají informace k respondentům a zda jim tento způsob vyhovuje. Posledním stanoveným cílem práce je zjištění míry spokojenosti rodičů se školní družinou a jejími vychovatelkami.

Po zhodnocení dotazníku můžeme prohlásit, že více než polovina dotazovaných rodičů sama v minulosti navštěvovala školní družinu, a to naprostá většina rodičů docházela do školní družiny ráda, přestože ve velké míře (77 %) respondenti uvedli, že školní družinu navštěvovat museli.

Jedním z dílčích cílů dotazníku bylo nalézt důvod rodičů k přihlášení svých dětí k docházce do školní družiny. Pro 84 % rodičů je školní družina nejjednodušší způsob zajištění odborného dohledu nad svými dětmi v jejich pracovní době. Dalším častým důvodem, proč rodiče přihlašují své děti do školní družiny, je pestrost aktivit a činností, které školní družina nabízí. Kromě toho téměř všichni rodiče uvedli, že se zajímají o spokojenost svých dětí ve školní družině a domnívají se, že jejich děti dochází do školní družiny vždy nebo alespoň většinou rády.

Dalším z dílčích cílů práce bylo také zjistit, jak rodiče hodnotí kvalitu informovanosti o dění ve školní družině a zdali rodiče mají představu o náplni volného času tráveného ve školní družině. Naprostá většina rodičů (97 %) hodnotila míru informovanosti o dění ve školní družině velmi kladně a pouze 3 % rodičů je s mírou informovanosti nespokojeno. Na otázku, zda vědí, jakým způsobem jejich děti tráví čas ve školní družině, nejčastěji (97 %) rodiče odpovídali, že si jejich děti nejspíše hrají s ostatními dětmi. Velké zastoupení odpovědí na tuto otázku

zahrnovalo také trávení času venku (91 %), výtvarné a rukodělné činnosti (81 %) a hraní různých her (77 %). Mimo jiné rodiče hodnotí nabídku aktivit a činností pro svoje děti ve školní družině z 86 % jako dostatečně pestrou a zajímavou, avšak nejlepší číselné ohodnocení aktivit a činností v jedné z položek dotazníku zvolilo pouze 49 % rodičů a ostatní rodiče by uvítali alespoň nějaké zpestření programu svých dětí.

Co se týče míry informovanosti rodičů o chování jejich dětí ve školní družině se vyjádřilo 58 % dotazovaných rodičů kladně a k dalším 39 % rodičů se dostávají informace o chování dětí jen v případě vzniklého problému. Tuto skutečnost nepovažujeme za negativní. Žádné nebo nedostatečné informace se podle odpovědí v dotazníku dostávají k 3 % rodičům. Zajímalo nás také, jakým způsobem mezi sebou komunikují rodiče a vychovatelky. Dle výsledků polovina rodičů komunikuje s vychovatelkami v momentech, kdy si vyzvedávají své děti ze školní družiny. Dalších 36 % rodičů komunikuje s vychovatelkami písemnou formou, z toho 12 % rodičů ve svých odpovědích uvedlo, že písemně komunikují přes internetovou síť Facebook nebo školský informační systém „Škola online“. Obecně rodiče ohodnotili komunikaci s vychovatelkami velmi kladně, a to 90 % rodičů jako výbornou a dalších 9 % dotázaných jako chvalitebnou, z čehož vyplývá, že rodiče jsou s komunikací týkající se školní družiny spokojeni.

Velmi pozitivní je také hodnocení působení vychovatelek ve školní družině, a dokonce všichni respondenti (100 %) vyjádřili svoji spokojenost. Zda jsou vychovatelky oblíbené i mezi dětmi ve školní družině, se domnívá už o něco menší počet dotázaných, a to celkem 88 %. Ostatní rodiče uvedli, že neví, zdali jsou vychovatelky oblíbené mezi dětmi a jeden z rodičů se domnívá, že oblíbené nejsou.

Při zkoumání celkové spokojenosti s působením dané školní družiny můžeme vyhodnotit, že 81 % rodičů je naprosto spokojeno a 18 % spíše spokojeno. Rodiče také dostali možnost udělit školní družině známku podobně jako při školním hodnocení, abychom spokojenost rodičů mohli ověřit a konkrétněji zhodnotit. Známkou výbornou udělilo školní družině 74 % rodičů, chvalitebnou 17 % rodičů a dobrou 9 % rodičů. Nikdo z rodičů nehodnotil školní družinu jako pouze dostatečnou nebo dokonce nedostatečnou. Z uvedených výsledků

vyplývá, že jsou rodiče dětí spokojeni s celkovým působením školní družiny a většina rodičů je se školní družinou naprosto spokojena.

Další rodiče hodnotí školní družinu také pozitivně, ale patrně požadují zlepšení některých aspektů. Za účelem zjištění, co rodičům ve školní družině chybí nebo co by se mělo změnit, jsme se dotázali na toto hledisko v jedné z položek dotazníku. Dle odpovědí by více než polovina rodičů ve školní družině nic nezměnila a patrně tedy neshledávají žádné nedostatky. 20 % respondentů by však uvítalo širší nabídku zájmových aktivit a kroužků a 10 % rodičům chybí pro děti ve školní družině kvalitnější materiální vybavení. Také 10 % rodičů uvedlo, že by si přálo zmodernizovat vzhled školní družiny s možností většího prostoru pro děti. Někteří respondenti by rádi uvítali i vystupování dětí na veřejnosti nebo například přidání technologických zařízení do školní družiny.

9 Výsledky dotazníku pro žáky

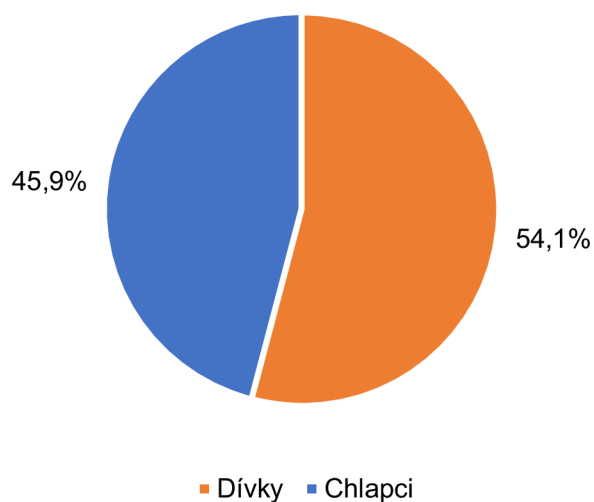
Získané odpovědi na položky v dotazníkovém šetření určeném pro žáky školní družiny na základní škole ve Štěpánově byly taktéž vyhodnoceny a shrnuty do tabulek, pro přehlednost i do jednoduchých grafů.

9.1 Vzorek respondentů

Do průzkumného šetření se zapojilo celkem 61 žáků navštěvujících školní družinu ve Štěpánově. Dotazníky vyplňovalo celkem 33 dívek a 28 chlapců.

Pohlaví respondentů	n	n %
Dívky	33	54,1 %
Chlapci	28	45,9 %
Celkem	61	100,0 %

Tab. 19. Vzorek respondentů dle pohlaví

Graf 19. Vzorek respondentů dle pohlaví

9.2 Dotazníkové položky

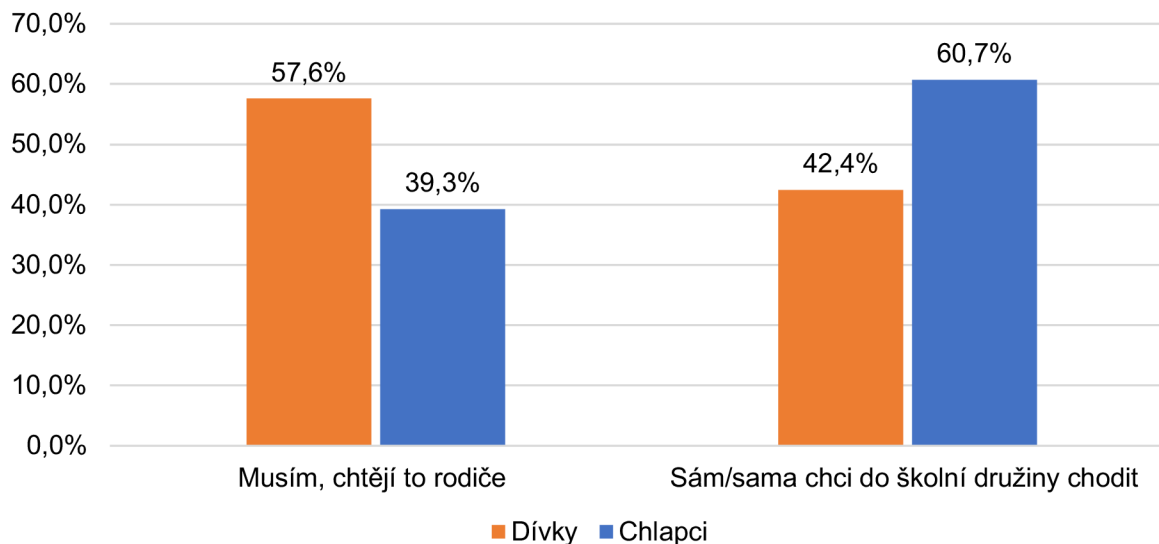
Položka č. 1

Proč chodíš do školní družiny?

Cílem první položky bylo zjistit, kdo rozhoduje o docházení žáků do školní družiny.

Odpovědi	Dívky		Chlapci		Celkem	
	n	n%	n	n%	n	n%
Musím, chtějí to rodiče.	19	57,6 %	11	39,3 %	30	49,2 %
Sám/sama chci do školní družiny chodit.	14	42,4 %	17	60,7 %	31	50,8 %
Celkem	33	100,0 %	28	100,0 %	61	100,0 %

Tab. 20. Proč chodíš do školní družiny?

Graf 20. Proč chodíš do školní družiny?

Z uvedené tabulky je patrné, že přibližně jedna, o něco větší polovina (50,8 %) dotazovaných respondentů navštěvuje školní družinu z vlastní iniciativy a přibližně druhá polovina respondentů (49,2 %) navštěvuje školní družinu, protože je k docházce přihlásili rodiče. Školní družinu z vlastního zájmu navštěvuje více chlapců (60,7 %) a méně dívek (42,4 %).

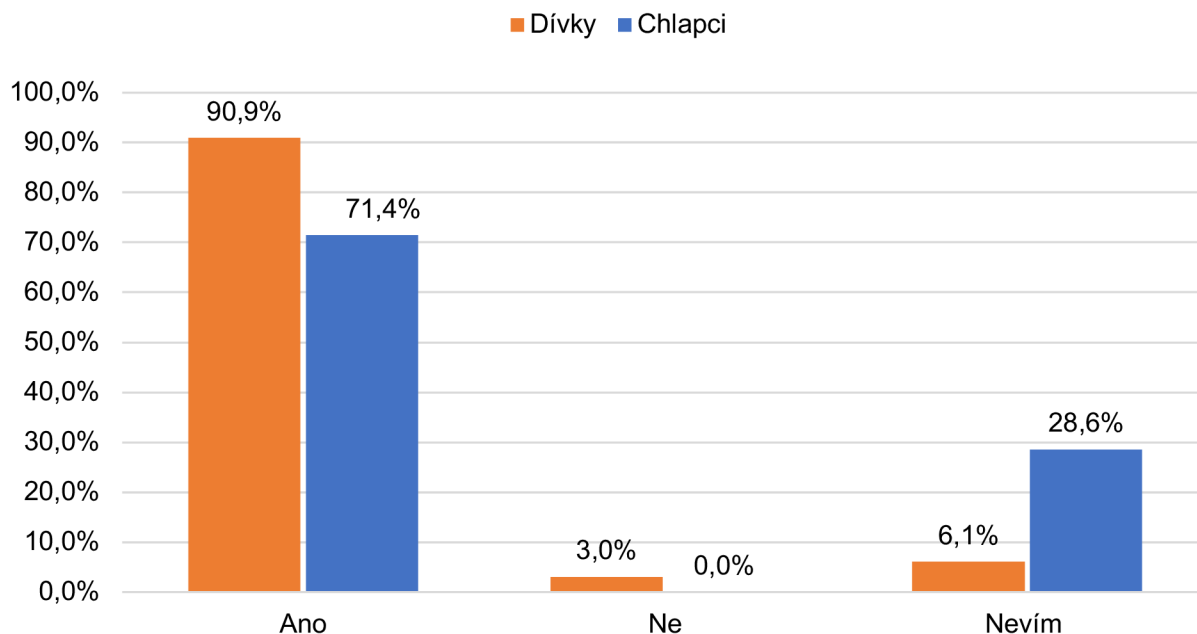
Položka č. 2

Chodíš do školní družiny rád/a?

Zajímalo nás, zda respondenti do školní družiny dochází rádi bez ohledu na to, zda ji navštěvují z vlastní iniciativy nebo z nutnosti.

Odpovědi	Dívky		Chlapci		Celkem	
	n	n%	n	n%	n	n%
Ano	30	90,9 %	20	71,4 %	50	82,0 %
Ne	1	3,0 %	0	0,0 %	1	1,6 %
Nevím	2	6,1 %	8	28,6 %	10	16,4 %
Celkem	33	100,0 %	28	100,0 %	61	100,0 %

Tab. 21. Chodíš do školní družiny rád/a?

Graf 21. Chodiš do školní družiny rád/a?

Většina respondentů dochází do školní družiny ráda. Dle pohlaví můžeme v grafu rozpoznat větší zastoupení dívek (90,9 %) co se týče možnosti „ano“. Chlapci tuto možnost volili méně než dívky (71,4 %). Naopak více chlapců (28,6 %) než dívek (6,1 %) volilo možnost „nevím“ (zda chodím do školní družiny rád). Možnost „ne“ zvolila, a tedy odpor k návštěvě školní družiny pocítuje jedna dívka (3 %) a žádný (0 %) z dotázaných chlapců.

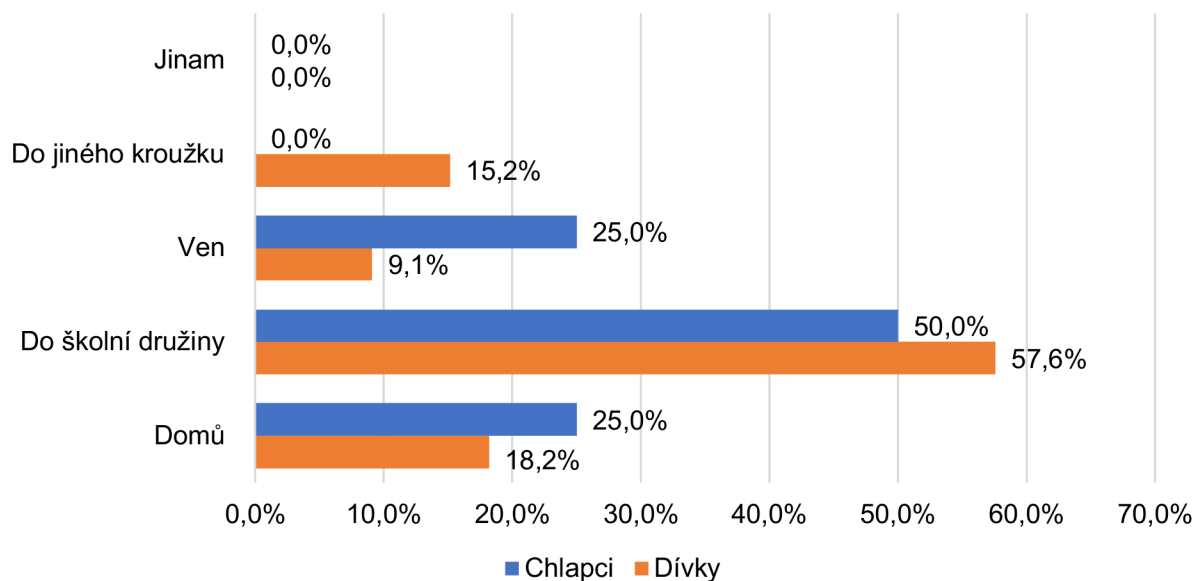
Položka č. 3

Kdybys si mohl/a vybrat, kam půjdeš po skončení výuky, kam bys šel/šla?

Ve třetí položce bylo naším záměrem zjistit, zda by respondenti volili školní družinu, kdyby měli na výběr a mohli jít po skočení školního vyučování kamkoliv. Dali jsme respondentům na výběr z předem připravených možností, ale zvolit mohli také možnost „jinou“ a případně tedy uvést, kam by se vydali.

Odpovědi	Dívky		Chlapci		Celkem	
	n	n%	n	n%	n	n%
Domů.	6	18,2 %	7	25,0 %	13	21,3 %
Do školní družiny.	19	57,6 %	14	50,0 %	33	54,1 %
Ven.	3	9,1 %	7	25,0 %	10	16 %
Do jiného kroužku.	5	15,2 %	0	0,0 %	5	8,2 %
Jinam.	0	0,0 %	0	0,0 %	0	0,0 %
Celkem	33	100,0 %	28	100,0 %	61	100,0 %

Tab. 22. Kam bys nejraději šel/šla?

Graf 22. Kam bys nejraději šel/šla?

Celkový soubor respondentů z větší poloviny (54,1 %) zvolil školní družinu jako místo, kam by nejraději zamířili po skončení vyučování. Větší zastoupení této volby tvoří dívky (57,6 %) a přesně polovina chlapců volila také tuto možnost. Dalších 25 % chlapců a 18,2 % dívek by nejraději odešlo domů. Po skončení vyučování by radši směřovalo někam „ven“ více chlapců (25 %), než dívek (9,1 %). Naopak dívky volily více (15 %) možnost jít do jiného

kroužku a chlapci tuto možnost nezvolili vůbec. Dívky, které volily jiný kroužek jako nejlepší možnost, kam jít po vyučování, uváděly např. pěvecký sbor nebo tancování.

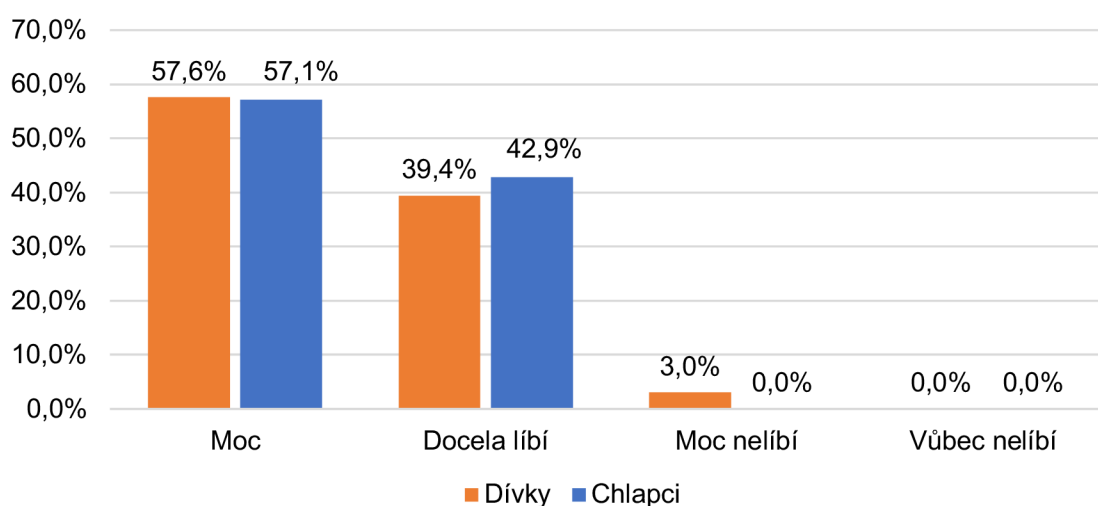
Položka č. 4

Jak se ti ve školní družině líbí?

Cílem této položky bylo zjistit, v jaké míře se respondentům líbí ve školní družině.

Odpovědi	Dívky		Chlapci		Celkem	
	n	n%	n	n%	n	n%
Moc.	19	57,6 %	16	57,1 %	35	57,4 %
Docela líbí.	13	39,4 %	12	42,9 %	25	41,0 %
Moc nelíbí.	1	3,0 %	0	0,0 %	1	1,6 %
Vůbec nelíbí.	0	0,0 %	0	0,0 %	0	0,0 %
Celkem	33	100,0 %	28	100,0 %	61	100,0 %

Tab. 23. Jak se ti líbí ve školní družině?

Graf 23. Jak se ti ve školní družině líbí?

Graf dokládá, že více jak polovině dívek i chlapců se ve školní družině „moc“ líbí. Možnost „docela líbí“ zvolilo 42,9 % chlapců a 39,4 % dívek. Jedna z dotazovaných dívek (3 %) se ztotožňuje s možností „moc se mi ve školní družině nelíbí“. Tuto možnost a také možnost „vůbec se mi ve školní družině nelíbí“ již dále nezvolil žádný z respondentů.

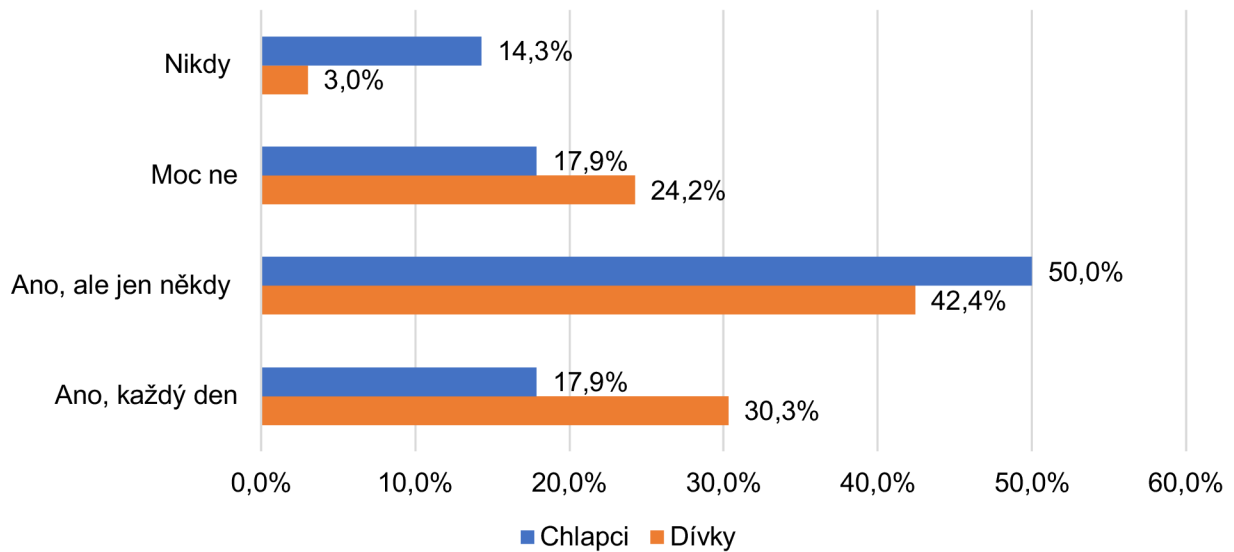
Položka č. 5

Bavíš se doma s rodiči o dění ve školní družině?

Tato položka dotazníku se zaměřuje na komunikaci o školní družině mezi rodiči a žáky. Zajímalo nás, jak tuto komunikaci vnímají žáci a zda informují své rodiče o náplni svého volného času ve školní družině.

Odpovědi	Dívky		Chlapci		Celkem	
	n	n%	n	n%	n	n%
Ano, každý den.	10	30,3 %	5	17,9 %	15	24,6 %
Ano, ale jen někdy.	14	42,4 %	14	50,0 %	28	45,9 %
Moc ne.	8	24,2 %	5	17,9 %	13	21,3 %
Nikdy.	1	3,0 %	4	14,3 %	5	8,2 %
Celkem	33	100,0 %	28	100,0 %	61	100,0 %

Tab. 24. Bavíš se doma s rodiči o dění ve školní družině?

Graf 24. Baviš se doma s rodiči o dění ve školní družině?

Největší zastoupení z výběru odpovědí měla možnost „ano, ale jen někdy“. Přesně polovina chlapců zvolila tuto možnost odpovědi a také téměř polovina dívek (42,4 %). Dále můžeme tvrdit, že každý den se s rodiči baví činnostech ve školní družině více dívek (30,3 %), než chlapců (17,9 %). Avšak možnost odpovědi „moc ne“ volilo také více dívek (24,2 %) než chlapců (17,9 %). Naopak větší procento chlapců (14,3 %) uvedlo, že se s rodiči nebaví o školní družině vůbec. O školní družině se také nikdy nebaví jedna z dotazovaných dívek (3 %).

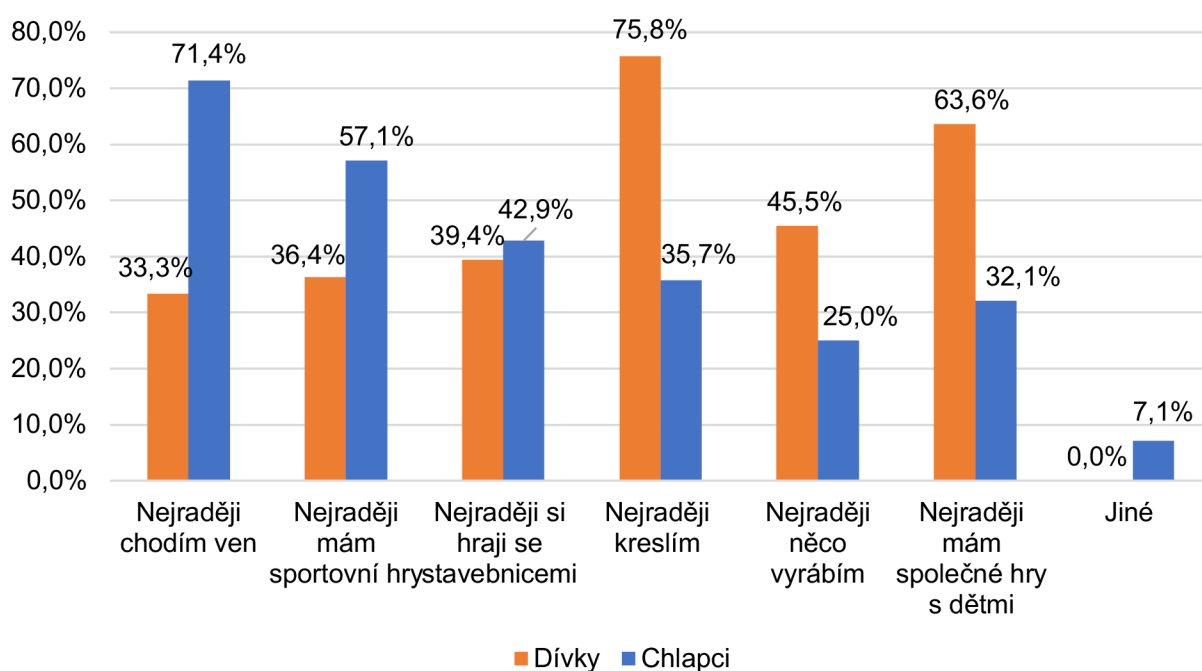
Položka č. 6

Co ve školní družině nejraději děláš?

Respondentům jsme dali na výběr z vícero možností, abychom zjistili, které aktivity jsou ve školní družině oblíbené a které méně. Respondenti mohli zvolit více možností současně.

Odpovědi	Dívky		Chlapci		Celkem	
	n	n%	n	n%	n	n%
Nejraději chodím ven.	11	33,3 %	20	71,4 %	31	50,8 %
Nejraději mám sportovní hry.	12	36,4 %	16	57,1 %	28	45,9 %
Nejraději si hraji se stavebnicemi.	13	39,4 %	12	42,9 %	25	41 %
Nejraději kreslím.	25	75,8 %	10	35,7 %	35	57,4 %
Nejraději něco vyrábím.	15	45,5 %	7	25,0 %	22	36,1 %
Nejraději mám společné hry s dětmi.	21	63,6 %	9	32,1 %	30	49,2 %
Jiné.	0	0,0 %	2	7,1 %	2	3,3 %

Tab. 25. Co ve školní družině nejraději děláš?

Graf 25. Co ve školní družině nejraději děláš?

Při pohledu na výše uvedený graf můžeme pozorovat rozdíly mezi oblíbenými aktivitami u dívek a u chlapců. Dívky nejčastěji (75,8 %) volily možnost kreslení a naopak chlapci (71,4 %) by nejraději chodili ven. Z pohledu dívek by dále nejraději 63,6 % z nich trávilo čas ve školní družině hraním společenských her, 45,5 % by rádo něco vyrábělo, 39,4 % by si rádo hrálo se stavebnicemi, 36,4 % by volilo sportovní aktivity a nejmenší procentuální zastoupení měla u dívek možnost chození ven, a to z 33,3 %. Naopak chlapci by tedy nejraději chodili ven a dále 57,7 % z nich by hrálo sportovní aktivity, 42,9 % by si hrálo se stavebnicemi, 35,7 % by rádo kreslilo, 32,1 % by hrálo společenské hry s ostatními dětmi a 25 % chlapců by nejraději něco vyrábělo. Dalších 7,1 % chlapců zvolilo možnost vlastní odpovědi, ve které zmiňovali hraní pouze se svými kamarády.

Položka č. 7

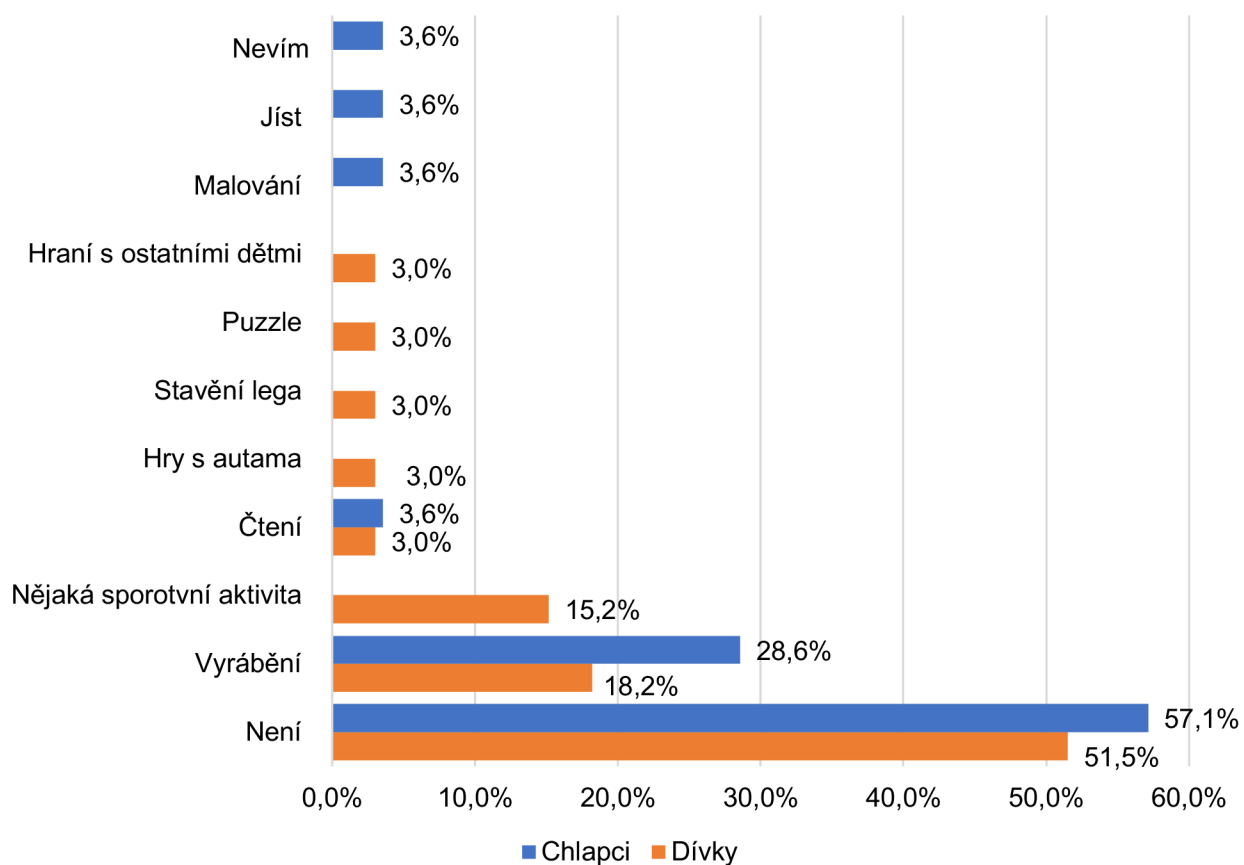
Je ve školní družině nějaká aktivita nebo hra, kterou nemáš vůbec rád, ale musíš ji dělat?

Záměrem této položky bylo určit, zda jsou všechny aktivity a činnosti ve vybrané školní družině pro žáky vždy dobrovolné, proto jsme respondentům položili otázku týkající se oblasti činností a aktivit, které sami dělají neradi. Položka byla otevřená, respondenti na ní tedy mohli volně odpovídat. Z tohoto důvodu bylo získané odpovědi nutno kategorizovat.

Odpovědi	Dívky		Chlapci		Celkem	
	n	n%	n	n%	n	n%
Není.	17	51,5 %	16	57,1 %	33	54,1 %
Vyrábění.	6	18,2 %	8	28,6 %	14	23,0 %
Nějaká sportovní aktivita.	5	15,2 %	0	0,0 %	5	8 %
Čtení.	1	3,0 %	1	3,6 %	2	3,3 %
Hry s auty.	1	3,0 %	0	0,0 %	1	1,6 %

Stavění lega.	1	3,0 %	0	0,0 %	1	1,6 %
Puzzle.	1	3,0 %	0	0,0 %	1	1,6 %
Hraní s ostatními dětmi.	1	3,0 %	0	0,0 %	1	1,6 %
Kreslení.	0	0,0 %	1	3,6 %	1	1,6 %
Jíst.	0	0,0 %	1	3,6 %	1	1,6 %
Nevím.	0	0,0 %	1	3,6 %	1	1,6 %
Celkem	33	100,0 %	28	100,0 %	61	100,0 %

Tab. 26. Děláš ve školní družině něco nerad/a?

Graf 26. Děláš ve školní družině něco nerad/a?

Více než polovina dotazovaných respondentů uvedla, že ve školní družině není aktivita nebo činnost, která by se jí nelíbila. Graf dokazuje, že tuto možnost volilo o něco více chlapců (57,1 %) než dívek (51,5 %). Respondentům, kterým ve školní družině nějaká aktivita nebo činnost vadí, se nejvíce protiví vyrábění. Možnost „vyrábění“ označilo o něco více chlapců (28,6 %) než dívek (15,2 %). Jednomu z dotazovaných chlapců (3,6 %) a jedné z dotazovaných dívek (3 %) patrně není příjemné čtení ve školní družině. V malém procentuálním zastoupení (3 %) uváděly dívky, že si nerady hrají s auty, nerady staví lego a puzzle a také si nerady hrají s ostatními dětmi. Chlapci (z 3,6 %), neradi malují a neradi jí, když dostanou pokyn od paní vychovatelky. Jeden z dotazovaných chlapců zvolil odpověď „nevím“.

Položka č. 8

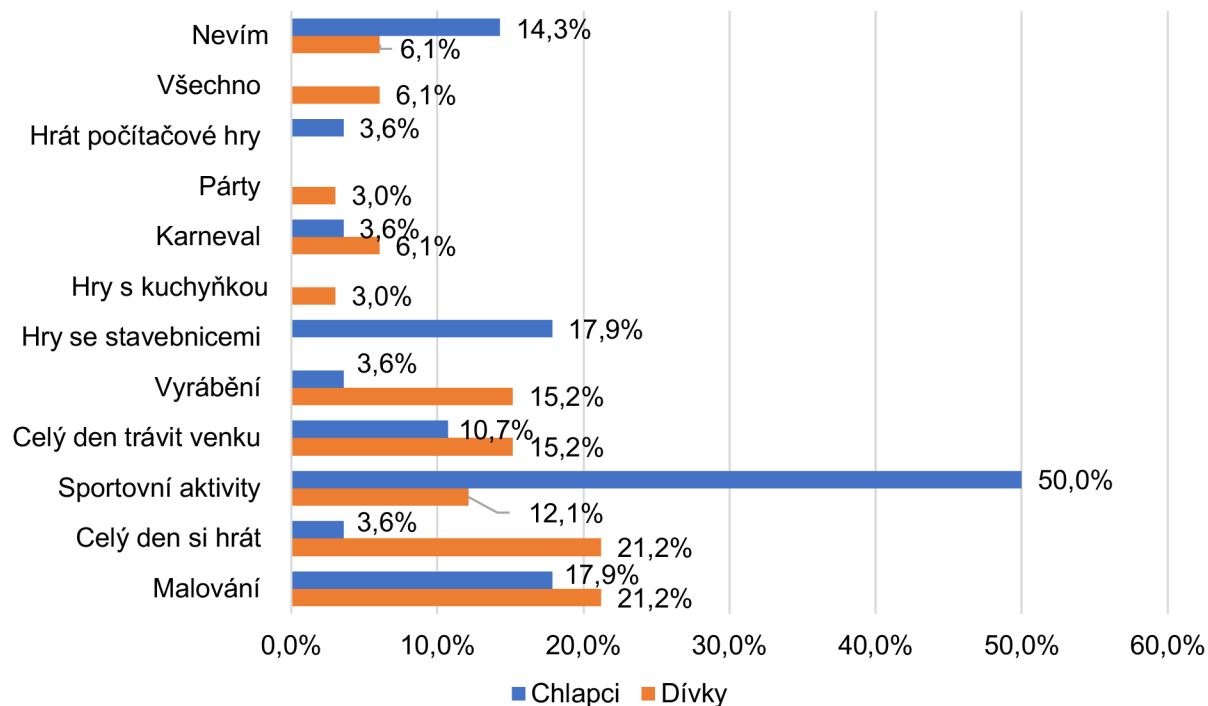
Jaké aktivity bys naplánoval/a na jeden den ve školní družině?

Cílem této položky v dotazníku bylo přimět respondenty k zamyšlení se nad vlastním výběrem aktivit a činností, které by odpovídaly jejich požadavkům. Na tuto položku mohli respondenti odpovídat i volně, proto jsme získané odpovědi následně kategorizovali.

Odpovědi	Dívky		Chlapci		Celkem	
	n	n%	n	n%	n	n%
Malování.	7	21,2 %	5	17,9 %	12	19,7 %
Celý den si hrát.	7	21,2 %	1	3,6 %	8	13,1 %
Sportovní aktivity.	4	12,1 %	14	50,0 %	18	30,0 %
Celý den trávit venku.	5	15,2 %	3	10,7 %	8	13,1 %
Vyrábění.	5	15,2 %	1	3,6 %	6	9,8 %
Hry se stavebnicemi.	0	0,0 %	5	17,9 %	5	8,2 %
Hry s kuchyňkou.	1	3,0 %	0	0,0 %	1	1,6 %
Karneval.	2	6,1 %	1	3,6 %	3	4,9 %
Party.	1	3,0 %	0	0,0 %	1	1,6 %

Hrát počítačové hry.	0	0,0 %	1	3,6 %	1	1,6 %
Všechno.	2	6,1 %	0	0,0 %	2	3,3 %
Nevím.	2	6,1 %	4	14,3 %	6	9,8 %

Tab. 27. Jaké aktivity bys ve školní družině naplánoval/a?

Graf 27. Jaké aktivity bys ve školní družině naplánoval/a?

Respondenti uvedli mnoho aktivit, které by oni sami chtěli ve školní družině realizovat, kdyby o nich mohli sami rozhodovat. Dívky by v tomto případě nejraději malovaly (21,2 %) nebo si celý den hrály (21,2 %). 15,2 % dívek by trávilo celý den venku a stejné zastoupení dívek by nejraději vyrábělo. Sportovním aktivitám by se věnovalo 12,1 % dívek. 6,1 % dívek uvedlo, že by rádo uspořádalo karneval, 3 % dívek by si hrálo s kuchyňkou a 3 % by uspořádalo party ve školní družině. Možnost „všechno“ zvolilo 6,1 % dívek. Dívek, které neví, co by naplánovaly za aktivity, je 6,1 %.

Polovina chlapců by nejraději naplánovala sportovní aktivity, přičemž v odpovědích byl velmi často zmíněn fotbal. Dalších 17,9 % chlapců by rádo malovalo nebo si hrálo se stavebnicemi (17,9 %). Trávit čas celý den venku by volilo 10,7 % chlapců. Celý den si hrát, vyrábět, hrát počítačové hry nebo uspořádat karneval ve školní družině volilo 3,6 % chlapců. Kromě toho 14,3 % chlapců nevědělo, jaké aktivity by rádi naplánovali na jeden den ve školní družině.

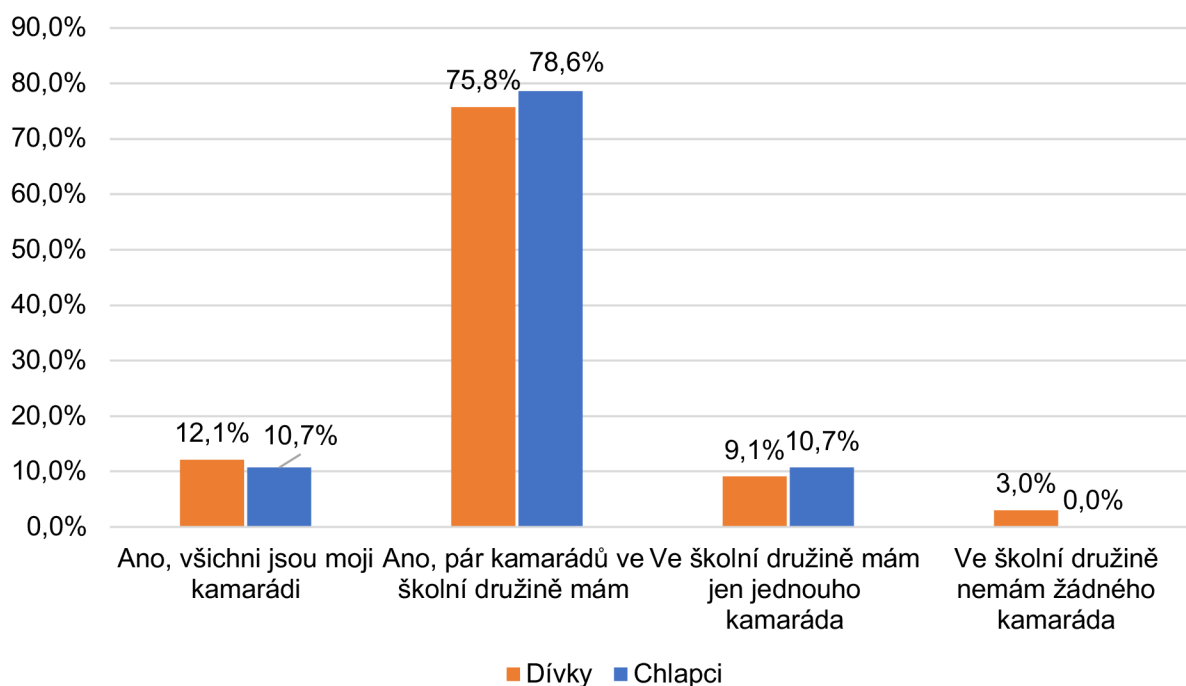
Položka č. 9

Máš ve školní družině kamarády?

Ve školní družině mají respondenti možnost aktivně spolu trávit čas a navazovat a udržovat přátelství, proto nás zajímalo, zda se respondenti ve školní družině považují za kamarády.

Odpovědi	Dívky		Chlapci		Celkem	
	n	n%	n	n%	n	n%
Ano, všichni jsou moji kamarádi.	4	12,1 %	3	10,7 %	7	11,5 %
Ano, pár kamarádů ve školní družině mám.	25	75,8 %	22	78,6 %	47	77,0 %
Ve školní družině mám jen jednoho kamaráda.	3	9,1 %	3	10,7 %	6	9,8 %
Ve školní družině nemám žádného kamaráda.	1	3,0 %	0	0,0 %	1	1,6 %
Celkem	33	100,0 %	28	100,0 %	61	100,0 %

Tab. 28. Máš ve školní družině kamarády?

Graf 28. Máš ve školní družině kamarády?

Respondenti nejčastěji (77 %) volili možnost „pár kamarádů ve školní družině mám“. Tak odpovědělo 75,8 % dívek a 78,6 % chlapců. Se všemi dětmi ve školní družině se kamarádí 12,1 % dívek a 10,7 % chlapců. Stejně tak 10,7 % chlapců uvedlo, že má ve školní družině pouze jednoho kamaráda. Pouze jednoho kamaráda ve školní družině má také 9,1 % dívek a jedna z dotazovaných dívek (3 %) uvedla, že nemá ve školní družině žádného kamaráda.

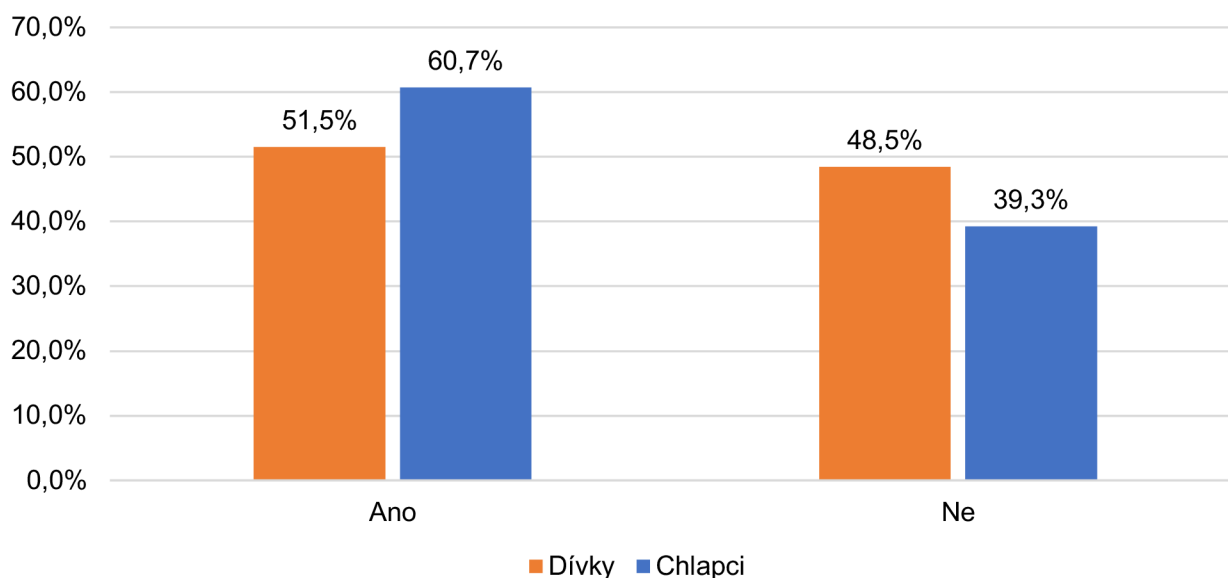
Položka č. 10

Našel sis ve školní družině nového kamaráda, kterého si předtím neznal, nebo si se s ním nebavil?

Cílem této položky bylo zjistit, zda je školní družina také místem pro utváření nových kamarádských vztahů.

Odpovědi	Dívky		Chlapci		Celkem	
	n	n%	n	n%	n	n%
Ano.	17	51,5 %	17	60,7 %	34	55,7 %
Ne.	16	48,5 %	11	39,3 %	27	44,3 %
Celkem	33	100,0 %	28	100,0 %	61	100,0 %

Tab. 29. Našel sis ve školní družině kamaráda?

Graf 29. Našel sis ve školní družině kamaráda?

Z uvedených výsledků vyplývá, že více než polovina respondentů (55,7 %) ve školní družině navázala nová přátelství. Ve školní družině si našlo nového kamaráda nebo kamarádku více chlapců (60,7 %) než dívek (51,5 %). Avšak 48,5 % dívek a 39,3 % chlapců uvedlo, že si ve školní družině nevytvořilo nový přátelský vztah.

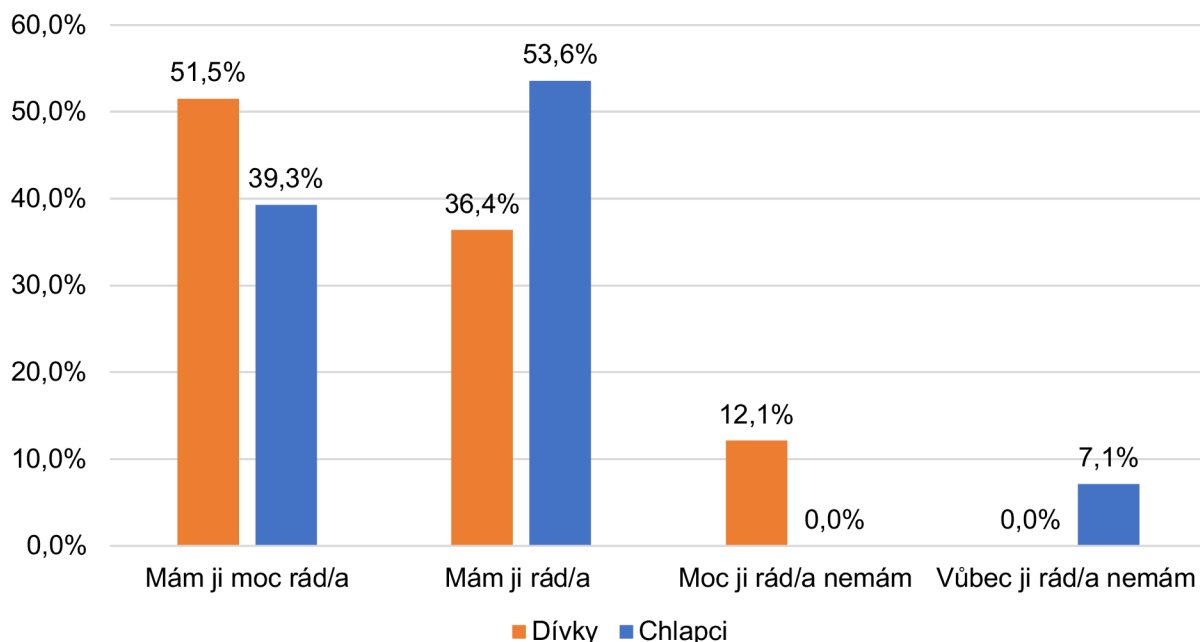
Položka č. 11

Máš rád/a paní vychovatelku?

Vychovatel/ka je velmi důležitým faktorem klimatu školní družiny a ovlivňuje její vnímání z pohledu žáků – jejich spokojenost ve školní družině nebo ochotu ji navštěvovat. Proto jsme se v této položce dotazníku zaměřili na míru sympatií žáků k paní vychovatelce.

Odpovědi	Dívky		Chlapci		Celkem	
	n	n%	n	n%	n	n%
Mám ji moc rád/a.	17	51,5 %	11	39,3 %	28	45,9 %
Mám ji rád/a.	12	36,4 %	15	53,6 %	27	44,3 %
Moc ji rád/a nemám.	4	12,1 %	0	0,0 %	4	6,6 %
Vůbec ji rád/a nemám.	0	0,0 %	2	7,1 %	2	3,3 %
Celkem	33	100,0 %	28	100,0 %	61	100,0 %

Tab. 30. Máš rád/a paní vychovatelku?

Graf 30. Máš rád/a paní vychovatelku?

Odpověď „mám ji moc rád/a“ označilo více dívek (51,5 %) než chlapců (39,3 %). Chlapci mají vychovatelku spíše „pouze rádi“ (53,6 %). Také 36,4 % dívek uvedlo, že mají vychovatelku rádo. Kladný vztah k vychovatelce nenavázalo 12,1 % dívek a 7,1 % chlapců uvedlo, že nemá vychovatelku rádo vůbec.

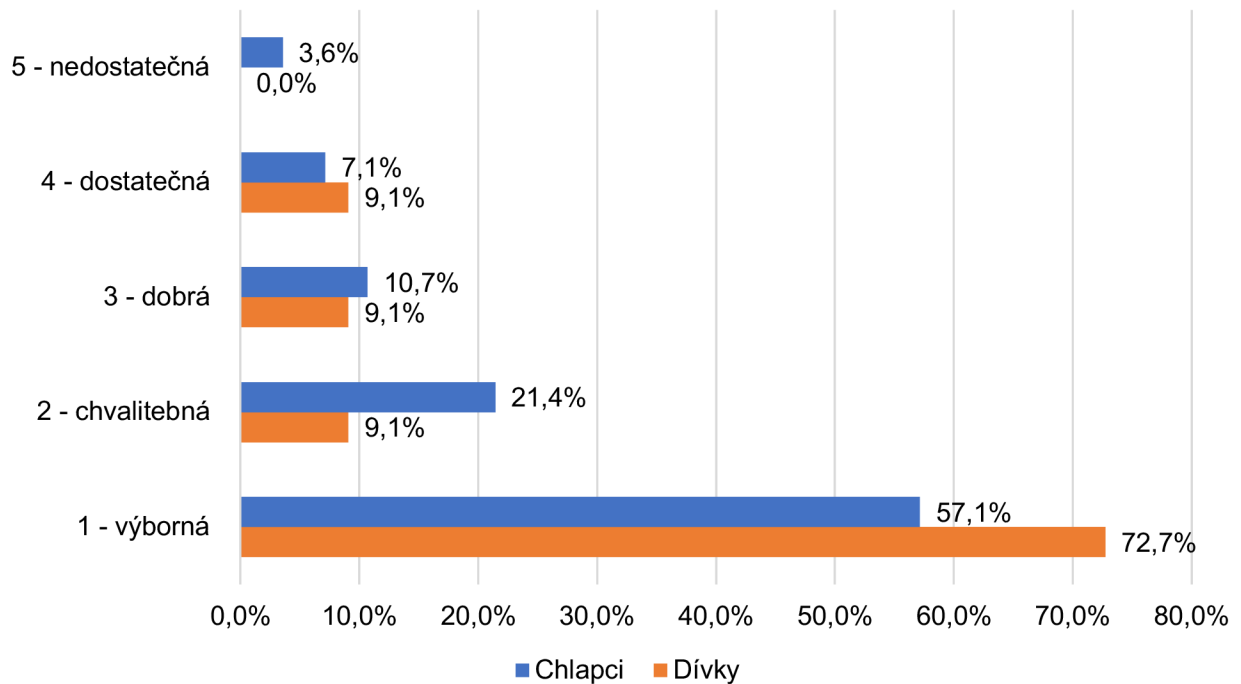
Položka č. 12

Kdybys mohl/a ohodnotit paní vychovatelku známkou jako ve škole (1 nejlepší – 5 nejhorší), jakou bys jí dal/a:

V této položce jsme navázali na předešlý dotaz zaměřený na vztah mezi žáky a vychovatelkou a dále jsme zjišťovali, jakou známku by respondenti udělili paní vychovatelce, kdyby ji mohli oznámkovat jako ve škole.

Odpovědi	Dívky		Chlapci		Celkem	
	n	n%	n	n%	n	n%
1 - výborná	24	72,7 %	16	57,1 %	40	65,6 %
2 - chvalitebná	3	9,1 %	6	21,4 %	9	14,8 %
3 - dobrá	3	9,1 %	3	10,7 %	6	9,8 %
4 - dostatečná	3	9,1 %	2	7,1 %	5	8,2 %
5 - nedostatečná	0	0,0 %	1	3,6 %	1	1,6 %
Celkem	33	100,0 %	28	100,0 %	61	100,0 %

Tab. 31. Jakou známku udělíš vychovatelce?

Graf 31. Jakou známku udělíš vychovatelce?

Dívky hodnotily vychovatelku nejčastěji známkou výbornou (72,7 %). Dále dívky ohodnotili vychovatelku známkou chvalitebnou, dobrou i dostatečnou – po 9,1 %. Žádná z dívek neohodnotila vychovatelku známkou nedostatečnou. Chlapci udělili vychovatelce známku výbornou méně než dívky (57,1 %). Ovšem více chlapců (21,4 %) než dívek ohodnotilo vychovatelku známkou chvalitebnou a známkou dobrou dále ohodnotilo vychovatelku 10,7 % chlapců. Spodní hranici hodnocení volilo 7,1 % chlapců, kteří udělili vychovatelce známku dostatečnou a 3,6 % chlapců označilo v dotazníku známku nedostatečnou.

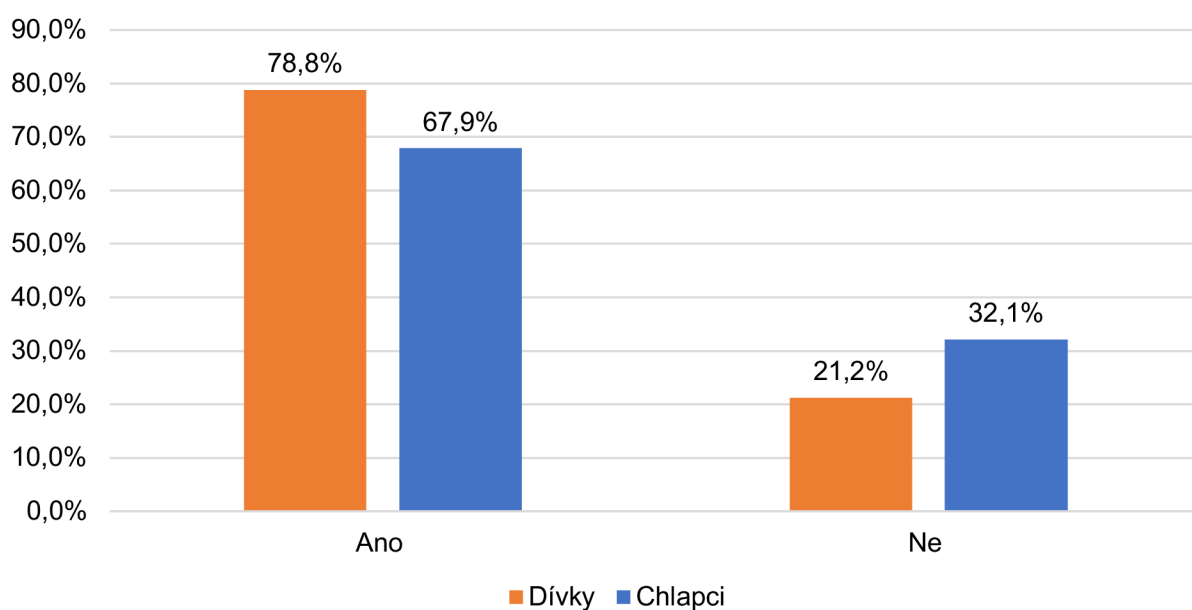
Položka č. 13

Kdyby tě něco trápilo, nebo se ti ve školní družině něco nelíbilo, řekl/a bys to paní vychovatelce?

Záměrem této položky v dotazníku bylo zkoumat, jakou míru důvěry pociťují respondenti k paní vychovatelce.

Odpovědi	Dívky		Chlapci		Celkem	
	n	n%	n	n%	n	n%
Ano.	26	78,8 %	19	67,9 %	45	73,8 %
Ne.	7	21,2 %	9	32,1 %	16	26,2 %
Celkem	33	100,0 %	28	100,0 %	61	100,0 %

Tab. 32. Kdyby tě něco trápilo, nebo se ti něco nelíbilo, řekl bys to vychovatelce?

Graf 32. Kdyby tě něco trápilo, nebo se ti něco nelíbilo, řekl bys to vychovatelce?

Se svými starostmi by se vychovatelce patrně svěřílo 78,8 % dívek a 67,9 % chlapců. Zbylých 21,2 % dívek a 32,1 % chlapců zřejmě nemá v paní vychovatelku takovou důvěru, aby se jí svěřílo.

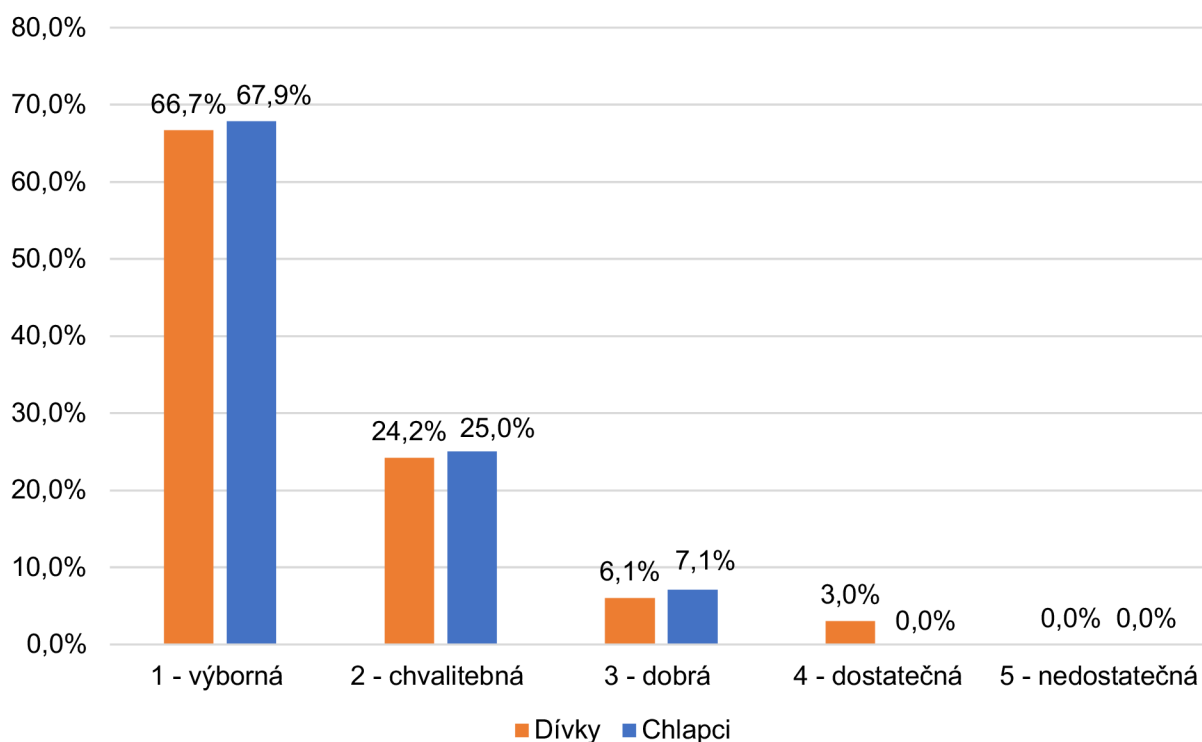
Položka č. 14

Jakou známku (1 nejlepší – 5 nejhorší) bys celkově udělil/a školní družině?

V předposlední položce jsme požádali respondenty, aby ohodnotili školní družinu jednou celkovou známkou.

Odpovědi	Dívky		Chlapci		Celkem	
	n	n%	n	n%	n	n%
1 - výborná	22	66,7 %	19	67,9 %	41	67,2 %
2 - chvalitebná	8	24,2 %	7	25,0 %	15	24,6 %
3 - dobrá	2	6,1 %	2	7,1 %	4	6,6 %
4 - dostatečná	1	3,0 %	0	0,0 %	1	1,6 %
5 - nedostatečná	0	0,0 %	0	0,0 %	0	0,0 %
Celkem	33	100,0 %	28	100,0 %	61	100,0 %

Tab. 33. Jakou známku bys dal/a školní družině?

Graf 33. Jakou známku bys dal/a školní družině?

Respondenti hodnotili celkové působení školní družiny z velké části velmi kladnými známkami. Nejlepší, výbornou známku udělilo školní družině 66,7 % dívek a 67,9 % chlapců. Druhé největší procentuální zastoupení u dívek i chlapců měla známka chvalitebná. Zvolilo ji 24,2 % dívek a 25 % chlapců. Jako dobrou hodnotí školní družinu 6,1 % dívek a 7,1 % chlapců. Pouze jako dostatečnou zhodnotila školní družinu jedna z dotazovaných dívek (3 %). Nedostatečnou známkou nehodnotil školní družinu nikdo z dotazovaných respondentů.

Položka č. 15

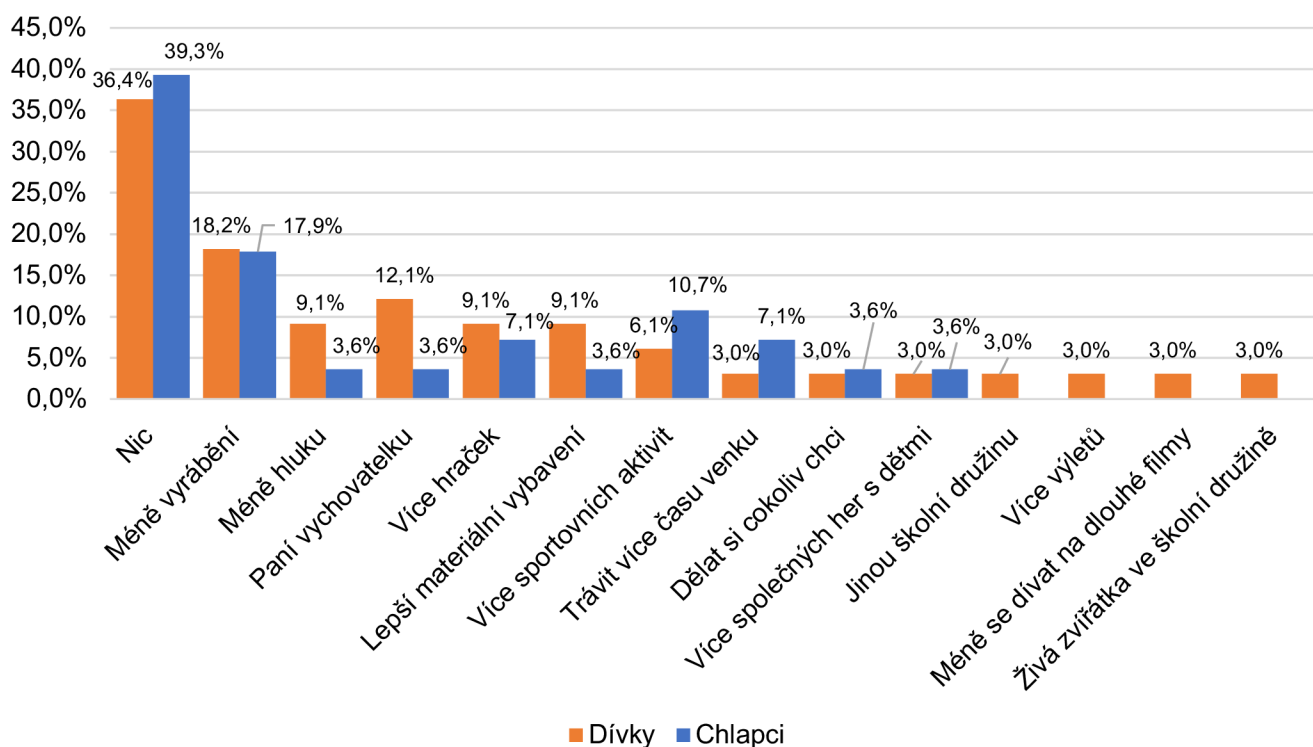
Kdybys mohl/a ve školní družině cokoliv změnit, co by to bylo?

V poslední položce se respondenti mohli volně vyjádřit, co by ve školní družině změnili. Získané odpovědi jsme kategorizovali.

Odpovědi	Dívky		Chlapci		Celkem	
	n	n%	n	n%	n	n%
Nic	12	36,4 %	11	39,3 %	23	37,7 %
Méně vyrábění.	6	18,2 %	5	17,9 %	11	18,0 %
Méně hluku.	3	9,1 %	1	3,6 %	4	7 %
Paní vychovatelku.	4	12,1 %	1	3,6 %	5	8,2 %
Více hraček.	3	9,1 %	2	7,1 %	5	8,2 %
Lepší materiální vybavení.	3	9,1 %	1	3,6 %	4	6,6 %
Více sportovních aktivit.	2	6,1 %	3	10,7 %	5	8,2 %
Trávit více času venku.	1	3,0 %	2	7,1 %	3	4,9 %
Dělat si cokoliv chci.	1	3,0 %	1	3,6 %	2	3,3 %
Více společných her s dětmi.	1	3,0 %	1	3,6 %	2	3,3 %
Jinou školní družinu.	1	3,0 %	0	0,0 %	1	1,6 %
Více výletů.	1	3,0 %	0	0,0 %	1	1,6 %

Méně se dívat na dlouhé filmy.	1	3,0 %	0	0,0 %	1	1,6 %
Živá zvířátka ve školní družině.	1	3,0 %	0	0,0 %	1	1,6 %

Tab. 34. Co bys změnil/a ve školní družině?

Graf 34. Co bys změnil/a ve školní družině?

Z uvedené tabulky a grafu vyplývá, že respondenti odpovídali různě, některé odpovědi se však shodovaly, jiné odpovědi byly spíše ojedinělé. Nejvíce respondentů (37,7 %) se shodlo na tom, že ve školní družině není potřeba nějaká změna. Ti žáci, kteří by chtěli ve školní družině něco pozměnit, se shodli na zmenšení podílu aktivit týkajících se tvořivých činností – vyrábění (18 %). Dále také v menším procentuálním zastoupení dívky uváděly, že by chtěly změnit paní vychovatelku (12,1 %), zmírnit hluk (9,1), obstarat více hraček (9,1 %), zlepšit materiální vybavení (9,1 %), přidat více sportovních aktivit (6,1 %), více trávit čas venku (3 %), dělat si co samy chtějí (3 %), více hrát společné hry s ostatními žáky (3 %), pořádat více výletů (3 %),

méně se dívat na filmy (3 %), chovat ve školní družině živá zvířata (3 %) nebo úplně změnit školní družinu (3 %). Část chlapců (10,7 %) by uvítala více sportovních aktivit nebo by trávila více času ve venkovním prostředí a pořídila více hraček (7,1 %). Kromě toho 3,6 % chlapců by ocenilo zmírnění hluku ve školní družině, změnilo by vychovatelku, zlepšilo materiální vybavení, ocenilo více společných her s ostatními dětmi nebo by si rádo dělalo, co sami chtějí.

9.3 Vyhodnocení výsledků dotazníku pro žáky

Z dotazníku, který byl určen žákům, kteří navštěvují vybranou školní družinu jsme hledali odpovědi na otázky odvozené z jednotlivých dílčích cílů této práce. Zkoumali jsme, zda školní družinu respondenti navštěvují z vlastního zájmu, nebo z nutnosti a zda do školní družiny chodí rádi. Další z vytyčených dílčích cílů bylo zhodnotit spokojenost žáků s aktivitami a činnostmi ve školní družině a zjistit, zda je školní družina místem, kde žáci udržují nebo vytváří kamarádské vztahy. Jeden z dílčích cílů byl zaměřený na vychovatelku ve školní družině. Prověřovali jsme, zda je vychovatelka mezi respondenty oblíbená, jestli ji mají rádi a mají v ní důvěru.

Zjistili jsme, že přibližně 49 % dotazovaných žáků dochází do školní družiny dochází, protože je přihlašují rodiče a o něco větší polovina žáků navštěvuje školní družinu z vlastního zájmu. I přes to, že 49 % žáků do školní družiny dochází, protože je k docházce přihlásili rodiče, uváděli dotazovaní žáci, že z 82 % do školní družiny chodí rádi. O něco více rády navštěvují školní družinu dívky (91 %), než chlapci (71 %). Obecně můžeme tvrdit, že se žákům ve školní družině líbí.

Kdyby respondenti měli možnost rozhodovat o náplni svého volného času po skončení vyučování ve škole, přesto by více než polovina z nich zamířila právě do školní družiny. Domů by raději odešlo 18 % dívek a 25 % chlapců. Dále by 25 % chlapců volilo možnost trávit čas někde venku. Dívky by raději než ven, šli do nějakého zájmové kroužku, např. do pěveckého sboru nebo do tancování.

Větší část žáků zřejmě diskutuje s rodiči o čase tráveném ve školní družině, a to buď každý den (24 % z nich), nebo pouze někdy (45,9 % z nich). Těch žáků, kteří s rodiči o školní družině příliš nehovoří, je 21 % a poměrně překvapivě tuto možnost volilo více dívek než chlapců. Patrně nikdy se nezmiňuje rodičům o školní družině 8 % žáků – pět chlapců a jedna dívka.

Dalším z dílčích cílů bylo zjistit, které aktivity si ve školní družině žáci oblíbili. Z výsledků dotazníku vyplývá, že dívky ve školní družině nejraději malují (76 %), dělají společné aktivity s ostatními dětmi (64 %) nebo také něco vyrábí (46 %). Chlapci naopak

nejraději chodí ven (71 %), dělají sportovní aktivity (57 %) nebo si hrají se stavebnicemi (43%). Domníváme se, že jsou žáci s náplní školní družiny spokojeni, neboť kdyby mohli právě respondenti rozhodnout o tom, jaké činnosti ve školní družině proběhnou, volili by právě ty aktivity, které se ve školní družině běžně realizují.

Můžeme však pozorovat rozdíly v představách o ideálním dnu ve školní družině mezi dívkami a chlapci. Dívky by z 21 % preferovaly malování a 21 % z nich by si rádo celý den hrálo. 15 % dotazovaných dívek by nejraději něco vyrábělo a 15 % trávilo čas venku. Kdyby o aktivitách rozhodovali chlapci, hráli by z 50 % fotbal a jiné sportovní hry. 18 % by volilo možnost hraní si se stavebnicemi, a kromě toho by také 18 % chlapců rádo malovalo. Naopak při dotazování respondentů, zda je ve školní družině nějaká aktivita, kterou musí běžně dělat, ale neradi, většina respondentů odpověděla, že taková činnost ve školní družině není. Ti žáci, kterým určité aktivity nevyhovují, nejčastěji zmiňovali vyrábění.

Pozitivně můžeme zhodnotit také přátelské vztahy ve školní družině. Téměř všichni respondenti mají ve školní družině nějakého kamaráda a 56 % ze všech dotázaných žáků si ve školní družině navázalo nové přátelství.

V posledním dílčím cíli jsme zjišťovali, jaký je vztah mezi žáky a vychovatelkou ve školní družině. Většina respondentů odpověděla, že má vychovatelku ráda a svěřila by se jí v případě nějakého problému. Negativní postoj vůči vychovatelce má několik z dotazovaných žáků. Údajně ji nemá rádo 7 % dotazovaných chlapců a vůbec ji nemá rádo 3 % dívek. 26 % žáků uvedlo, že by se vychovatelce nesvěřilo. Žáci také hodnotili vychovatelku známkou, a to převážně kladnou. Vychovatelka byla ohodnocena respondenty z 66 % známkou výbornou, z 15 % chvalitebnou, z 10 % dobrou, z 8 % dostatečnou a 2 % nedostatečnou.

Domníváme se, že se většina žáků ve školní družině cítí spokojena, jelikož samotná školní družina obdržela od žáků velmi kladné známkové hodnocení a mnoho žáků také uvedlo, že nemají žádné požadavky na změnu ve školní družině. Avšak výsledky dotazníku dokazují, že se nabízí prostor pro zvýšení spokojenosti žáků, zejména v některých z nabízených činností, které žáky příliš nezaujaly a spíše k nim zaujímají negativní postoj. Nejvíce takovou zmiňovanou činností je vyrábění, které by se po zvážení mohlo realizovat méně často nebo jinou formou a to tak, aby k němu respondenti navázali pozitivní vztah jako k jiným více

oblíbeným aktivitám. Kromě toho by bylo vhodné také zlepšení vztahu vychovatelek s některými žáky, kteří v dotazníku zodpovídali dotazy zaměřené na vztah s vychovatelkou převážně negativně.

10 Diskuze

Hlavním cílem této bakalářské práce je zhodnotit vybranou školní družinu ve Štěpánově z pohledu žáků, kteří ji navštěvují, a jejich rodičů. K naplnění tohoto cíle vede zodpovězení stanovených dílčích cílů.

Ze získaných dat vyplývá, že většina rodičů žáků v minulosti také navštěvovala školní družinu, a to z nutnosti. Přesto však tito rodiče měli školní družinu v oblibě. Naopak více než polovina dotázaných žáků uvedla, že do školní družiny dochází z vlastního zájmu.

Rodiče dětí vnímají školní družinu jako nepostradatelnou složku školského zařízení. Školní družina je pro ně totiž nejjednodušší možností zajištění odborného dohledu nad jejich dětmi v době, kdy jsou ve svých zaměstnáních, ale také je místem, kde je jejich dětem poskytnut zajímavý a pestrý program volného času. K podobnému výsledku došla ve své práci také Stejskalová (Stejskalová a, 2014).

Dotazovaní žáci vnímají školní družinu jako místo, kam o něco větší polovina dochází z vlastní iniciativy a kde se jim nabízí pestrá nabídka aktivit, které mohou konat se svými dosavadními kamarády, nebo dokonce se spolužáky, se kterými zde navázali nový přátelský vztah. S programem ve školní družině jsou až na malé výhrady spokojeni. Ocenili by např. omezení činnosti „vyřádění“, které nevyhovuje 18 % dívkám a 29 % chlapcům.

Značné rozdíly jsme mohli pozorovat v rámci preferencí činností dívek a chlapců. Většina chlapců nejraději tráví v době školní družiny čas venku, zatímco pouze třetina dívek preferovala tuto možnost. Většina dívek ve školní družině nejraději maluje, naopak pouze přibližně třetina chlapců by volila tuto aktivitu. Další oblíbenou činností mezi chlapci jsou sportovní aktivity a hry se stavebnicemi. Druhou nejvíce upřednostňovanou možností mezi dívkami bylo hraní společných her s ostatními žáky. Kdyby tedy dívky mohly rozhodovat o náplni programu celého dne ve školní družině, hrály by si nebo malovaly. Ideální program ve školní družině by podle chlapců vypadal odlišně. Ti by totiž preferovali sportovní aktivity, přičemž velké zastoupení ze sportovních aktivit získal fotbal. Mimo to by si rádi hráli se stavebnicemi, nebo také malovali stejně jako dívky.

Rodiče v dotazníku uváděli, že jejich děti navštěvují školní družinu rády. Po zhodnocení odpovědí dotazovaných žáků jsme zjistili, že tomu tak opravdu je – 82 % dětí odpovědělo, že do školní družiny dochází rádo. Naprostá většina rodičů dále uváděla, že se zajímají o to, co jejich děti dělají ve školní družině a o jejich spokojenost s její náplní, což potvrdilo 70 % žáků, avšak zbylých 30 % uvedlo, že doma s rodiči o školní družině příliš, nebo dokonce vůbec nehovoří.

Všichni dotazovaní rodiče jsou spokojeni s vychovatelkou, která v rámci školní družiny působí na jejich děti a většina z nich se také domnívá, že děti mají vychovatelku v oblibě. 90 % žáků potvrdilo pozitivní vztah k vychovatelce a poměrně velká část žáků (74 %) by se vychovatelce také svěřilo v případě problému. 10 % žáků vnímá vychovatelku spíše negativně a 26 % žáků by se vychovatelce nesvěřilo. Lepších výsledků při zkoumání vztahu mezi žáky a vychovatelkami dosáhla Stejskalová (2012), která ve svém výzkumu ve školní družině na Základní škole Vincence Junka v Dolní Čermné zaznamenala pouze pozitivní ohodnocení vychovatelek.

Kromě jednoho z dotazovaných rodičů rodiče uvedli, že jsou velmi spokojeni s komunikací vychovatelů a ohodnotili ji známkou výbornou a chvalitebnou. Rodiče jsou dle výsledků spokojeni i s mírou informovaností, která se jim dostává, a to ohledně dění ve školní družině nebo chování jejich dětí. Komunikace s vychovatelkami probíhá nejčastěji při vyzvedávání dětí ze školní družiny, případně písemnou formou. V porovnání s výsledkem dotazníku Stejskalové (2014), je komunikace ve štěpánovské školní družině na dobré úrovni. Výsledky jejího dotazníku ukázaly, že rodiče žáků ve školní družině Jakutská v Praze nejsou dostatečně informováni o činnostech školní družiny a o chování jejich dětí.

Bendová (2019), která také realizovala průzkum zaměřený na školní družinu z pohledu rodičů a dětí, a to v ZŠ generála Františka Fajtla v Praze, získala podobně jako ve výzkumu této práce pozitivní hodnocení vychovatelek a jejich působení. Dotazovaní rodiče v průzkumu Bendové také opakovaně uváděli jako pozitivum školní družiny pestrý program, spokojenost žáků, úroveň komunikace a spolupráci mezi rodiči a vychovateli. Tyto výsledky jejího průzkumu se shodují s výsledky naší práce.

Rodiče hodnotí celkové působení školní družiny ve Štěpánově velmi pozitivně, potvrdily to také známky, které rodiče školní družině udělovali. Dále uvedli, že školní družina nemá žádné nedostatky (57 %), avšak např. 20 % dotázaných rodičů by uvítalo větší nabídku zájmových aktivit a kroužků. Žáci hodnotí celkové působení školní družiny také kladně, což potvrdilo i jejich příznivé známkové hodnocení. Nejvíce žáků se shodlo na tom, že by ve školní družině nic nezměnilo, ale např. 18 % žáků nerado vyrábí ve školní družině. Někteří žáci by uvítali i více hraček, více trávení času venku nebo by uvítali změnu vychovatelky. Při porovnání výsledků mezi dívkami a chlapci jsme zjistili, že negativně hodnotí vychovatelku o něco více dívky než chlapci. Vyrábění ve štěpánovské školní družině je běžnou činností a pro žáky má značný význam. Domníváme se, že by vychovatelky ve školní družině mohly změnit způsob těchto tvořivých činností, aby se žáci k této aktivitě stavěli více pozitivně. Vhodnou alternativou by byla zábavnější forma tvorby, společný výběr tématu vyrábění nebo fakt, že by činnost vyrábění byla pouze dobrovolná.

V teoretické části práce jsme charakterizovali osobnost vychovatele, který by se podle Hadj-Moussové (2006, s. 44-45) měl podílet na rozvoji osobnosti každého svého svěřeného žáka a měl by být schopen si s ním vybudovat pozitivní vztah založený na důvěře.

Přestože je práce vychovatele náročná a každý vychovatel má jinou osobnost s jinými povahovými rysy, měl by maximálně usilovat o to, aby s každým svěřeným žákem udržoval zdravý a pozitivní vztah. Na základě uvedených výsledků dotazníků od žáků, které se týkají vztahu s vychovatelkou, se domníváme, že by bylo vhodné, aby se vychovatelky zaměřily na zlepšení vztahů s některými konkrétními žáky.

11 Limity výzkumu, etický aspekt a doporučení pro praxi

V empirické části bakalářské práce bylo poměrně obtížné sestavit oba dotazníky tak, aby směřovaly k získání informací potřebných k naplnění vytyčených cílů práce. Nyní se domníváme, že dotazník určený pro žáky by bylo vhodné zkrátit a také zúžit výběr nabízených možností odpovědí v jednotlivých položkách. Někteří žáci považovali dotazník za příliš dlouhý, a proto se v závěru vyplňování mohla narušit jejich soustředěnost apod.

Pro dosažení konkrétnějších výsledků by kromě toho bylo i žádoucí rozdělit dotazníky do různých oddělení ve školní družině. Bylo by pak zřejmé např. to, ve kterém oddělení je žák, který není ve školní družině spokojen, nebo který nemá příliš kladný vztah s vychovatelkou.

Další možností pokračování výzkumu je navázání kvalitativním průzkumem, který by se zaměřil na jednotlivé vychovatelky ve školní družině. Výsledky by tak poskytly i pohled vychovatelek na školní družinu a náplň jejich práce. Kromě toho se realizovaný výzkum uskutečnil pouze v jedné vybrané školní družině, a proto výsledky z vyhodnocených dat nemůžeme zobecnit.

Domníváme se, že etický aspekt byl během průzkumného šetření zachován, jelikož se respondenti průzkumu účastnili dobrovolně, dotazníkové šetření proběhlo u rodičů i žáků zcela anonymně a respondenti měli možnost svůj souhlas na účasti průzkumu kdykoliv odvolat, a to bez udání důvodu. Rodičům byl poskytnut kontakt pro případné odvolání nebo zodpovězení doplňujících otázek. Jelikož rodiče vyplňovali dotazník mimo školní družinu v domácím prostředí a dokončené dotazníky se shromažďovaly v určené nádobě v šatnách školní družiny, pro zaručení naprosté anonymity byl každý dotazník ještě před vyplněním vložen do obálky.

Výsledky z průzkumného šetření může v praxi využít školní družina, ve které byl průzkum realizován a má tak možnost se získanými údaji a výsledky dále pracovat. Některé dílčí cíle průzkumného šetření se zaměřují na spokojenost respondentů s prací vychovatelek, a proto i vychovatelkám mohou výsledky z průzkumného šetření přinést cenné informace. Ze zjištěných výsledků mohou čerpat také rodiče nebo jiné školy a školská zařízení, které se mohou realizovaným průzkumem inspirovat při vlastní tvorbě dotazníku a také se vyhnout vyskytlým chybám v průzkumné části.

12 Závěr

Bakalářská práce se skládá ze dvou částí – teoretické a praktické. Cílem teoretické části bylo popsat jednotlivá témata, která vychází z názvu práce „Školní družina pohledem žáků a jejich rodičů“. Podrobně jsme popsali školní družinu a také vychovatele, který působí ve školní družině. Zaměřili jsme se na charakteristiku vývojového období mladšího školního věku, jelikož právě tento věk je charakteristický pro žáky, kteří navštěvují školní družinu. Dále jsme se věnovali definici volného času a zájmového vzdělávání, v rámci kterého jsme uvedli i jednotlivá školská zařízení pro zájmové vzdělávání. V poslední kapitole teoretické části jsme charakterizovali rodinu, rodiče, prarodiče a možnosti spolupráce rodiny se školskými subjekty.

Cílem praktické části této bakalářské práce bylo zhodnotit školní družinu Štěpánov z pohledu žáků a jejich rodičů. Stanovením dílčích cílů a sestavením položek v dotazníku jsme směřovali k získání potřebných údajů k jeho naplnění. Rodiče obecně vnímají školní družinu jako místo, kde s jejich dětmi tráví volný čas odborný dohled – tedy vychovatel/ka. Školní družina zároveň také nabízí zajímavý program, který rodiče oceňují a vyhledávají. Rodiče hodnotili celkové působení školní družiny převážně velmi pozitivně. Z pohledu žáků je školní družina místem, kam více než polovina z nich dochází ve vlastním zájmu. I přestože část dětí školní družinu navštěvuje, protože je přihlašují jejich rodiče, můžeme zhodnotit školní družinu na Základní škole ve Štěpánově jako oblíbenou mezi místními žáky. Prostor pro zlepšení vidíme v budování lepších vztahů mezi vychovatelkou a jednotlivými žáky. Některé činnosti, jako je např. vyrábění, by bylo vhodné žákům nabízet zajímavější a atraktivnější formou postavenou na dobrovolnosti, neboť tuto činnost více žáků hodnotilo negativně.

Seznam použitých zdrojů

BENDL, Stanislav, 2015. Vychovatelství: učebnice teoretických základů oboru. Praha: Grada. Pedagogika (Grada). ISBN 978-80-247-4248-9.

ČICHÁČEK, Vlastimil; RABUŠICOVÁ, Milada; ŠEĐOVÁ, Klára a TRNKOVÁ, Kateřina, 2004. Škola a (versus) rodina. V Brně: Masarykova univerzita. ISBN 80-210-3598-6.

HADJ-MOUSSOVÁ, Zuzana, 2006. Pedagogická psychologie pro vychovatele. Praha: Univerzita Karlova, Pedagogická fakulta. ISBN 80-7290-243-1.

HÁJEK, Bedřich a PÁVKOVÁ, Jiřina, 2007. Školní družina. Vyd. 2., aktualiz. Praha: Portál. ISBN 978-80-7367-268-3.

HÁJEK, Bedřich a PÁVKOVÁ, Jiřina, 2011. Školní družina. 3., aktualiz. vyd. Praha: Portál. ISBN 978-80-7367-900-2.

HÁJEK, Bedřich; HOFBAUER, Břetislav a PÁVKOVÁ, Jiřina, 2003. Pedagogika volného času. Texty pro distanční studium. Praha: Univerzita Karlova. ISBN 80-7290-128-1.

HÁJEK, Bedřich; HOFBAUER, Břetislav a PÁVKOVÁ, Jiřina, 2011. Pedagogické ovlivňování volného času: trendy pedagogiky volného času. Vyd. 2., aktualiz. [i.e. 3. vyd.]. Praha: Portál. ISBN 978-80-262-0030-7.

HOFBAUER, Břetislav, 2004. Děti, mládež a volný čas. Praha: Portál. ISBN 80-7178-927-5.

HOFBAUER, Břetislav a KAPLÁNEK, Michal, 2010. Kapitoly z pedagogiky volného času: soubor pojednání o volném čase a jeho výchovném zhodnocování. České Budějovice: Jihočeská univerzita v Českých Budějovicích, Teologická fakulta. ISBN 978-80-7394-240-3.

HOLEYŠOVSKÁ, Anna, 2016. Rok ve školní družině. Vydání třetí. Praha: Portál. ISBN 978-80-262-1074-0.

CHRÁSKA, Miroslav, 2016. Metody pedagogického výzkumu: základy kvantitativního výzkumu. 2., aktualiz. vyd. Pedagogika. Praha: Grada. ISBN 978-80-247-5326-3.

KAČÁNI, Vladislav a MIKLOŠ, Ján, 1975. Rodina, výchova, delikvencia. Křižovatky. Bratislava: Smena.

KOLÁŘ, Zdeněk, 2012. Výkladový slovník z pedagogiky: 583 vybraných hesel. Praha: Grada. ISBN 978-80-247-3710-2.

LANGMEIER, Josef a KREJČÍŘOVÁ, Dana, 2006. Vývojová psychologie. 2., aktualiz. vyd. Praha: Grada. Psyché. ISBN 80-247-1284-9.

MATĚJČEK, Zdeněk, 1994. O rodině vlastní, nevlastní a náhradní. Praha: Portál. Rádci pro rodiče a vychovatele. ISBN 80-85282-83-6.

MERTIN, Václav, 2015. Ze zkušeností dětského psychologa. Praha: Wolters Kluwer. ISBN 978-80-7478-764-5.

PÁVKOVÁ, Jiřina; HÁJEK, Bedřich; HOFBAUER, Břetislav; HRDLIČKOVÁ, Věra a PAVLÍKOVÁ, Alena, 2002. Pedagogika volného času. Vyd. 3., aktualiz. Praha: Portál. ISBN 80-7178-711-6.

POSPÍŠILOVÁ, Helena, ed., 2010. Mládež, hodnoty a volný čas. Olomouc: Hanex. ISBN 978-80-7409-036-3.

PRŮCHA, Jan, ed., 2009. Pedagogická encyklopedie. Praha: Portál. ISBN 978-80-7367-546-2.

PRŮCHA, Jan; WALTEROVÁ, Eliška a MAREŠ, Jiří, 2013. Pedagogický slovník. 7., aktualiz. a rozš. vyd. Praha: Portál. ISBN 978-80-262-0403-9.

SPOUSTA, Vladimír, 1996. Kapitoly z pedagogiky volného času. Brno: Masarykova univerzita. ISBN 80-210-1274-9.

SVOBODOVÁ, Zuzana, ed., 2023. Svobodný čas: pedagogika volného času jako výchova ke svobodě. Praha: Univerzita Karlova, nakladatelství Karolinum. ISBN 978-80-246-5474-4.

ŠKOVIERA, Albín, 2022. Vychovatelství a výchova. Pardubice: Univerzita Pardubice. ISBN 978-80-7560-416-3.

THOROVÁ, Kateřina, 2015. Vývojová psychologie: proměny lidské psychiky od početí po smrt. Praha: Portál. ISBN 978-80-262-0714-6.

VÁGNEROVÁ, Marie a LISÁ, Lidka, 2021. Vývojová psychologie: dětství a dospívání. Vydání třetí, přepracované a doplněné. Praha: Univerzita Karlova, nakladatelství Karolinum. ISBN 978-80-246-4961-0.

VÁŽANSKÝ, Mojmír, 1992. Volný čas a pedagogika zážitku. Brno: Masarykova univerzita. ISBN 80-210-0428-2.

VÁŽANSKÝ, Mojmír a SMÉKAL, Vladimír, 1995. Základy pedagogiky volného času. Brno: Paido. Edice pedagogické literatury. ISBN 80-901737-9-9.

VESELÁ, Jana, 1999. Základy sociologie volného času. Pardubice: Univerzita Pardubice. ISBN 80-7194-187-5.

Elektronické zdroje:

BENDOVIÁ, Anna. Školní družina z pohledu rodičů a dětí [online]. Praha, 2019. [citováno 2024-03-27]. Dostupné z: https://dspace.cuni.cz/bitstream/handle/20.500.11956/111413/130253973.pdf?sequence=1&isAllowed=y&fbclid=IwAR0MgkP8QtGREkn-2ttmFO6ePg_04uJ1dW4I92GbtL10B3GCdyaaW7ZnznE_aem_AWXdJU7vTp56KyMzbn3wXMoct1bv7BeQyjHIJ-x-V1R3S8umR_7zAOGUv-QaRtyFWVqDqUXc-uw8m2dBZHFFM2bq. Bakalářská práce. Univerzita Karlova v Praze. Evangelická teologická fakulta.

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ, MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY. *Pedagogičtí pracovníci a pracovníce*. Msmt.cz [online]. © 2013–2024. Dostupné z: <https://www.msmt.cz/vzdelavani/pedagogicti-pracovnici>. [citováno 2024-02-15].

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ, MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY. *Školní družiny*. Msmt.cz [online]. © 2013–2024. Dostupné z: <https://www.msmt.cz/mladez/skolni-druziny>. [citováno 2024-3-18]

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ, MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY. *Zájmové vzdělávání*. Msmt.cz [online]. © 2013–2024. Dostupné z: <https://www.msmt.cz/mladez/zajmove-vzdelavani-1>. [citováno 2024-02-15].

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ, MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY. *Metodický pokyn k postavení, organizaci a činnosti školních družin č. j. MŠMT ČR 17 749/2002-51*. Msmt.cz [online]. © 2013–2024. Praha: Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy České republiky, 2002. Dostupné z: <http://www.msmt.cz/mladez/metodicky-pokyn-k-postaveniorganizaci-a-cinnosti-skolnich-druzin>. [citováno 2024-02-15].

PÁVKOVÁ, Jiřina, 2014. *Pedagogika volného času*. Online. V Praze: Univerzita Karlova, Pedagogická fakulta. ISBN 978-80-7290-666-6. Dostupné z: <https://docplayer.cz/180657-Pedagogika-volneho-casu.html>. [citováno 2023-10-13].

SEDLÁČEK, Filip. Jak na ŠVP ŠD. In: *Naše družina* [online]. Praha: NeurlT, © 2024, 3. srpna 2022. Dostupné z: <https://www.nasedruzina.cz/2022/08/03/jak-na-svp-sd/>. [citováno 2024-01-27].

STEJSKALOVÁ, Andrea. Školní družina pohledem dětí a rodičů [online]. Praha, 2014. [citováno 2024-03-25]. Dostupné z: <http://vyzkum-mladez.cz/zprava/1432571222.pdf>. Bakalářská práce. Univerzita Karlova v Praze. Katedra pedagogiky.

STEJSKALOVÁ, Lenka. Pohled na školní družinu očima dětí a jejich rodičů [online]. Olomouc, 2012. [citováno 2024-03-25]. Dostupné z: <https://theses.cz/id/gtxhcs/1601430>. Diplomová práce. Univerzita Palackého v Olomouci. Ústav pedagogiky a sociálních studií.

SWART, Daniela, PRAŽÁKOVÁ, Dana a HNÁTOVÁ, Marie. Družina jako "ocásek školy" aneb školní družiny pohledem vychovatelek. In: *Řízení školy*. [online]. Praha: Wolters Kluwer ČR, 24. ledna 2023. ISSN 2533-4484. Dostupné z: <https://www.rizeniskoly.cz/casopisy/rizeni->

[skoly/druzina-jako-ocasek-skoly-aneb-skolni-druziny-pohledem-vychovatelek.m-10203.html](https://www.msmt.cz/skoly/druzina-jako-ocasek-skoly-aneb-skolni-druziny-pohledem-vychovatelek.m-10203.html).
[citováno 2024-01-27].

Vyhláška č. 74/2005 Sb., o zájmovém vzdělávání, ve znění ve znění účinném od 1. 1. 2024.
In: *Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy* [online]. Dostupné z: <https://www.msmt.cz/file/25109/download/>. [citováno 2024-02-15].

Zákon č. 561/2004 Sb., o předškolním, základním, středním, vyšším odborném a jiném vzdělávání (školský zákon), ve znění ve znění účinném od 1. 1. 2024. In: *Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy* [online]. Dostupné z: <https://www.msmt.cz/dokumenty/skolsky-zakon-ve-zneni-ucinnem-ode-dne-1-1-2024>. [citováno 2024-02-15].

Zákon č. 563/2004 Sb., o pedagogických pracovnících a o změně některých zákonů. In: *Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy* [online]. Dostupné z: <https://www.msmt.cz/ministerstvo/zakon-o-pedagogickych-pracovnicich-a-o-zmene-nekterych-zakonu-1>. [citováno 2024-02-15].

Přílohy

Příloha č. 1 – Odborná kvalifikace vychovatele

Příloha č. 2 – Dotazník určený pro rodiče

Příloha č. 3 – Dotazník určený pro žáky

Příloha č. 4 – Informovaný souhlas

Příloha č. 1 – odborná kvalifikace vychovatele

(Zákon č. 563/2004 Sb., o pedagogických pracovnících a o změně některých zákonů, § 16)

Vychovatel

1) Vychovatel získává odbornou kvalifikaci

a) vysokoškolským vzděláním získaným studiem v akreditovaném studijním programu v oblasti pedagogických věd,

b) vysokoškolským vzděláním podle § 7 až 10, 12 a 14,

c) vysokoškolským vzděláním získaným ukončením jiného akreditovaného studijního programu než podle písmen a) a b) a

1. vzděláním v programu celoživotního vzdělávání v oblasti pedagogických věd uskutečňovaném vysokou školou, nebo

2. studiem pedagogiky,

d) vyšším odborným vzděláním získaným ukončením akreditovaného vzdělávacího programu vyšší odborné školy v oboru vzdělání zaměřeném na vychovatelství nebo na pedagogiku volného času nebo na speciální pedagogiku nebo na sociální pedagogiku,

e) vyšším odborným vzděláním získaným ukončením jiného akreditovaného vzdělávacího programu než podle písmene d) a

1. vzděláním v programu celoživotního vzdělávání uskutečňovaném vysokou školou a zaměřeném na vychovatelství nebo sociální pedagogiku nebo pedagogiku volného času nebo na přípravu učitelů základní školy nebo střední školy, nebo

2. studiem pedagogiky,

f) středním vzděláním s maturitní zkouškou získaným ukončením vzdělávacího programu střední školy v oboru vzdělání zaměřeném na přípravu vychovatelů nebo pedagogů volného času,

g) středním vzděláním s maturitní zkouškou získaným ukončením vzdělávacího programu středního vzdělávání v oboru vzdělání zaměřeném na přípravu učitelů předškolního vzdělávání a vykonáním jednotlivé zkoušky, která svým obsahem a formou odpovídá zkoušce profilové části maturitní zkoušky z předmětu zaměřeného na vychovatelství, nebo

h) středním vzděláním s maturitní zkouškou získaným ukončením jiného vzdělávacího programu středního vzdělávání než podle písmene f) a g) a vzděláním v programu celoživotního vzdělávání uskutečňovaném vysokou školou a zaměřeném na vychovatelství nebo sociální pedagogiku nebo pedagogiku volného času nebo přípravu učitelů základní školy nebo střední školy.

(2) Vychovatel, který vykonává přímou pedagogickou činnost ve školském výchovném a ubytovacím zařízení nebo v jeho oddělení zřízeném pro děti a žáky se speciálními vzdělávacími potřebami, ve školském zařízení pro výkon ústavní výchovy nebo ochranné výchovy, nebo ve středisku výchovné péče, získává odbornou kvalifikaci

a) vysokoškolským vzděláním získaným studiem v akreditovaném studijním programu v oblasti pedagogických věd zaměřené na speciální pedagogiku nebo sociální pedagogiku,

b) vyšším odborným vzděláním získaným ukončením akreditovaného vzdělávacího programu vyšší odborné školy v oboru vzdělání zaměřeném na speciální pedagogiku, nebo

c) vzděláním stanoveným pro vychovatele podle odstavce 1 a vzděláním v programu celoživotního vzdělávání uskutečňovaném vysokou školou a zaměřeném na speciální pedagogiku.

Příloha č. 2 – Dotazník určený pro rodiče

Vážení a milí rodiče,

prosím Vás o pravdivé a co nejpřesnější vyplnění následujícího dotazníku, který je anonymní a slouží jako podklad k mojí závěrečné bakalářské práci. Správnou odpověď prosím zakroužkujte, případně odpověď doplňte.

1) Docházel/a jste Vy sám (sama) v minulosti do školní družiny?

- a) Ano
- b) Ne

2) Docházel/a jste v minulosti do školní družiny rád/a? (Pokud jste do školní družiny v minulosti nedocházel/a, přesuňte se prosím na otázku č. 4)

- a) Ano
- b) Spíše ano
- c) Spíše ne
- d) Ne

3) Z jakého důvodu jste do školní družiny v minulosti docházel/a?

- a) Chtěl/a jsem
- b) Musel/a jsem
- c) Už si nepamatuji
- d) Jiné... (napište)

4) Z jakého důvodu jste přihlásil/a Vaše dítě k docházce do školní družiny? (Možno zakroužkovat více možností.)

- a) Samo chtělo do školní družiny docházet
- b) Je to nejjednodušší způsob, jak zajistit odborný dohled nad mým dítětem, když jsem v práci
- c) Z důvodu pestrosti aktivit a činností, které školní družina nabízí
- d) Nesouhlasím s žádnou možností. Moje dítě jsem přihlásil/a z důvodu... (doplňte)

5) Jste celkově spokojen/a se školní družinou, kam Vaše dítě dochází?

- a) Ano
- b) Spíše ano
- c) Spíše ne
- d) Ne

6) Zajímáte se o to, jak je Vaše dítě ve školní družině spokojeno?

- a) Ano
- b) Spíše ano
- c) Spíše ne
- d) Ne

7) Dochází Vaše dítě do školní družiny rádo?

- a) Ano
- b) Většinou ano
- c) Většinou Ne
- d) Ne
- e) Nevím

8) Víte, co Vaše dítě dělá během dne ve školní družině? (Možno zakroužkovat více možností)

- a) Hraje deskové, společenské a kolektivní hry
- b) Dělá si přípravu do školy a dále rozvíjí své znalosti ze školy
- c) Tráví čas na procházkách a ve venkovním areálu školní družiny
- d) Dělá výtvarné a rukodělné činnosti
- e) Hraje si s ostatními dětmi
- f) Nevím, co mé dítě ve školní družině dělá
- g) Jiné... (napište)

9) Zakroužkujte na stupnici čísel, jak jste z pohledu rodiče spokojen/a s nabídkou aktivit a činností, které má Vaše dítě možnost ve školní družině dělat:

nejméně 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7 nejvíce

10) Domníváte se, že je nabídka aktivit a činností pro děti dostatečně pestrá a rozmanitá?

- a) Ano, děti mají ve školní družině pestrý a zajímavý program
- b) Ne, děti by mohly mít zajímavější denní program
- c) Nevím

11) Jste dostatečně informováni o prováděných aktivitách a činnostech ve školní družině?

- a) Ano
- b) Spíše ano
- c) Spíše ne
- d) Ne

12) Označte známku 1–5 (1 nejlepší, 5 nejhorší), jak jste celkově spokojeni s komunikací s vychovateli:

13) Dostávají se Vám v dostatečné míře informace od paní vychovatelky o chování Vašeho dítěte?

- a) Ano
- b) Ne
- c) Informují mě, jen pokud je nějaký problém

14) Jakým stylem probíhá předávání informací mezi Vámi jako rodičem a paní vychovatelkou?

- a) Komunikujeme spolu, když si přebírám dítě ze školní družiny
- b) Komunikujeme spolu na předem stanovených schůzkách
- c) Komunikujeme spolu převážně písemně
- d) Nekomunikujeme spolu vůbec
- e) Jiná komunikace...(doplňte)

15) Jste jako rodiče spokojeni s paní vychovatelkou, která působí na Vaše dítě ve školní družině?

- a) Ano
- b) Ne, protože...(doplňte)

16) Myslíte si, že je paní vychovatelka ve školní družině mezi dětmi oblíbená?

- a) Myslím, že ano
- b) Myslím, že ne
- c) Nevím

17) Chybí Vám něco ve školní družině?

- a) Vystupování dětí na veřejnosti. Např. formou představení, soutěží, nebo výstavek výtvarných a rukodělných prací dětí
- b) Elektronika a technika, která by sloužila pro rozšiřování znalostí a dovedností dětí
- c) Lepší materiální vybavení (více deskových her, stavebnic, knih, hudebních a sportovních pomůcek)
- d) Nabídka zájmových aktivit a kroužků
- e) Nic mi ve školní družině pro mé dítě nechybí
- f) Jiné... (napište)

18) Jakou známku od 1-5 (1 nejlepší, 5 nejhorší) byste celkově udělil/a školní družině, kam Vaše dítě dochází:

Děkuji za Váš čas při vyplňování dotazníku.

Příloha č. 3 – dotazník určený pro žáky

Vážení a milí žáci,

prosím vás o pravdivé vyplnění následujícího dotazníku, který je anonymní (nepodepisujte se). Zakroužkujte prosím správnou odpověď, případně odpověď doplňte.

Jsem: Dívka / Chlapec (zakroužkuj)

1) Proč chodíš do školní družiny?

- a) Musím, chtějí to rodiče
- b) Sám/sama do školní družiny chci chodit

2) Chodíš do školní družiny rád/a?

- a) Ano
- b) Ne
- c) Nevím

3) Kdybys si mohl/a vybrat, kam půjdeš po skončení výuky, kam bys šel/šla:

- a) Domů
- b) Do školní družiny
- c) Ven
- d) Do jiného kroužku... (napiš do jakého)
- e) Jinam... (napiš kam bys nejraději šel/šla)

4) Jak se ti ve školní družině líbí?

- a) Moc
- b) Docela líbí
- c) Moc nelíbí
- d) Vůbec nelíbí

5) Bavíš se doma s rodiči o tom, co děláš ve školní družině a jak se ti tam líbí?

- a) Ano, každý den
- b) Ano, ale jen někdy
- c) Moc ne
- d) Nikdy

6) Co ve školní družině nejraději děláš? (můžeš zakroužkovat i více možností)

- a) Nejraději chodím ven
- b) Nejraději mám sportovní hry
- c) Nejraději si hraji se stavebnicemi
- d) Nejraději něco vyrábím
- e) Nejraději kreslím
- f) Nejraději mám společné hry s dětmi
- g) Jiné... (napiš, co nejraději děláš)

7) Je ve školní družině nějaká aktivita nebo hra, kterou nemáš vůbec rád, ale musíš ji dělat? Napiš:

8) Kdybys mohl naplánovat jakékoliv hry a aktivity na jeden celý den ve školní družině, co bys chtěl/a dělat? Napiš:

9) Máš ve školní družině kamarády?

- a) Ano, všichni jsou moji kamarádi
- b) Ano, pár kamarádů ve školní družině mám
- c) Ve školní družině mám jen jednoho kamaráda
- d) Ve školní družině nemám žádného kamaráda

10) Našel sis ve školní družině nového kamaráda, se kterým si se předtím nebavil nebo neznal?

- a) Ano
- b) Ne

11) Máš rád paní vychovatelku ve školní družině?

- a) Mám ji moc rád/a
- b) Mám ji rád/a
- c) Moc ji rád/a nemám
- d) Vůbec ji nemám rád/a

12) Kdybys mohl/a ohodnotit paní vychovatelku známkou jako ve škole (1 nejlepší – 5 nejhorší), jakou známku bys jí dal/a.:

13) Kdyby tě něco trápilo, nebo se ti ve školní družině něco nelíbilo, šel/šla bys to říct paní vychovatelce?

- a) Ano
- b) Ne

14) Jakou známku jako ve škole (1 nejlepší – 5 nejhorší) bys celkově udělil/a školní družině:

15) Kdybys mohl/a ve školní družině cokoliv změnit, co by to bylo?

Děkuji za vyplnění dotazníku ☺

Příloha č. 4 – informovaný souhlas

INFORMOVANÝ SOUHLAS

Vážení a milí rodiče,

Jmenuji se Eliška Soldánová a jsem bývalou studentkou Základní školy Štěpánov a nyní studuji obor vychovatelství na Pedagogické fakultě Univerzity Palackého v Olomouci. Obracím se na Vás s prosbou o spolupráci Vás a Vašich dětí na průzkumu, který nese název „Školní družina pohledem žáků a jejich rodičů“ a hlavním cílem průzkumu je zjistit, jak hodnotí žáci a jejich rodiče (Vy) školní družinu ve Štěpánově. Průzkum bude probíhat formou dvou zcela anonymních dotazníků. Jeden dotazník je věnován Vám jako rodičům a druhý dotazník je určený pro Vaše dítě, které dochází do školní družiny. Získaná data z dotazníků budou anonymní a použiji je pouze pro podklad k mé bakalářské práci. V případě jakýkoliv nejasností, dotazů, nebo připomínek, mě neváhejte kontaktovat na email: ela.loutocka@gmail.com, nebo tel: 730150540.

Děkuji za Vaši vstřícnost a ochotu.

S pozdravem,

Soldánová Eliška.

POUČENÍ: Váš souhlas s účastí Vás a Vašeho dítěte na průzkumu můžete kdykoliv odvolat bez udání důvodu.

SOUHLASÍM/NESOUHLASÍM*, aby mé dítě* _____

vyplnilo dotazník určený k posouzení spokojenosti ve školní družině.

Podpis zákonného zástupce _____

*Hodící se prosím zakroužkujte *Na vynechané místo prosím napište jméno dítěte

INFORMACE K VYPLNĚNÍ DOTAZNÍKU PRO RODIČE

Pokud s průzkumem souhlasíte, vyplňte prosím dotazník určený pro Vás (rodiče), vložte jej do obálky a zalepte. Obálku s dotazníkem pak prosím vhoďte Vy nebo Vaše dítě (pokud do školní družiny běžně nechodíte a nemáte tak možnost dotazník vrátit sami) do určené nádoby, která bude umístěna v šatně školní družiny.

Děti pak budou dotazník vyplňovat ve školní družině (také zcela anonymně) a děti, které ještě nemají osvojené čtení a psaní budou vyplňovat dotazník s mojí asistencí, aby nedošlo ke konfrontaci s paní vychovatelkou a byla zachována anonymita.